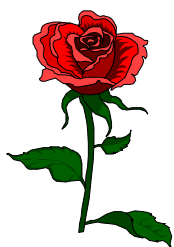

Cuprins :

<u>Cartea de Piatră</u>	4
<u>Fluierul Pădurii Adormite</u>	8
<u>Mustățile Fără Pereche</u>	29
<u>Marinarul Fără Teamă</u>	37
<u>Măria Sa Moșul</u>	47
<u>Cioplitorul din Cetatea Cea Albă</u>	58
<u>Fântâna Domniței</u>	70
<u>Sânger Vânătorul</u>	81
<u>Deșteptăciunea Proștilor</u>	94
<u>Cerbul de Sticlă</u>	97
<u>Șoricelul cel năzdrăvan</u>	113
<u>Neacșu</u>	119
<u>Fierarul și Moartea</u>	127
<u>Povestea Țesătorului</u>	140
<u>Pruncul Năzdrăvan</u>	151

Cartea de Piatră

Acu, vezi tu, cică un băiat și-a făcut odată un zmeu de hârtie, un zmeu mare, mare cât o casă și, dacă la-nălțat, s-a prins și el de coada zmeului și a pornit-o prin văzduh. Și-apoi, l-a purtat zmeul, l-a purtat o săptămână pân-la a norilor țâțână, l-a purtat o lună-ntreagă peste-a mărilor viroagă, ba – pe câte înțeleg – l-a purtat și-un an întreg. Iar dacă se scurse anul, ameți băiatul și-și duse dreapta la ochi, iar zmeul odată cârmi spre dreapta. Lăsă mâna jos și-și ridică stânga, iar zmeul, ascultător, apucă spre stânga. Văzând cum vine treaba, își ridică băiatul amândouă mâinile deodată și zmeul porni să coboare lin.

– Păi, zi așa! strigă băiatul, bucuros că-i prinsese meșteșugul.

– Dar tu cum credeai? răsună atunci un glas batjocoritor.

– Na-ți-o bună! se minună băiatul. Știi să și vorbești?

– Vezi bine – se răsti zmeul. Voi oamenii v-ați cam luat nasul la purtare și vă credeți mai deștepți decât găina...

Auzind una ca asta, se zăpăci băiatul.

– Iartă-mă – se rugă el. N-am voit să te jignesc...

– Asta ar mai lipsi! bombăni zmeul și, încurcat, băiatul nu mai știu pe unde să-și scoată cămașa.

– Eu, drept să-ți spun, am bănuit dintotdeauna că zmeiele de hârtie grăiesc – vorbi el repede, încercând s-o dreagă. Ce poate fi mai înțelept decât un zmeu?

– Și mai frumos! îi aminti zmeul de hârtie, iar băiatul se grăbi să întărească:

– De bună seamă! Mai frumos și mai de preț... Ce ne-am face fără zmeie?

– De! Mă-ntreb și eu... zise zmeul, umflându-se în penele lui de lemn bătute pe la-ncheieturi. Da, da, mi se pare că ești mai isteț decât am bănuț – urmă el îmbunat.

– Atunci să coborâm, da? spuse băiatul și-și ridică palmele, iar zmeul începu să coboare.

Din păcate, se cam pripise băiatul. Nu privise-n jos și, iacă, zmeul coborî binișor și se lăsă pe-un vârf de munte, pe-o culme unde doar norii albi și vineți se opreau uneori, de se rezemau istoviți în coate, unde vântul poposea când și când, să-și tragă sufletul și unde picior de om nu călcase din vremurile-ndepărtate ale începutului. Locul era neted ca sticla, alb ca spuma, uitat ca uitarea. De jur-împrejur se căscau hăuri neștiute, iar pe culmea lustruită de coatele norilor și de suflarea vântului nimic nu se zărea. Nici fir de iarbă, nici fir de colb.

– Nu-mi pasă – zise însă băiatul. Doar să-mi dezmoțesc oleacă picioarele și om porni mai departe...

Dar numai ce făcu trei pași, că totul prinse a se întuneca și cea mai lungă noapte de peste an se lăsă peste culmea netedă ca sticla, albă ca spuma, uitată ca uitarea. Și culmea se acoperi fără veste cu o iarbă roșie, nemaivăzută.

– Să plecăm – spuse zmeul, dar băiatul se rugă:

– Nu, las' să mai stăm oleacă...

Atunci o toacă își ridică glasul, cântând nouăzeci și nouă de chemări și băiatul nu putu înțelege unde se afla toaca, nici cine o bătea.

„Poate că toaca-i ascunsă în inima muntelui“, își spuse. „Poate că muntele singur o bate...“.

O lumină lăptoasă scaldă atunci culmea și-n cer se aprinse Steaua Stelelor, cea care lucește doar o dată la o mie de ani. O liniște grea se lăsă peste culmea cu iarbă roșie, iar în liniștea aceea răsună deodată un tunet, care zgudui muntele. Ecourile purtară tunetul din depărtare-n depărtare și când larma se stinse, tună din nou, mai asurzitor, iar muntele se clătină din temelie. Al treilea tunet despică însă muntele și din străfundurile lui sui încet, sui și se opri pe iarba cea roșie, sui și se opri ca pe-o catifea roșie, o carte de piatră.

Era aceea Cartea Pământului și filele-i uriașe cât muntele erau groase de-un cot. Și, iacă, în tăcerea ce se așternu apoi, scoarțele de piatră se ridicară anevoie, descoperind întâia filă a cărții. Fără a sta pe gânduri, băiatul se repezi și sări pe fila aceea de piatră, dar nu izbuti să citească nimic. Fila era uriașă, slovele – mai mari decât el.

Și se frământă atunci o vreme, se frământă cât se frământă, până ce odată se luminează la față și, agățându-se de coada zmeului de hârtie, se-nălță în văzduh, chiar deasupra cărții de piatră. Apoi, ridicându-și mâinile după cum voia să-l poarte zmeul, ca să poată urmări șirurile slovelor, așa, de sus, prinse a citi.

Și uită de tot și de toate și, răvășit, citi fără încetare. Filele de piatră se ridicau încetișor, se lăsau pe stânga și, agățat de coada zmeului de hârtie, cocoțat năstrușnic peste culmea pustie, la lumina pe care Steaua Stelelor o răspândea, băiatul citi pe nerăsuflăte, citi una după alta, multe dintre filele Cărții Pământului, pe care stăteau scrise Basmele Omului.

Noaptea se scurgea încet, dar cum cea mai lungă noapte de peste an are și ea un sfârșit, când o geană de lumină albi în zare, Steaua Stelelor se stinse și tunete năprasnice zguduiră muntele. Cartea de Piatră se închise și prinse a se cufunda în golul de piatră, iar muntele se-nchise peste ea, ca o uriașă cutie; iarba cea roșie pieri ca prin farmec și culmea rămase din nou așa cum fusese, lustruită de coatele norilor și de suflarea vântului, netedă ca sticla, albă ca spuma, uitată ca uitarea.

– Vai, n-am citit nici un sfert din carte! oftă băiatul.

– Nu-i nimic – îl mângâie zmeul de hârtie. Peste o mie de ani ne-om întoarce și-ai să citești mai departe...

Iar băiatul își luă atunci rămas bun de la culmea pustie și zmeul de hârtie îl duse din nou pe pământ, începând a-l purta din țară în țară, ca lumea să poată afla Basmele Omului. Și-a colindat băiatul pământu-n lung și-n lat și de nouă sute nouăzeci și nouă de ani își spune poveștile. A albit, s-a gârbovit, dar zmeul de hârtie îl poartă mai departe. Vopseaua zmeului a cam ieșit la soare și zmeul suflă greu când e să zboare, dar nici unul, nici altul, nu se dau bătuți.

Acu, mai ieri s-a-implinit mia de ani și Cartea Pământului a mai suit pentru o noapte pe culmea lustruită de coatele norilor și de suflarea vântului, iar băiatul-moșneag s-a agățat de zmeul lui de hârtie și-amândoi s-au dus, s-au dus și-au adus povești de sus...

Nu le știți?... Să vi le spun. De răbdare, am răbdare, dar vă rog să-mi dați tutun...

Fluierul Pădurii Adormite

Acu, vorbele umblă fără picioare, dar ajung departe, nu știi dumneata?... Iac-așa umblă o vorbă demult, tocmai de pe vremea boierilor, umblă și umblă și răzbate până-n zilele noastre. Ce zice vorba aceea? Zice că odată, de când s-a pierdut socoteala, un băiat și o fetiță au rămas orfani. Și mai zice că oamenii răi au venit, s-au încrunțat, au pufnit, iar dacă li s-a tăiat suflarea de atâta răutate, i-au scos pe bieții orfani din casă și le-au strigat, înecându-se de mânie:

– Să nu vă mai prindem pe-aici, că n-are să vă meargă bine... Atâta vă spunem!

Fetița, sărmana, a prins a plânge, dar băiatul a luat-o de mână și-a ieșit cu ea din târg. Și-au mers ei așa, au mers ținându-se de mână, până ce noaptea i-a prins în pădure.

Era aceea o pădure bătrână, lăsată din vreme veche, și-n pădure zburau păsări mari și negre, cu ochi de foc. Picioarele copiilor intrau până dincolo de genunchi în covorul de frunze moarte, iar frunzele uscate foșneau, de parcă li s-ar fi târât pe sub ele mulțimi de șerpi.

– Lasă-lasă... lasă-lasă... șopteau glasurile amenințătoare ale copacilor.

Și copacii întindeau degete rășchirate, smulgând petice din hainele copiilor, și-și apropiau creștetele negre, de nu se mai vedea nici lună, nici stele; și noaptea era groasă și neagră, s-o tai cu cuțitul. Toate trosneau, iar în depărtare se puseră să urle lupii.

– Mi-e frică! scânci fetița și-ncepu să plângă.

Atunci intrară într-o poiană. Și numai ce intrară, că poiana se luminează fără veste. Din loc în loc înfloriră pe tulpini de aur niște flori de foc, mai frumoase decât toate florile știute. O rază de lună se furișă printre crengile copacilor și se lăsă pe creștetul fetei, alcătuiind o diademă scânteietoare, iar patru iepuri albi, ca muiți în lapte, se iviră umblând pe picioarele dindărăt și purtând din cele patru colțuri o pernă mare, o pernă de mușchi moale și verde. Pe perna aceea dormea un fluier. Un fluier de lemn. Și era vechi, vechi, vechi, și-avea lemnul înnegrit și luminos, ca ciaturile putregăite, și văzându-l așa nu l-ai fi învrednicit cu o privire.

– Cântă! spuseră cei patru iepuri albi, oprindu-se înaintea băiatului și întinzându-i perna de mușchi moale și verde.

De mirare, băiatul nu putu scoate o vorbă. Apucă fluierul și-l suci rușinat între degete, apoi mărturisi cu sfială:

– Dar eu... eu nu știu să cânt...

– Nu-i nimic! Nu-i nimic! strigară cu spaimă iepurii cei albi. Cântă cum știi. Dar cântă!

Și duse atunci băiatul fluierul la buze și suflă ușurel, așa, ca o părere.

Vai, ce fuse asta? Un suspin adânc, un suspin al pădurii răsunase, de parcă pădurea s-ar fi deșteptat dintr-un somn de piatră. Tulpinile de aur se îndreptară și diadema străluci ca mai-nainte.

– Cântă! Cântă! strigară iepurii cei albi bătând din lăbuțe. Nu te opri!

Și băiatul își duse din nou fluierul la buze și, măcar că sunetele pe care le scotea băiatul erau aspre și urâte, măcar că degetele-i tremurau și nu nimereau găurile fluierului, copacii se clătinară întâi încetișor, abia simțit, apoi mai tare, tot mai tare, brațele prinseră a le undui, iar frunzișul șopti, cântă, izbucni într-un cântec neasemuit de frumos. Era un cântec vechi, un cântec al ierbii și al frunzei, un cântec al rădăcinii cutezătoare, un cântec al vântului care răscolește pădurea, un cântec al ploii care hrănește pădurea, un cântec aprig și pătimaș, un cântec vechi...

Înfiorat, băiatul pricepu că nu el cânta, nici fluierul. Pădurea bătrână era cea care cânta și pădurea n-avea nevoie decât s-audă sunetele fluierului de lemn! De mirare, băiatul luă fluierul de la buze.

– Ce faci?... Cântă! strigară iepurii cei albi, înspăimântați că glasul pădurii încetează fără veste.

Și băiatul își luă atunci inima în dinți și suflă cu putere în fluierul de lemn. Cântecele pădurii creștea, se umfla ca o pânză în bătaia vântului, scădea până la șoaptă și din nou izbucnea, mai viu, mai aprig, dezlănțuind puterile închise în trunchiurile copacilor bătrâni.

O ceată de licurici mari cât oul de porumbel năvăli atunci în poiană și așezându-se în chip iscusit, închipui pe iarba poienei, în mic, alcătuirea bolții cu stele. Doi copaci suflară apoi în două crengi lungi și groase și se-nălță un sunet adânc, un sunet de bucium care-acoperi pentru o clipă cântecele pădurii. Un taraf de greieri țârâi tremurat pe niște strune subțiri și privighetoarea prinse a suna din pietricele de argint și clopoței de sticlă. Din nou se înălță buciumul copacilor și poiana se mări deodată, ca și cum copacii s-ar fi dat îndărăt, lărgind cercul.

În mijlocul poienei se afla o piatră mare și piatra începu a se umfla. Tot mai frumos cânta pădurea, și piatra se umflă, creșcu, până ce-n locul pietrei se ridică un palat alb, fără uși și fără ferestre.

– Fetiță – spuseră iepurii cei albi, apropiindu-se de fetița căreia i se părea că visează – atinge cu fruntea castelul de piatră!

Fetița se ridică și, tot ca-n vis, atinse castelul cu fruntea. În clipa aceea patru porți grele, de piatră, se deschiseră din patru părți, ca la un semn; nenumărate ferestre se căscară în pereții castelului și sticla ferestrelor se polei ca aurul. O șopârlă roșie se ivi ca din pământ.

– Vino după mine! spuse șopârla cea roșie, iar fetița o urmă fără a-și da seama, păși pragul și pătrunse în castelul de piatră.

În vremea asta băiatul sufla în fluierul de lemn, sufla cu putere și oboseala începu să-l biruie. Un cerc de fier îi strângea parcă tâmplele și-n coșul pieptului simțea o durere crâncenă. Istovite, brațele-i căzură și degetele-i scăpară fluierul de lemn, care se rostogoli în iarbă.

Un vaier înfioră pădurea și cântecul i se stinse, ca retezat.

– Ce faci? strigară cei patru iepuri albi. Fluierul!

Speriat, băiatul se repezi și începu să caute fluierul, în vreme ce florile de foc se plecau pe tulpinile lor de aur, în vreme ce licuricii păleau, în vreme ce greierii încurcau strunele, în vreme ce clopoței de sticlă ai privighetorii plesneau.

– Fluierul, fluierul! strigau tot mai înspăimântați iepurii, căutând și ei de zor. Caută, te rugăm, îți cădem la picioare, caută...

– Îndată, îndată – le răspundea băiatul, căutând înfrigurat prin iarba poienei.

Tulpinile de aur se frânseseră și florile de foc se stinseseră. Licuricii fugiră.

– De ce nu-l găsești? strigau acum cei patru iepuri albi. Fie-ți milă și-l găsește!

Dar fluierul nu era nicăieri, de parcă-l înghițise pământul. Greierii tăcură, tăcu și privighetoarea. Scrâșnind și trosnind, copacii înaintară, cucerind palmă cu palmă bucata de poiană de pe care fuseseră nevoiți să se tragă-ndărăt și pe măsură ce înaintau castelul de piatră se micșora.

– Surioară! gemu băiatul, dar în clipa aceea chiar, poarta de piatră se-nchise și se făcu una cu zidul, ferestrele pieriră și în locul lor rămase piatra goală.

Castelul prinse a se micșora văzând cu ochii, iar când se repezi spre castel, băiatul nu mai dădu decât de piatra cea mare, pe care o văzuse încă de când pășise în poiană. Castelul pierise.

Bătu cu pumnii, strigă, încercă s-o urnească din loc, dar piatra rămânea neclintită, mută și rece, închizând trupul micuț al fetei.

– Caută fluierul... Fluierul! plâneau cei patru iepuri albi. Ce-o să ne facem acu' fără fluier?

Dar, de fluier, nici urmă. Băiatul se trânti deznădăjduit în iarba poienei și se puse pe un plâns cu lacrimi fierbinți, în vreme ce iepurii își încrețeau boturile și, plângând și ei, se pierdură printre copacii bătrâni.

Și-apăi iacă-așa a plâns băiatul, a plâns că a rămas de zbulcium și de izbeliște, a plâns până s-a luminat de zi. Numai că plânsul nu te scoate din nevoi!

– la să mai caut eu o dată fluierul, își spuse el în cele din urmă. Îi lumină acu' și-am să văd mai degrabă... Nu se poate să nu dau de el!

Zis și făcut. Se pune și caută, caută prin poiană și nu lasă fir de iarbă necercetat. Când, taman pe locul unde scăpase fluierul, ce crezi că găsește? O bortă de șoarece, o bortă micuță, dar numai bună să înghită un fluier subțirel...

– Tii! Să știi că aici s-a vârat fluierul de lemn! și, înviorat deodată, băiatul se plecă mai tare să cerceteze borta.

Iar, cum își apropie fața de borta șoarecelui, odată se lărgi intrarea aceea îngustă și, fără a sta mult pe gânduri, băiatul se strecură înăuntru și se pomeni într-un soi de hrubă-ntunecată.

Se afundă el în hruba aceea și merse, merse fără odihnă, cale de șapte zile și de încă una, iar când fu a opta se trezi față în față cu un șoarece. Dar ce șoarece!

Avea mustăți de-argint, pe care le-atingea când și când cu lăbuța dreaptă, cântând pe mustățile lui de-argint ca pe niște strune; avea o barbă de-argint în care-și sprijinea bărbia ca-ntr-un toiag; avea o stea de-argint în frunte și cizmulițe de-argint în picioare, iar mijlocu-i era încins cu o curea de-argint, de care spânzura un ciucure de-argint.

– Bine-ai venit, băiete! spuse șoarecele, cântând la repezeală un cântecel vesel, pe mustățile-i de-argint.

– Bine te-am găsit! rosti băiatul, holbând doi ochi cât ceștile.

– Logodnica te-așteaptă – mai spuse șoarecele.

– Pe mine? se înspăimântă băiatul.

– Doar nu pe mine! hohoti șoarecele. Ai cam făcut-o să aștepte, băiete – se-ncruntă el apoi. De șapte sute șaptezeci și șapte de ani trebuia să i te înfățișezi și, când colo, dumneata umbli hai-hui, te miri pe unde... Nu-i frumos, băiete, nu-i frumos defel! și-ndată cântă un cântecel de dojană, pe strunele de-argint ale mustăților.

Băiatul se dădu cu doi pași îndărăt și abia izbuti să șoptească:

– Știi?... Nu te supăra... e-o greșeală...

Dar șoarecele râse cu bunătațe.

– O greșeală?... Of, of, cine-mi ești, ștregarule! Auzi dumneata, o greșeală de șapte sute șaptezeci și șapte de ani!...

Râdea atât de strașnic, că ciucurele de-argint prins de curea îi sălta ca o minge și mustățile-i cântară un cântec de chef, fără măcar să le atingă cu lăbuța.

– Nu m-ai înțeleș – strigă speriat băiatul. E-o greșeală... Nu-s cine crezi dumneata!

– Ha-ha – râse șoarecele – nu ești ștregar? Cu-atât mai bine! Să mergem, dar.

Și, apucându-l pe băiat de mână, îl duse pe un drum ocolit, în vreme ce mustățile-i cântau un marș. Buimăcit de-a binelea, băiatul se lăsă în voia lui și, nu peste multă vreme, se află în fața unei flori ciudate, o floare de pământ.

– Unde ești, fata tatii? strigă șoarecele.

– Aici, tăicuță! Și băiatul văzu că un șoricel se ivește din floarea de pământ.

Avea plete de aur, o stea de aur în frunte și conduri de aur în picioare.

Acu băiatul le cam dase toate pe una, pricepând că aceea-i era logodnica.

– Mi l-ai adus! strigă șoricelul cu plete de aur.

Și urmă, întorcându-se către băiatul care nu știa pe unde s-o tulească:

– Șapte sute șaptezeci și șapte de ani... cum de nu ți-a fost milă de mine?

– Cinstite fețe șoricești – spuse atunci băiatul, luându-și inima în dinți – n-am venit pentru nuntă, nu sunt logodnicul nimănui și tot ce vreau e fluierul de lemn!

– Fluierul? strigă șoarecele cu barbă de-argint.

– Fluierul? strigă și șoricelul cu plete de aur.

– Fluierul – încuviință băiatul.

Urmă o clipă de tăcere, în care până și mustățile de-argint ale șoarecelui cu cizme de-argint se pleoștiră. Din ochișorii șoricelului cu plete de aur începură să picure lacrimi grele.

– Nu plânge, șoricel cu plete de aur – spuse înduioșat băiatul. Fără fluier nu-mi pot găsi surioara...

Și povesti tot ce i se întâmplase în poiana din pădure.

Mustățile de-argint ale șoarecelui cu cizme de-argint cântară atunci un cântec trist și lacrimile curseră și mai amar din ochii șoricelului cu plete de aur.

– Va să zică, ai venit numai pentru fluier – spuse acesta plângând.

– Fluierul nu ți-l dăm! strigă șoarecele cu barbă de-argint. Cere-ne ce vrei, dar fluierul nu ți-l dăm!

– Nu *putem* să ți-l dăm – adăugă șoricelul cu plete de aur. Dar am să te ajut să-ți găsești surioara...

Mișcat, băiatul îi mulțumi cum știu mai frumos, și șoricelul cu plete de aur îl duse pe-un drum lung, lung, și nu se opri decât acolo unde drumul de sub pământ trecea pe dedesubtul pietrei celei albe din poiană.

– Iacă piatra – spuse șoricelul și arătă cu lăbuța spre boltă. Întinde arătătorul mâinii drepte!

Băiatul întinse degetul și șoricelul își apropie botișorul de unghia arătătorului, sărutând-o.

– Ce faci? spuse băiatul.

– Privește prin unghie, spre piatră.

Băiatul ridică degetul și privi prin unghia pe care șoricelul cu plete de aur i-o sărutase. Și ce-i fu dat să vadă? Unghia era străvezie ca sticla și, privind prin unghia arătătorului, văzu că piatra se face și ea străvezie.

Zări în piatră nenumărate cămăruțe cât un degetar, scări cât o casă de melc, iar prin cămăruțele acelea și pe scările cotite rătăcea o făptură mică-mititică, nu mai mare decât o furnică. Aci izbea cu pumnișorii cât două gămălii de ac în pereții de piatră, aci se oprea plângând și-și frângea mâinile subțiri, subțirele, aci pornea într-o goană deznădăjduită, străbătând cămăruța după cămăruță... Băiatul o privi o vreme, și doar într-un târziu strigă înspăimântat:

– Surioară, tu ești?... Tu?

– Așa nu te poate auzi – spuse șoricelul cu plete de aur. Pune unghia degetului arătător în dreptul buzelor.

Băiatul ascultă și, prin unghia străvezie, strigă din nou:

– Surioară! Surioară!... Sunt eu, eu!

Duse apoi repede unghia la ochi și văzu că fetița își întorcea capul, căutând mirată în jur. Buzele i se mișcau, dar nu-i putu auzi cuvintele.

– Pune unghia la ureche, îl povățui șoricelul.

– Frățiorul meu, unde ești?... Scapă-mă! auzi băiatul îndată ce-și duse degetul în dreptul urechii.

Așa, mulțumită unghiei străvezii, care-i îngăduia să vadă, să audă și să se facă auzit, află că surioara i se pomenise prinsă ca-ntr-o capcană, fără să știe cum, în clipa în care castelul de piatră se micșorase. Nu văzuse nici o făptură în castel și nici acu nu se-arătase nimeni.

– Șopârta cea roșie! șopti atunci șoricelul cu plete de aur. Întreab-o de șopârta cea roșie!

– N-ai văzut o șopârlă roșie? întrebă ascultător băiatul.

– Ba da, ba da – răspuse fetița. Ea m-a-ndemnat să intru în castel...

– Și-acu? șopti înfrigurat șoricelul cu plete de aur. Unde-i acu?

– Unde-i acu șopârta? întrebă din nou băiatul.

– Nu știu... n-am mai văzut-o... Nu-i în castel... glăsui fetița și, auzindu-i vorbele, șoricelul cu plete de aur începu să plângă.

Nemaiînțelegând nimic, băiatul privea când spre surioara lui prinsă-n capcană, când spre șoricelul de lângă el și-și muncea mintea să priceapă cât de cât în ce lume de taine nimerise. Dar șoricelul cu plete de aur își stăpâni durerea și băiatul îl auzi șoptind:

– Nu, n-am să mă las așa, cu una, cu două. Am să-i vin eu de hac!

– Ce spui tu, șoricelule?

– Ascultă, băiete, vrei să-ți scapi surioara?

– Sunt gata să-mi dau și viața ca s-o scap – strigă băiatul.

– Și vrei să mă ajuți și pe mine?

– Vreau – mai spuse băiatul. Mi se rupe inima când te văd plângând...

Lacrimi luciră din nou în ochii șoricelului cu plete de aur, dar de astă dată erau lacrimi de bucurie.

– Îți mulțumesc! – zise el. Și află că n-are să-ți pară rău... Spune-i fetei să nu se teamă și să te aștepte liniștită. Curând ai s-o scoți din închisoarea de piatră!

Șoricelul cu plete de aur vorbea cu atâta încredințare, că băiatul nu șovăi nici o clipă. Prin unghia străvezie îi trimise surioarei cuvinte de îmbărbătare și-apoi, hotărât să facă și ce-o ști și ce n-o ști, se luă după șoricelul cu plete de aur, care și apucase să se îndepărteze.

Și-l duse șoricelul îndărăt, până la floarea de pământ, unde șoarecele cu barbă de-argint ședea amărât și-și cânta pe strunele de-argint ale mustăților un cântec de jale, îl duse, luând drumul ocolit pe care venise, și-l scoase la borta micuță, prin care pătrunsese sub pământ.

– Nu te teme de nimic – spuse atunci șoricelul cu plete de aur – nu te teme și vei izbândi.

Iar cum rosti aceste cuvinte, cum se cățăără pe pieptul băiatului și-ndată i se opri pe umărul drept. Îi sărută umărul, așa cum îi sărutase cu puțin înainte unghia arătătorului, și-o aripă de piele, asemenea unei aripi de liliac, se desfăcu din umărul băiatului. Îi sărută apoi umărul stâng, și umărul stâng i se-mpodobi și el cu-o aripă de piele, o aripă de liliac.

– Șopârla cea roșie – spuse atunci șoricelul cu plete de aur – șopârla cea roșie nu-i o șopârlă, ci Cățelul-Pământului. El ți-a-nchis sora în piatra cea albă, cu vorbe descântate, pe care doar el le cunoaște și tu n-o poți scăpa decât cunoscând *descântecul de piatră deschisă*. Află deci că nici un cuvânt rostit pe pământ, de la începutul vremii, nu s-a pierdut. Cuvintele zboară și se-nalță, adunându-se în Deșertul-Vorbelor-Rostite, iar deșertul acesta se află dincolo de bolta soarelui. Cu aripile pe care le ai acu vei putea ajunge pân' la soare, iar ca să te poți înălța până unde picior de om n-a călcat și ca să prinzi vorbele descântecului, amestecate în noianul de vorbe rostite de oameni în curgerea vremii, îți vei stropi mai întâi fața cu apa de aur din ceaunul soarelui.

Îi mai spuse șoricelul cu plete de aur ce și cum, iar inima băiatului se strânse, și el se cutremură aflând de încercările prin care avea să treacă. Își aminti însă de surioara închisă în bolovanul blestemat și spuse:

– Bine. Sunt gata!

– Întoarce-te cu izbândă – încheie șoricelul cu plete de aur și băiatul își desfăcu aripile și se avântă în văzduh.

Aripile de piele băteau tăcut, fâlfâind cu mișcări largi și săltându-l grabnic, așa că nu trecu mult și băiatul ajunse în dreptul norilor. Se-avântă atunci mai sus și norii îl îmbrățișară cu brațele lor moi.

– la-o la dreapta... la dreapta... la dreapta...

– la-o la stânga... la stânga... la stânga...

Învăluitoare, glasurile norilor încercau să-l abată din drum, dar băiatul suia, suia mereu, bătând din aripile lui de piele. Atunci se porni o ploaie năprasnică.

Puhoai de apă năvăleau din toate părțile, mugind ca niște zimbri mânioși, izbeau în trupul mărunț al băiatului, izbeau în aripile lui, silind să le rupă din umeri; dar el suia, suia mereu, în vreme ce puhoaietele lunecau neputincioase pe aripile lui de piele.

Atunci ploaia încetă fără veste, așa cum se pornise, și norii sloboziră o grindină cât oul de găscă. Grindina ciocănea în aripile băiatului, încercând să le găurească, îl izbea în față, zgâriindu-i obrații; dar el suia mereu, suia, iar grindina încetă și ea, neputându-l birui.

– Spor la drum, băiete! strigau acum norii. Vrednic ești să treci de vama noastră!

Și norii se dădură-n lături, iar băiatul se-nălță prin văzduhul senin. Dar încercarea îl istovise, sângele-i șiroia pe față, și-atunci, ca să prindă puteri, se lăsa să plutească ușor, în roate largi, asemenea vulturilor. De acolo de sus vedea prin spărturile norilor pământul și mult se minună văzând că pământul odihnea pe patru pești uriași, iar peștii pe patru trestii. Și trestiile se legănau, legănând peștii, iar peștii legănau pământul, care dormea sub plapuma nopții, străjuț de stele.

Înțelese că jos, pe pământ, era noapte, dar sus văzduhul era luminat. Stelele se aprinseseră dedesubt, departe, și, înviorat, băiatul se avântă spre boltă. Acolo, atârnat de-o crăcană de aur, spânzura ceaunul Soarelui, sub care ardea un foc potolit. De aceea, pasămite, era lumină-n văzduh; dar cum focul nu ardea cu toată puterea, strălucirea nu-i ajungea până pe pământ, unde se lăsase noaptea. Focul acela, vezi bine, nu se stinge niciodată, dar numai peste zi pălălăile-i cresc uriașe, luminând și pământul. Istovit de munca zilei, când ațâța focul întruna, Soarele se culcase și el sau plecase poate până la Lună, să-i țină de urât. Cum-necum, acolo, lângă ceaunul lui, nu era.

Băiatul se-nălță, așadar, și privi în ceaun. Clipocea acolo o apă de aur viu și, urmând povața șoricelului, ar fi trebuit să-și stropească fața cu apa aceea. Dar, privind-o și ascultându-i clipocitul, băiatul se tulbură. O amețeală ciudată îl cuprinse și, ca împins de-o mână nevăzută, se zvârli în apa de aur, scaldându-se așa, îmbrăcat cum era. Și, numai ce se cufundă în apa de aur viu, că un huiet înspăimântător se auzi, ca și cum șiruri de munți s-ar fi prăvălit, măcinându-se, ca și cum întreaga boltă a cerului ar fi răsunat de prăbușirea aceea năprasnică. Departe, dedesubt, stelele prinseră a tremura și fulgere de aur porniră să cutreiere văzduhul, pocnind ca niște uriașe bice de foc.

– Ce-ai făcut, nemernicule? răsună un glas, care bubui ca și cum tunete s-ar fi rostogolit în fiecare cuvânt al celui ce vorbea. Mi-ai pângărit apa! Și-o mână de aur se încleștă în ceafa băiatului, și-o putere uriașă îl smulse din ceaun.

Zadarnic se zbatu, zadarnic bātu din aripi ca un pui de găină în ciocul uliului; strânsoarea era cumplită și abia când fu întors cu fața spre cel ce striga, văzu băiatul un om de aur, cu ochi scăpărători.

– Soarele! șopti el și bătăile inimii i se opriră parcă, de spaimă.

– Da, Soarele! Soarele care-ți va pedepsi cum se cuvine ticăloșia – strigă omul de aur. De ce? De ce mi-ai pângărit apa de aur viu?

– Iartă-mă, Soare! șopti băiatul.

– Iartă-mă e lesne-a spune – strigă însă Soarele. Acu trebuie să deșert ceaunul și să-l curăț și să-l umplu din nou. Știi tu ce-i apa asta de aur?... E

sângele meu, băiete! Mi-am tăiat venele și-am lăsat să mi se scurgă-n ceaun picătură cu picătură sângele de aur viu, pentru ca aburii ieșiți din ceaun să se mprăștie în lume și să poarte duhul vieții, până departe. Iar tu, tu, găză nemernică, mi-ai pângărit aburii vieții! În loc să se desfacă, albi și curați, crinii vor crește acu cenușii.

– N-am știut – strigă deznădăjduit băiatul. Vai, dacă aș fi știut... Soare, bunule, puternicule Soare, cum mi-aș putea răscumpăra vina?

– De ce te-ai scăldat în apa mea de aur? întrebă atunci Soarele, oleacă mai îmbunat de căința pe care-o deslușea în glasul băiatului.

– Ca să-mi scap sora – spuse acela și-ncepu a povesti toate câte și le-am povestit și eu dumitale, de când am început a da din gură. Trebuia să-mi stropesc doar fața – încheie cu tristețe băiatul – dar apa m-a ispitit și m-am scăldat tot...

Rămase Soarele pe gânduri și multă vreme tăcu, iar băiatul îl privi cu sufletul la gură, așteptând să-i audă hotărârea.

– Dacă-mi cereai, scoteam eu cu mâna mea apă de aur și te scăldai fără a-mi pângări ceaunul. Acu, însă, ce-a fost a fost și vorbele nu ni-s de folos! Hai de-mi ajută să răstorn ceaunul – spuse în cele din urmă Soarele și nici o umbră de mânie nu i se mai răzvrătea în glas.

Și ridicară amândoi ceaunul și-l răsturnară și apa de aur viu curse prin văzduh și se lăsă pe pământ, în chipul unei ploii de aur, care acoperi munți, livezi și câmpii. Oamenii se grăbiră să adune aurul acela și bătură din el galbeni, dar apa de aur a fost atât de multă, că astăzi se mai găsesc încă ici și colo pietre stropite de aurul răsturnat atunci din ceaunul Soarelui.

Freacă apoi ceaunul cu cenușă, de-l făcură să strălucească așa cum neam de neamul lui nu mai strălucise și cititorii în stele vestiră pe pământ că strălucirea fără seamăn ce se vede pe cer e semn că iarna va fi grea și lungă. Drept care împărații porniră să se războiască, gândind fiecare să-și umple hambarele pe seama celorlalți, iar când se-ntâmplă că iarna fu, dimpotrivă, blândă și scurtă, douăzeci de cititori în setele fură trași în țepă, ca mincinoși și clevetitori. Asta, ca să vezi dumneata câte-au întâmpinat bieții oameni, numai

pentru că Soarele și băiatul nostru se pusese să frece cu cenușă, acolo în cer, ceaunul cel mare al Soarelui. Vorba aceea, unde dai și unde crapă sau, cum zicea un cumătru din Prostești, întâmplă-se ce s-o-ntâmplă, că eu toate le trag pe spuza mea...

Numai că noi să nu ne uităm vorba, dacă tot am început-o. Era acu ceaunul curat, luminat ca aurul strecurat, și Soarele își întinse brațele peste ceaun.

– la taie-mi tu, băiete, venele – spuse Soarele, în-tinzând o brișcă de aur. Nu de alta, dar pe mine nu mă țin băierele să mă cretez singur...

Băiatul, cără că mâr, că una, că alta, că nu se poate, că n-are el inima aceea, și Soarele nu și nu, că să-i taie venele și alt nimic. Dacă-a văzut și-a văzut băiatul că altminteri n-o scoate la cap, odată a înșfăcat brișca și, harști! s-a tăiat el la-ncheietura mâinii, de și-a deschis cu mâna lui vinișoarele. (Tii, uita-m-ar moartea cum am uitat și eu să vă spun: păi da, că dacă s-a scaldat el în apa de aur viu, s-a făcut și băiatul totului tot de aur. Cum de nu, dar ce socoți? Ehe! scaldă-te și dumneata în ceaunul Soarelui, dacă-ți dă mâna, și-apoi vină de-mi povestește că așa și pe dincolo!).

Iar când a văzut Soarele că din venele băiatului se scurge în ceaun o apă de aur viu, odată s-a rușinat de slăbiciunea lui și, luând brișca, s-a crestat și el la braț, de-a-nceput a se amesteca în ceaun sângele de aur al băiatului cu sângele de aur al Soarelui. Și iac-așa stăteau unul de-o parte și altul de partea cealaltă și-și zâmbeau și se priveau în ochi, în vreme ce încet-încet se umplea ceaunul...

Iar când apa de aur clipoci domol în ceaunul plin-plin, își ridicară amândoi brațele și pielea de aur li se lipi pe dată și creștăturile nu li se mai văzură. Și din ziua aceea tot ce trăiește pe pământ, și flori, și dihanii, și oameni, trăiește pe jumătate din sângele băiatului, căruia Soarele i-a spus acolo, în cer:

– Să trăiești, frățioare, căci frați suntem de azi înainte! Du-te cu bine și cu bine te-ntoarce. Ești bun și netemător și de aceea-ți vei mântui sora.

Și l-a îmbrățișat Soarele și băiatul și-a desfăcut aripile și s-a avântat dincolo de bolta cerului, cale de șapte luni, șapte zile, șapte ceasuri și șapte

clipe, iar dacă a zburat voinicește, cum în basm se pomenește, a ajuns pe întinderea de nisip a Deșertului-Vorbelor-Rostite.

Cât vedeai cu ochii și mult dincolo de ceea ce puteau ochii vedea, se-ntindea, neted ca-n palmă, pustiul. O lumină ciudată, venită de nicăieri, scâldea nisipul verde ca pielea de broască, iar peste întregul cuprins al nisipului verde goneau nevăzute, se-nfruntau și se ciocneau toate cuvintele rostite pe pământ din prima zi, toate șoaptele de dragoste, toate răcnetele de ură, toate vaietele celor căzuți pe câmpurile de luptă, toate blestemele, toate rugămințile și toate sudălmile, toate vorbele fără noimă, toate zicerile cu tâlc, strigătele copiilor nou-născuți și gemetele bolnavilor, poruncile-mpăraților, uralele soldaților, și cântece de chef, și cântece de jale, și tot ce mai râvnește inima matale, toate alergau de colo-colo fără odihnă, toate se-adunau într-o înspăimântătoare larmă, care-l năuci pe băiat, îl izbi cu putere de măciucă și-l doborî pe nisipul verde ca pielea de broască...

Se năpustea noianul de cuvinte, se-nvârtejea urlând, și măcar că larma era năprasnică, nimic nu se zărea pe-ntinderea pustie, scâldată-n lumina aceea ciudată. Și poate că pierdut ar fi fost băiatul și n-ar fi izbutit să se mai ridice și s-ar fi stins acolo, prăbușit pe nisipul verde, dacă-n cădere nu s-ar fi nimerit ca o ureche să i se-nfunde în nisip, iar în dreptul celeilalte să se afle unghia străvezie a degetului pe care i-l sărutase șoricelul cu plete de aur. Încercând să se ferească de măciuca vorbelor, băiatul își acoperise capul cu mâna și așa se potrivise ca unghia descântată să-i vină în dreptul urechii.

Și-atunci, ca prin minune, vuietul amarnic se potoli, se limpezi și din noianul de cuvinte se-aleseră doar cele legate de el. Își auzi țipetele de copil și auzi cântecul de leagăn al mamei; glasul tatălui se-nălță, blând, și-ntr-o frântură de clipă ascultă toate cuvintele pe care părinții le spusese, tot ce le răspunsese, și se bucură pentru vorbele bune, și se căi pentru vorbele rele, și plânse pentru toate, pentru că toate erau legate de părinții duși prea curând pe ceea lume.

– Mamă – strigă el printre lacrimi – unde ești?... Tăicuțule!

Dar părinții nu-i puteau răspunde, și-n locul vorbelor așteptate auzi mai departe glasul surioarei, apoi glasurile celor patru iepuri albi, apoi glasurile șoarecilor cu podoabe de aur și argint. Apoi se făcu tăcere.

Și plânse băiatul, așa, prăbușit pe nisipul verde, plânse mult și inima i se strânse de dor și durere. Orele treceau...

„Șopârla roșie!“ își aminti el deodată și, ca de departe, auzi un glas necunoscut, un glas aspru și hârâit:

– Dacă se va afla cineva în castelul de piatră și va râde în vreme ce fluierul de lemn va cânta, fărăme se va face fluierul și-n vecii vecilor șoareci veți rămâne!

„Iacă deci de ce nu mi-au dat șoarecii fluierul, își spuse băiatul. Dar cum să-mi scot sora din castel? Cum să aflu descântecul?“.

Și, numai ce-și rostise întrebarea, că-ndată desluși din nou glasul aspru și hârâit, șoptind în mare taină:

– *Descântecul de piatră deschisă* nu-l știe nimeni:

*Cățelul Pământului latră
Și patru porți de piatră
Din patru părți cad sparte,
Ca patru toarte moarte.*

Glasul se stinse, dar băiatul știa acu ceea ce râvnise să știe. Ca scăpat din arc se repezi la marginea De-șertului-Vorbelor-Rostite și-și dădu drumul în hăul de dedesubt. Aripile-l făcură să plutească lin până la bolta Soarelui, care ațâța de zor focul sub ceaunul cu apa de aur viu.

- Ai aflat ce voiai să afli? îl întrebă Soarele.
- Am aflat, mulțumesc de-ntrebare.
- Apăi, zboară, frățioare, sănătos și s-auzim numai de bine!
- Cu bine, Soare, și nu mă pomeni de rău!

Iar luându-și rămas bun de la Soare, se-ntoarse băiatul pe Pământ, alunecând prin văzduh, se-ntoarse plutind în roate largi, ca vulturii semeți, și se opri în poiana din pădure.

La fel de albă și de tăcută era piatra, la fel de verde iarba, dar parcă și mai posomorâți copacii bătrâni. Și-și ridică băiatul degetul cu unghie străvezie și prin unghia străvezie privi în inima pietrei. Surioara lui stătea abătută într-una din cămăruțele cât un degetar, și lacrimile i se uscaseră pe obraji și suspina, sărăcuța, de țî se rupea inima.

– Ridică-te, surioară, și te pregătește! îi strigă băiatul, ducând unghia străvezie la buze, și-ndată apoi rosti *descântecul de piatră deschisă*:

*Cățelul Pământului latră
Și patru porți de piatră
Din patru părți cad sparte,
Ca patru toate moarte.*

Se auziră patru pocnituri și din patru părți patru găuri se căscară în piatra cea albă, iar pe una dintre ele țâșni o făptură mică-mititică, nu mai mare decât o furnică. Numai ce ieși însă din capcană, că prinse a crește, și creșcu, creșcu, până se făcu o fată-naltă și mlădioasă, frumoasă ca o crăiasă, care se repezi și-l cuprinse pe băiatul nostru, sărutându-l și plângând de bucurie.

– Doamne, surioară, mare și mândră-ai mai crescut! spuse băiatul, după ce se potoliră ei întrucâtva.

– Dară tu! îi întoarse fata vorba. Erai un băiețel când ne-am despărțit, și-acu te-ai înălțat flăcău în lege...

Așa-i, că flăcăul (ce să-i mai spunem băiat, dacă flăcău ajunsese?!), flăcăul nu știa că lipsise șapte ani încheiați, că șapte ani ținuse călătoria lui prin văzduh și, nevăzându-și chipul șapte ani, socotea că zburase doar șapte zile. Nici nu mai avu sora lui vreme să se minuneze de pielea care-i strălucea ca aurul că, din borta micuță, se auzi un glas subțirel:

– Care va să zică, de mine-ai uitat cu totul?

Se-ntoarse flăcăul și văzu în bortă capul șoricelului cu plete de aur.

– N-am uitat, șoricelule, cum era să uit? Dar abia mi-am mântuit sora...

În clipa aceea poiana i se zgudui sub picioare. O grămadă de pământ sări și căzu în lături, iar din gaura căscată țâșni o dihanie pocită.

– Văzduhul mi-i închis – răcni dihania – și nu te-am putut ajunge-n văzduh, dar aici, pe pământ, n-ai să-mi mai scapi, om nesocotit, care ai cutezat să mă-nfrunți!

– Cățelul-Pământului! strigă șoricelul cu plete de aur. Ferește-te!

Flăcăul însă se înfipse bine pe picioare:

– Să mă feresc?... De ce?

– Iacă de ce! răcni Cățelul-Pământului și, repezin-du-se, își înfipse în gâtul flăcăului colții ascuțiți ca niște gheare.

Numai că, tot atât de grabnic cum sărise, căzu îndărăt urlând de durere, căci colții i se rupseră în pielea de aur a flăcăului. Și ce socoți? Doar brișca de aur a Soarelui putea cresta asemenea piele...

– Așa? hârâi dihania. Bine! Și cu un glas în care fierbea ura și mânia, rosti cel mai înfricoșător descântec pe care-l știa, *descântecul de mort*:

Uruie, moară de moarte,

Macină-i parte de parte!

Tu, năpârcă,

Alba hârcă

la-i în cârcă

Și pe cârmă mi-o atârnă

De cârligul prins în bârnă,

Colo, unde mân și râm,

Pe scâlâmb și rău tărâm.

Și rosti dihania *descântecul de mort*, și moara de moarte se căscă sub picioarele flăcăului, ca o râșniță mare și neagră. Pietrele grele uruiău învârtindu-

se și puteau măcina tot ce poșteau schimbând deopotrivă în pulbere făpturi și lucruri.

Dar flăcăul bătu din aripile lui și se-avântă ca de-un stânc în văzduh, scăpând de pietrele negre ale morii de moarte. Când voi să se lase însă din nou pe iarba poienii, moara pieri din locul unde uruia și mutându-se din nou i se căscă hulpavă sub picioare.

De șapte ori se-nălță flăcăul în văzduh, de șapte ori încercă să atingă pământul și tot de șapte ori își schimbă și moara locul. Dacă văzu așa, se năpusti din văzduh flăcăul, și-apucând Cățelul-Pământului cu amândouă mâinile, îl smulse de pe iarba poienii și se ridică odată cu dihania care se zbătea, mușca și urla. Apoi de-acolo, de sus, se-ntoarse-n poiană, și-n clipa când moara de moarte își frecă pietrele negre sub tălpile lui, zvârli Cățelul-Pământului între pietrele crunte. Pietrele scrâșniră, uruiră și măcinară dihania, alegând praf și pulbere din ea, iară dacă-și isprăvi treaba, se cufundară cu moara de moarte în măruntaiele pământului, acolo de unde *descântecul de mort* le chemase la lumină.

Atunci flăcăul se pomeni într-o clipă înconjurat de sora lui, de șoricelul ce plete de aur, cu stea de aur în frunte și conduri de aur în picioare, de șoarecele cu mustăți și barbă de-argint, cu stea de-argint în frunte, cu cizmulițe de-argint în picioare și cu o curea de-argint, de care spânzura un ciucure de-argint. Și cu toții săreau de bucurie și cântau, în vreme ce mustățile de-argint ale șoarecelui cu cizmulițe de-argint înălțau cel mai vesel cântec pe care stăpânul lor îl cântase vreodată. Șoricelul cu plete de aur se opri însă deodată și pieri în borta micuță, de unde se întoarse cu fluierul de lemn.

– Mai ții minte că ai făgăduit să mă ajuți? Iacă, rogu-te, acu poți cânta din fluier – spuse șoricelul.

Și-apucă flăcăul fluierul de lemn și-l duse la buze și suflă în el cu putere.

Pădurea suspină, așa cum mai suspinase cândva, cu ani în urmă, în noaptea când băiețelul și fetița pătrunseseră pentru întâia oară în poiană.

Și florile de foc se aprinseră pe tulpinile de aur, și diadema de raze înflori pe creștetul fetei, și frunzișul își cântă cântecul vechi, cântecul ierbii și-al frunzei, cântecul rădăcinii cutezătoare, cântecul vântului care răscolește pădurea, cântecul ploii care hrănește pădurea, cântecul aprig și pătimaș, cântecul vechi. Licuricii cât oul de porumbel alcătuiră pe iarbă chipul bolții-nstelate, taraful greierilor țârâi pe strune subțiri, iar privighetoarea sună din pietricele de-argint și clopoței de sticlă. Buciumul copacilor se-nălță și piatra prinse-a crește, până ce castelul de piatră se ivi în poiană. Pășind ușor, fata atinse cu fruntea una dintre cele patru porți deschise de puterea descântecului și nenumărate ferestre se căscară în pereții castelului și sticla fereștilor se polei ca aurul.

Patru iepuri albi năvăliră atunci în poiană, cei patru iepuri care purtaseră odinioară perna mare de mușchi, pe care odihnise fluierul pădurii adormite. Se plecară adânc în fața flăcăului și-a fetei, apoi dădură-n genunchi înaintea celor doi șoareci cu stele-n frunte.

– Cântă mai departe, flăcăulule – spuse mai-marele iepurilor albi – și, tot cântând, atinge stelele de-argint și de aur ce lucesc pe frunțile acestor cinstiți șoareci!

Și-i ascultă flăcăul îndemnul și, tot cântând, atinse steaua de-argint. Șoarecele se scutură o dată, pieri, și-n locul lui rămase un moșneag cu stea de-argint în frunte, cu barba și mustățile de-argint, cu cizme de-argint și-o curea de-argint, de care spânzura un ciucure de-argint. Atinse flăcăul și steaua de aur și șoricelul se scutută și el, pieri, și-n locul lui se-nălță o fată frumoasă ca visul și ca amintirea, și-avea o stea de aur în frunte, și plete de aur și conduri de aur în picioare.

Și veniră cei patru iepuri albi lângă moșneag și lângă fată și-i mângâie de trei ori moșneagul și fata de trei ori și pieriră și iepurii, rămânând în locu-le patru slujitori în straie de zăpadă. Doi dintre ei scoaseră din brâu două trâmbițe de aur și suflară în ele de trei ori.

Moșneagul luă apoi fata de braț și amândoi intrară-n castel, unde se așezară pe două jețuri, și numai ce se așezară că slujitorii trâmbițară din

trâmbițe de aur, copacii buciumară din buciumele crengilor și-o mulțime de iepuri, veverițe, căprioare, vulpi, râși, lupi, mistreți și câte încă dintre sălbăticiunile pădurii năvăliră-n poiană și se-nghesuiră-n castel, intrând prin cele patru porți, în vreme ce stoluri de păsări pătrundeau în castel pe ferestre.

– Mulțumescu-ți, flăcăule! spuse atunci mai-marele slujitorilor. Poți înceta cântarea!

Flăcăul luă fluierul de la buze, și cum îl luă, cum se prefăcu fluierul într-un sceptru de abanos, pe care-nfloriră ghiocei de-argint.

– Vino, surioară – spuse flăcăul, apucându-și sora de mână; și-așa, de mână, intrară în castelul de piatră și-i dădură moșneagului scepstrul de abanos, cu ghiocei de-argint.

Iar moșneagul se ridică și-i îmbrățișă cu lacrimi în ochi.

– Cum am să vă pot vreodată mulțumi? întrebă el. Iacă, de când se ține minte, sunt craiul sălbăticiunilor. N-am oropsit făpturile cu pene, cum nu le-am obidit pe cele cu blană. Am trăit în dreptate și nimeni n-a avut vreodată pricini a se plânge de judecata mea. Adevăr grăiesc, prieteni? întrebă craiul.

Și păsările și dihăniile răspunseră-ntr-un glas:

– Adevăr grăiești, craiule!

– Așa am trăit noi în bună pace – urmă moșneagul – până ce Cățelul-Pământului mi-a cerut mâna fetei. Eu n-am vrut să i-o dau, că-l știam solomonar și făcător de rele, și nici fetei nu i-a plăcut. Și ce-avea să-i placă? Acu, nu că zic, dar l-ai văzut și tu... Craiul oftă și dădu din cap: atât mi-a trebuit! Mă crezi? Nici nu știu când a bolborosit un descântec și-odată ne-am pomenit amândoi șoareci. „Și șoareci veți rămâne, a strigat Cățelul-Pământului, până ce un om s-o îndura să-ți ia fata de nevastă!“. Cum ai văzut, mi-a schimbat castelul în bolovan, scepstrul în fluier și slujitorii în iepuri. Cu lacrimi în ochi l-am rugat să nu ne blesteme atât de rău... Care om ar fi voit să-și lege viața de un șoarece? „Bine, a zis atunci Cățelul-Pământului. Dacă s-o găsi un suflet curat, un copil care să sufle din fluier, toate s-or face cum au fost. Dar dacă va pătrunde cineva în castelul de piatră în vreme ce fluierul de lemn va cânta, fărâme se va face

fluierul și-n vecii vecilor șoareci veți rămâne!”. Și-a mai și ascuns fluierul te miri pe unde – c-au trecut ani și ani de zile până să-l afle slujitorii mei de credință...

– Lasă, tăicuțele – spuse atunci fata cu părul de aur – destul am plâns și-i timpul să mai uităm de rele!

– Zău așa, craiule! Întăriră și sălbăticiunile. Mai bine cântă-ne ceva, că tare multă vreme a trecut de când nu te-am mai auzit...

Și răsă craiul și-și ciupi strunele mustăților de-argint, și-n castelul de piatră se-nălță un cântec vesel, pe care-l cântară și păsările cu pene, și fiarele cu blană.

Iar ce-a fost mai încolo nu-i greu de ghicit, că moșneagul lăsă locul de crai flăcăului și-i dădu și mâna fetei cu plete de aur care, pe câte știu, n-a avut nimic împotriva, ba după câte spun unii și alții ar fi avut multe de zis dacă nu i-ar fi dat-o. Cât despre sora flăcăului, nu-i duceți grijă, că i-au găsit și ei un mire pe măsură. Și-au rămas cu toții în castelul de piatră, unde am vești că au trăit atât amar de vreme, că parcă-parcă-aș crede că mai trăiesc și azi. Dar sigur nu-s, de ce să mint? N-am mai dat pe la ei cam de când bunicul juca leapșa pe ouate și de când bunica se purta cu cozi pe spate... Măi, tu, cela cu ochi mari! Ia dă tu o fugă până la castel și vin' de ne spune ce-ai aflat în el!

Mustățile Fără Pereche

Ala-bala portocala, uite cum îi socoteala: pe vremea când frunza dădea flori, și floarea rădăcini, toate arătau altminteri, vezi bine, numai mustățile erau tot mustăți. Și-apăi, cică trăia pe-atunci un ostaș, care mi se purta cu platoșă lucitoare, cu pinteni zornăitori, c-un săbioi cât toate zilele și cu-o pereche de mustăți strașnice din cale-afară, și-atât de țeapăn răsucite-n sus, că din pricina lor ostașul nici nu-și mai putea pune chipiul, Pricepi, dumneata? Dacă l-ar fi pus, vârfurile mustăților i-ar fi săltat chipiul de-o palmă și de bună-seamă că lumea s-ar fi prăpădit de râs. Dar ostașul fără chipiu e ca Făt-Frumos fără bidiviu...

Pe unde mergea, pe unde se-arăta, pentru ostaș era tot un drac, că oamenii odată-l întrebau:

– Ce fel de ostaș ai fi, de umbli fără chipiu? și, auzindu-le vorbele, ostașul nostru se-amăra că-n loc să se mire de mustăți n-aveau cu toții ochi decât pentru blestematul de chipiu.

Dar, să-și jertfească mustățile, iar nu se-ndura.

Acu, se cuvine să știi că ostașul nu mai era flăcău. Îmbătrânise la oaste și-n toată vremea cât slujise nu trăsese măcar o dată din teacă săbioiul lui cât toate zilele, că-n anii aceia – cum, necum – se nimerise pace.

– Of, ce mai dușmani m-aș fi priceput să tai cu sabia! își spunea el uneori. I-aș fi sfârtecat ca pe altă aia! Dar n-am avut noroc, asta-i... Dacă aveam noroc, cu mustățile mele ajungeam pe puțin ghinărar, și-atunci aș fi poftit eu să-l văd pe neobrăzatul căruia i-ar mai fi dat mâna să mă-ntrebe de chipiu. Cine se pune-n vorbă cu ghinării cei mari?... În vreme ce de-un biet ostaș rîd până și curcile...

Numai că dacă-și spusese de multe ori asemenea vorbe, se pătrunse și mai bine ostașul de adevărul lor și-atunci, adunând bruma de bănuți pe care și-o pusese deoparte, se duse la un croitor și-i porunci un strai de ghinărar. Își puse apoi straietele cele mândre și-o porni țanțoș pe uliță, fără a privi nici în dreapta, nici în stînga, către oamenii care se grăbeau să-i facă loc.

Așa ajunse la palatul regelui, unde straja bătu din călcâie, răcnind cât putu: „Să trăiți!” și-l lăsă să treacă.

– Vreau să-l văd pe rege – spuse ostașul când un dregător îi ieși înaintea.

– Îndată, domnule ghinărar – se ploconi acela și, ducându-se glonț la rege, îi vesti sosirea unui falnic ghinărar.

– Să poftească – spuse regele, așezându-se pe scaunul lui și potrivindu-și în grabă coroana.

Atunci ușile se dădură în lături și ostașul se apropie.

– Ghinărare, fii bine venit!

– Să trăiești, mărite rege!

– Ei, ce veste-poveste? întrebă regele, neputându-și lua ochii de la mustățile cele strașnice ale oaspelui.

– Apăi, de-ale noastre, ostășești...

Îl pofti regele să șadă, iar ostașul ghinărar prinse a grăi:

– Vin tocmai din țări îndepărtate și tare mă prinde mila de slăbiciunea oștii regești. Păi, știi dumneata că eu singur, așa cum mă vezi, aș fi în stare să-ți bat oștirea, ca pe-o nimica toată?

– Vai de mine! se înspăimântă regele.

– Chiar așa!... Dar zi mai bine: noroc că am sosit la vreme!

– Nu mă lăsa, ghinărare! se rugă regele. Știi, eu n-am purtat războaie, că am fost prins, ba cu țuculița, ba cu jocurile, așa că la războaie nu mă pricep neam...

– Mie-mi spui? oftă ostașul.

– Domnule dregător – șopti regele către mai-marele sfetnicilor. Văzuși ce mustăți are ghinărarul? E de bună seamă un viteaz cum rar întâlnești, trecut prin ciurul și dârmonul a sumedenie de războaie și numai bun să-l tocmim căpetenie a oștii noastre...

– Gând la gând cu măria ta – șopti și mai-marele sfetnicilor. Nu cumva să-l scăpăm din mână... Numai când îi privesc mustățile și simt un fior pe șira spinării!

– Hai, rămâi la noi, ghinărare – vorbi atunci regele. Așa căpetenie de oști mi-am dorit de când mă știu...

– Eh, fie! De hatârul dumitale – răspuse ostașul.

Și rămase la palat, unde i se dădu locuință pe cinste. Se lăfăia el acu în straietele-i de ghinărar și cât era ziulica de mare își plimba platoșa strălucitoare, zornăia din pinteni, se sprijinea în sabie și-și potrivea mustățile cele strașnice.

Cât despre chipiu, cine să-l mai întrebe de chipiu pe-un ghinărar falnic și semeț de te vâra-n răcori?

Mânca la masă cu regele și regele se-ncredință că avea de-a face cu un ghinărar cât se poate de iscusit în meșteșugul lui războinic. Atât de aprig se năpustea asupra purcelului fript, că numai gândind ce-ar fi pățit niscai dușmani aflați în locul fripturii de pe masă, și-și zâmbea regele în barbă; și rostogolea priviri atât de feroase când năvălea asupra butiilor de vin, încât nu putea să nu te prindă mila pentru bietul dușman care i-ar fi năcut în gheare. Faima ghinărarului se răspândi astfel în țară și oamenii vorbeau pe seară despre faptele-i războinice, laudându-i mustățile vitejești.

Iar dacă se mai întremă oleacă, se apucă ghinărarul de-adună oștea țării pe câmpul de la marginea târgului. Nu se temea că l-ar putea recunoaște vreo cătană, căci cei din leatul lui muriseră sau se răspândiseră pe la casele lor, isprăvindu-și slujba.

– Sunteți niște strâmbi! Niște năzgâmbi! își începu ghinărarul cuvântarea și vorbi multă vreme despre nepriceperea ostașilor, care-l ascultau minunându-se și neputându-și lua ochii de la mustățile lui fără pereche.

Atâta le vorbi, că oamenii, puși să stea smirna, simțiră cum amortesc și-ncepură să se lase ba pe un picior, ba pe celălalt, de se legănă în scurtă vreme întreaga oștire, ca o mare bătută de vânt. Iar ghinărarul vorbea și vorbea și, tot vorbind, se-ntreba de ce se leagănă oștirea.

Dacă se-ntrebă ce se-ntrebă, odată-i trecu prin minte că toată oastea regelui se clatină pentru că ostașii trăseseră la măsea.

– Așa? răcni el. V-am prins, strâmbilor și năzgâmbilor ce sunteți... Drepti! La poruncă, să sufle către mine tot ostașul, ca să văd care-ai băut. Un, doi, trei... Suflați!

Și suflară la poruncă toți ostașii, iar dacă suflară stârniră din miile lor de piepturi un vânt care se năpusti asupra ghinărarului și-l ridică de la pământ, cât ai clipi. Și nu mai apucă, bietul, să strige nici păs, că se pomeni în văzduh. Însăpăimântat, închise ochii și-și auzi mustățile cele strașnice zbârnâind ca două cozi de zmeu...

„Ce-ntâmplare! Vai de capul meu de ghinărar“, își spuse viteazul.

Și tot zbura, zbura ca o ghiulea, zbura peste păduri și peste ape, zbura peste târguri, iar mustățile-i zbârnâiră atât de aprig, că oamenii dădeau buzna, țâșnind din case însăpăimântați. Și-așa zbură trei zile și trei nopți, până ce vântul începu să piardă din putere. Ghinărarul mai zbura și-acu, dar din ce slăbea vântul, dintr-atât cobora, până se pomeni deasupra unei cetăți întinse. Mai zbură oleacă și-odată se opri cu fruntea la picioarele zidului.

Și, să vezi acu a naibii întâmplare, că zidul lângă care zăcea ghinărarul era tocmai zidul unui palat împărătesc. Purtat de vântul stârnit din piepturile ostașilor săi, ghinărarul zburase dincolo de hotarele regelui și se oprise taman în cetatea de scaun a împăratului din țara vecină!

Acolo murise, pasămite, împăratul bătrân, care uitase de războaie, și se-nălțase-n scaun feciorul lui, un zurbagiu cu mintea dusă numai la rezel, la jaf și la măcel.

Într-o clipă se strânsesă atunci oamenii din cetate, care urmăriseră cu sufletul la gură zborul ghinărarului. Straja se repezi, îl legă burduf și-l duse pe sus, lepădându-l la picioarele tânărului împărat.

– Ce-i asta? întrebă împăratul.

– Ceva ce zbârnâie și zboară – dădu răspuns straja.

Se apropie împăratul și, dacă cercetă bine-aminte, se lumină la față.

– D-apăi proștilor și nepricepuților – răsă luminăția sa – nu vedeți voi că acesta-i ghinărarul cel mare al regelui din țara vecină? Priviți-i straietele, priviți-i mustățile...

Priviră cei din încăperea împărătească, priviră la straiete, priviră la mustăți, și-ntr-un glas strigară:

– Așa-i! E ghinărarul regelui. De ce-o fi venit?

– Tare mai sunteți proști! zise împăratul. A venit să iscodească, afurisitul! O fi prins regele de veste că vrem să-i călcăm hotarul și l-a trimis pe cel mai viteaz ostaș, să afle ce și cum...

Auzind una ca asta, se minunară cu toții de vitejia ghinărarului și se cam și înspăimântară oleacă.

– Cumplit viteaz! șopti un dregător, înfiorându-se. A intrat el, așa, de bunăvoia lui, în gura lupului...

– Drept care se cuvine să-l cinstim ca pe-un ghinărar de seamă, întări și împăratul. Dezlegați-l!

Și se repeziră cu toții să-l dezlege și-l așezară cu băgare de seamă pe-o laviță și-i potriviră sub cap o pernă moale.

– Smirna! răcni atunci ghinărarul, venindu-și în fire, și glasul îi sună atât de dârz, încât toți cei din încăperea, de la strajă și până la-mpărat, bătură din călcăie.

Doar că bietul ghinărar vorbise ca din somn. Că deschizând ochii și văzându-se întins printre atâția oameni necunoscuți, îmbrăcați care mai de care-n haine scumpe, odată se-nspăimântă.

– Unde mă aflu? întrebă el, buimăcit.

– Printre prieteni, viteazule – răspunse împăratul.

Ghinărarul își pipăi cucuiul din frunte (că, oricât îi era de tare capul, zidul de care se izbise fusese totuși mai tare, ca un zid de piatră ce se afla), își pipăi mustățile și le găsi frânte, atârând jalnic. O lacrimă luci atunci în ochii lui.

– Nu plânge, viteazule – rosti împăratul, înduioșat. Te afli, ce-i drept, în țară străină, dar îți prețuim cu toții bărbăția și ne vom purta cu tine cum te porți cu un viteaz fără pereche. Spune, ai vreo dorință? Cuvântul meu împărătesc stă cheazășie că ți-o vom îndeplini, pe cât ne stă-n putere.

Iar auzindu-i vorbele se liniști ghinărarul și pricepu că acela-i împăratul.

– Întâi și-ntâi, împărate, voi să văz un bărbier, zise el.

– Strașnic om! șopti dregătorul care se mai înfiorase o dată.

– De fier! șopti un altul.

– Să vină bărbierul meu împărătesc! porunci împăratul. Și, cât ai bate din palme, bărbierul se și-nfățișă.

– Mi s-au frânt mustățile, îi spuse ghinărarul, iar bărbierul răspunse scurt:

– Am înțeles!

Și-unde nu se-apucă el să le ungă, să le oblojească și să le răsucescă, și le unse, le-obloji și le răsuci, până le făcu să stea din nou drepte ca niște sulii.

– Minunate mustăți! strigă atunci bărbierul. Mi-e sufletul atât de plin de bucurie c-am fost găsit vrednic să le ating cu păcătoasele astea de mâini ale mele, încât... încât...

Dar glasul i se frânse. Lacrimi de fericire curgeau din ochii vrednicului bărbier.

– Îți mulțumesc, băiete – spuse cu bunătate ghinărarul. Pe loc repaus!

– Măria ta, lasă-ți mustăți – se rugă cu lacrimi în ochi bărbierul.

Privește chipul acestui mare ghinărar și spune dacă vitejia nu-i scrisă pe aprigele-i mustăți! De ce să n-avem și noi asemenea cinste? De ce să nu ne putem mândri și noi cu mustățile luminăției tale?

Împăratul căzu pe gânduri, ceea ce văzând, bărbierul scoase de sub haină o chitară și, înghițindu-și lacri-mile, voi să cânte *Cântecul de laudă a mustăților*, care-ncepe, după cum fiecare știe:

Bărbatul cu mustăți

Slăvit e prin cetăți...

– Lasă – îl întrerupse însă împăratul. Am să mă mai gândesc... și-i făcu semn să iasă. Iar dacă ieși bărbierul, împăratul se-ntoarse către ghinărar:

– Ascultă, ghinărare – spuse el. Regele tău te-a trimis aici să iscodești...

– Ași!

– Nu tăgădui! Eu n-am să te pedepsesc, că-mi sunt dragi vitejii. Iar ca să vezi cât te cinstesc, iacă, te fac mai-marele oștii mele! Pentru-nceput, vom năvăli peste craiul din miazăzi. Cu regele tău ne-om răfui apoi...

Bietul ghinărar se uită la cei din încăpere și nu-ntâlne decât căutături războinice.

– Du-ne la luptă, ghinărare! strigară dregătorii, iar împăratul întrebă:

– Ei, te-nvoiești?

– Ce să fac? spuse ghinărarul. Am să vă duc... Dar mai întâi să ne-așezăm la masă!

Și se-ntinse atunci o masă ca acelea și mâncară cu toții și băură cu toții, iar în zori porniră la luptă. Călărea ghinărarul pe-un cal alb și atât era de amețit, că se legă de șaua calului, ca nu cumva să cadă și să se facă de răs și de batjocură.

– Cum o să luptăm? întrebă împăratul, dacă ajunseră la hotarul craiului de miazăzi.

– În draci! răspunse atât de vitejește ghinărarul, încât, privindu-i mustățile, hotărî pe dată împăratul să-și lase și el mustăți, ca măcar să pară neînfricat, dacă firea nu-l dăruise cu vitejia ghinărarului.

Și oastea cotropi țara craiului și oamenii-și părăsiră casele, în vreme ce ostașii jefuiau și dădeau foc, că se mânie de-a binelea norodul acela și se găti de luptă.

Sosi și ziua când oștile se pomeniră față-n față.

– În sfârșit! strigă împăratul și trase spada.

Ghinărarul voi să-și scoată și el din teacă săbioiul cât toate zilele, de care nu se folosise niciodată, dar trase o dată, trase de două, trase de nouă ori... Zadarnic. Ruginise, pesemne, într-atât amar de ani cât nu văzuse lumina și nici o putere din lume n-ar fi dovedit să-l scoată din teacă.

Dacă văzu așa, răcni ghinărarul:

– Săbiile-n teacă! și, în frunte cu împăratul, ostașii-și vârâră săbiile-n teacă.

– Are-un plan strașnic! șoptiră dregătorii. Vom câștiga lupta fără-a scoate măcar săbiile din teacă...

Iar ghinărarul își întinse dreapta și grăi potolit:

– Vezi smârcurile de colo, împărate?

– Le văz.

– Iacă de unde-l vom izbi pe dușman.

– Din smâncuri? se nedumeri împăratul. Păi au să ne-nghită smâncurile!

– Cine-i ghinărar aici? Eu sau tu? se mânia ghinărarul. Dacă te temi, întoarce-te la palat și nu-ncurca locul...

Și mustățile i se ridicară atât de țațoș, că nu mai cutează împăratul să-i întoarcă vorba. Cum să-l învețe el pe-un ghinărar hârșit, care trecuse printr-atâtea zeci de războaie?

Și-apăi, la porunca ghinărarului, întreaga oștire, în cap cu împăratul, se năpusti, trecând pe dinaintea mai-marelui ei și, răcnind cu sete, se-nfundă în smâncuri. Și se-mpotmoliră acolo și cai și oameni, ceea ce-l făcu pe ghinărar să se repeadă și el, strigând de se cutremura văzduhul:

– Înainte, strâmbilor! Ce stați, năzgâmbilor?... Vă arde de joacă?

Dar smâncurile-i și-nghițiseră oștirea, iar calul lui prinse a se cufunda și el.

– Săriți! Ajutor! răcnea acu ghinărarul, holbându-și ochii pe cât putea de tare.

Norocul i-a fost că, dacă se trezi la fund, calul lui călcă peste trupurile celor înainte înghițiți de mâl și ghinărarul nu se afundă de tot. Îi rămăsese la fața smâncului capul, iar peste capul acela văzu craiul din miazăzi (care privise cu mirare la toate), văzu înălțându-se perechea de mustăți, strașnice din cale-afară.

– Asemenea mustăți nu poate avea decât un mare viteaz, spuse craiul. E păcat să-l lăsăm să piară...

Iar dacă-i auziră vorbele, se repeziră doi ostași călări și, cum făcură, cum nu făcură, izbutiră să prindă două frânghii de mustățile ghinărarului și-apoi, dând pinteni cailor, îl traseră de mustăți, îl traseră cu cele două frânghii și-l scoaseră din smânc...

– E un ghinărar! strigă ghinărarul craiului din miazăzi, privindu-i straietele, cam feștelite, ce-i drept...

Dar craiul se uită lung, lung, ca cel scăpat din smânc și, minunându-se foarte, grăi:

– Ian ascultă, ghinărare cu mustăți! Nu ești tu ghinărarul regelui?

– Sunt – răspunse acela.

– Ei, brava, acu mai vin și eu de-acasă – râse craiul. Ai știut că ticălosul de-mpărat râvnește să-ți izbească regele și-atunci i-ai câștigat încrederea, l-ai făcut să-ți dea oastea pe mână și l-ai înecat, cu oaste cu tot... Așa-i?

Buimăcit, ghinărarul clipi de câteva ori și răcni:

– Așa, numaidecât așa!

Iar toți dregătorii craiului din miazăzi îi laudară vitejia și istețimea fără seamăn, scrise pe mustățile-i țanțoșe, îl laudară până într-atât încât ghinărarul craiului înverzi de ciudă. Pricepi dumneata, n-apucase bietul să ucidă nici un ostaș și-l durea inima că celălalt avusese norocul să piardă ditai oaste, ba încă și c-un împărat în frunte...

Așa se potrivi că-și împlini craiul moșia cu cea a împăratului, treabă ce-l bucură foarte, iar ghinărarul ieși basma curată din tărășenia aceea. Ba îl mai și încărcară slugile craiului cu daruri scumpe și-l petrecu oștirea cu alai până la hotar, unde-l aștepa regele cu dregătorii lui.

– Viteazule – spuse regele, îmbrățișându-l de față cu toți dregătorii. M-ai scăpat de-mpăratul dușman și pentru asta frate ai să-mi fii până la moarte...

Și se-nturnară cu toții la palatul regelui, unde se puseră pe-un chef de i se duse vestea și unde ghinărarul bău și bău, mâncă și mâncă, până căzu sub masă. Iar faima mustăților lui se-mprăștie în lume și, dacă aflare de vitejia ghinărarului, nu mai cutezară nici craii, nici împărații să calce hotarul regelui, iar ghinării pământului își lăsară cu toții mustăți de-un cot, să se vadă de departe că-s viteji de tot.

Și-apăi ghinărarul trăi atât de bine, că-l aflai mai toată vremea pe sub mese. Și-așa o duse el cât o mai duse, până într-o seară când căzu sub masă, căzu și nu se mai sculă. Și-l plânse regele, îl plânse cu lacrimi fierbinți și puse de-i turnă chipul în aramă, ca să rămână de pomină până-n zilele noastre. Chipul acela se-nalță și azi în grădina palatului regesc, iar vrăbiile poposesc pe sfârcurile mustăților de-aramă, ciripind între ele:

– Cip-cip, prost să fii, noroc să ai și numai de proști să dai!

Și-apoi, ala-bala portocala, asta fuse toată socoteala...

Marinarul fără teamă

Și-a mai fost printre oamenii cei mulți ai pământului, a fost odată un marinar fără teamă, care colindase toate mările, gustase din toate furtunile și mblânzise sub talpa corăbiei toate talazurile câte vitregiile vremurilor i le deșteptaseră în cale... Hei, ce mai marinar fusese! Și-l smulgeau căpitanii din mână, că tare poșteau să-l vadă stăpânind roata cârmei pe corăbiile lor, încredințați că dacă marinarul e acolo, ei se pot întinde și dormi neîntorși. Dar, iacă, trecuseră anii gonind ca valurile înspumate, iar marinarul fără seamăn, cu o ancoră albastră pe brațul stâng, cu o inimă albastră pe brațul drept și cu două sirene albastre adormite pe piept, marinarul fără seamăn se-mpuținase parcă, și era acu un moșneguț fără putere. Căpitanii vestiți care și-l smulgeau din mână odinioară dormeau demult în sicrie, dormeau neîntorși, așa cum dormiseră în anii când el stăpânea roata cârmei pe corăbiile lor și nimeni, nici măcar căpitanii care căutau marinari fără teamă, nimeni nu-și mai amintea de marinarul ce colindase toate mările și gustase din toate furtunile, nimeni nu-l lua în seamă și nu-i arunca o privire.

Stătea bietul moșneguț zile și săptămâni de-a rândul la malul mării, cu ochii la corăbiile falnice care soseau și plecau, și numai privindu-le putea spune peste ce mări plutiseră și cum le fusese călătoria. Dar cui să-i spună? Și-n nepăsarea căpitanilor, în forfota marinarilor, moșneguțul strivea în gene câte o lacrimă, sărată, aidoma unui strop din mările sărate pe care le cutreierase cândva...

Dar într-o seară, cum sta la malul mării, moșneguțul simți că inima-i zvâcnește ca-n anii depărtatei tinereți. O corabie albă se oprise în dreptul lui și el o privi cu dragoste, dezmierdându-i parcă lemnăria, odgoanele și pânzele. La

prova, cioplit într-un trunchi de stejar, un cap de femeie cu plete lungi se legăna, oglindindu-se-n valuri.

– Draga de ea! șopti înfiorat moșneguțul.

– Chiar așa – spuse careva lângă el. Ai ochi buni, moșule! E „Draga de ea“, care vine tocmai din țara lui Por-Împărat și pleacă mâine din nou...

Vai, nu mai era nevoie să-l încredințeze vecinul! Pe „Draga de ea“ își începuse marinarul ucenicia și, măcar că anii trecuți îl însemnaseră, corabia era tot mândră, tot albă ca-n vremea apusei tinereți. O sorbea din ochi moșneguțul și inima-i bătrână-i bătea, îi bătea...

Și-ncet, încet, iacă se potoli zarva din jur și toți cei de pe corabie coborâra pe uscat să-și îmbrățișeze fe-meile și copiii. Ca fermecat, moșneguțul privea mai departe corabia cea albă și amintirile-l purtau în trecut.

– O, marinarule – părea că șoptește „Draga de ea“ – o, marinarul meu fără teamă, cu-o ancoră albastră pe brațul stâng, cu-o inimă albastră pe brațul drept și cu două sirene albastre adormite pe piept... Pe unde ai zăbovit în toți anii aceștia și cum de-ai putut să mă dai uitării? Vino, marinarul meu fără seamăn, apropie-te, marinarul meu...

O nouă lacrimă luci în ochii marinarului și ca-ntr-un vis se auzi grăind:

– Nu te-am uitat, corabie albă, cum aș fi putut să te uit? Privește, suntem iar împreună... și, vorbind așa, fără să știe cum, se pomeni pe puntea lustruită de valuri.

Atunci îngenunche și-și lipi buzele de lemnul catargului, pe care-n atâtea rânduri se cățăraseră, vestind cu glas înfiorat tovarășilor: „Pământ! Se zărește pământ!“.

„Draga de ea“ i se legăna sub picioare și moșneguțul rămase multă vreme cu urechea ațintită părându-i-se că aude poruncile ce răsunaseră cândva pe puntea acu pustie, că deslușește mugetul mărilor și răcnetele vântului...

Așa, furat de amintiri, îl prinse răsăritul.

Și moșneguțul se trezi atunci din visare și se înspăimântă pentru întâia oară în lunga-i viață, se înspăimântă marinarul fără teamă la gândul că va trebui s-o părăsească pe „Draga de ea“.

– Nu, nu – strigă el, zvârlind priviri rătăcite în jur – n-am să mai cobor niciodată!

Și, cum cunoștea corabia ca nimeni altul. se ascunse undeva, în tainițele ei și așteptă.

Curând auzi pașii marinarilor ce suiau pe punte, le ascultă glasurile, și nu trecu mult că lanțul ancorei scrâșni, iar „Draga de ea“ ieși în larg, cu pânzele întinse. Atunci mirosul sărat al mării se strecură în fiecă cotlon al corăbiei, atunci valurile începură să plescăie și vântul să șuiere, iar moșneguțul nu se mai putu stăpâni și, îmbătat de glasurile mării, năvăli pe punte, răcnind ca un bătrân lup de mare:

– Înainte, flăcăi!... Nouăzeci și nouă de fulgere și nouă sute nouăzeci și nouă de uragane!... Hei-rup!

Marinarii se strânseseră îndată ciopor și căpitanul se răsti mânios:

– Ce-i cu tine? Ce cauți pe „Draga de ea“?

Trezit din beție, moșneguțul clipi nedumerit, privind în jur.

– Eu – spuse el – eu sunt marinarul fără teamă...

– Așa? se răsti căpitanul. Zvârliți-l în mare! N-am nevoie de moșnegi pe punte!

Și gata erau marinarii să-i împlinească porunca, îl și apucaseră vreo doi, când un glas lin se înalță, împletindu-și vorbele cu cântecul mării și-al vântului:

– În lături! spunea glasul cel lin. Cine cutează să se atingă de marinarul meu fără teamă, cu-o ancoră albastră pe brațul stâng, cu-o inimă albastră pe brațul drept și cu două sirene albastre adormite pe piept?

Marinarii se opriră, înspăimântați, iar căpitanul șopti, apucându-se de odgonul de lângă el:

– „Draga de ea“! Vorbește „Draga de ea“...

– Încă niciodată nu i-am auzit glasul – spuse un marinar tânăr, îngălbenindu-se la față ca șofranul.

Atunci marinarii se dădură în lături și căpitanul îngăimă:

– Bine, rămâi.

– Mulțumesc, corabie albă – spuse moșneguțul, și din clipa aceea i se îngădui să umble slobod unde poftea, ba să mai și dea o mână de ajutor cârmaciului.

Și-apăi pluti „Draga de ea“ pe Marea Neagră, pe Marea Roșie și pe Marea Galbenă, dar când ajunse pe Marea Verde se stârni o furtună cumplită. Marinarul fără teamă ținea de astă dată roata cârmei, căci primejdia era mare și căpitanul se încredințase că numai moșneguțul i-ar fi putut scăpa. Valurile cât munții năvăleau și-l împrășcau, în vreme ce vântul îi biciuia fața și grindina răpăia ca o mie de mii de tobe. Iar „Draga de ea“ asculta de îndemnul cârmei și, încordându-și puterile, înfrunta urgia.

Fiece val era un braț al mării, care izbea năprasnic și, iacă, un braț mai dibaci decât toate celelalte apucă deodată catargul și-l frânse ca pe un fir de trestie.

– Vai! gemu catargul, prăbușindu-se în apa clo-cotitoare, care-l făcu fărâme.

– Așa, așa! urla marea. Nu vă lăsați!

– Nu-i nimic – spuse însă moșneguțul fără teamă – am mai biruit eu marea și fără catarg...

Auzind una ca asta se mânie marea și prinse-a șuiera și-a blestema strașnic. Un alt braț i se întinse și, cât ai clipi, brațul smulse hoțeste cârma.

– Marinarule! – strigă deznădăjduită „Draga de ea“.

– Nu-i nimic, nu-i nimic – o îmbărbătă moșneguțul, deși i se strânsese inima.

Ce-i o corabie fără cârmă? O corabie fără cârmă nu mai e nimic, e o biată coajă de ou. Și, măcar că moșneguțul știa tare bine că fără cârmă nu se mai poate face vreo ispravă, nu-și pierdu firea și se rugă de „Draga de ea“:

– Ascultă-mă, corabie albă, ascultă-mă și nu te teme, că are să fie bine... Ce nevoie avem noi de cârmă? Nu ne înțelegem noi și fără ea?... Hai, binișor înainte!

Așa-i vorbi moșneguțul fără teamă și „Draga de ea“-l ascultă, silindu-se să-i împlinească sfatul. Furtuna însă se-ntetea și marea râdea în hohote:

– Ha-ha, am s-o înghit pe „Draga de ea“! Am s-o strivesc, s-o răsucesc, s-o risipesc... N-are să mai rămână așchie pe așchie! Pe ea, vântule! Ciocănește-o, grindină! Răstoarn-o, valule!

– Auzi? Auzi ce spune? striga înspăimântată „Draga de ea“. Vai, marinarul meu fără teamă!...

– Nu te teme, corabie albă, nu te teme... Ia-o frumușel la dreapta... așa... Am scăpat noi de multe furtuni, avem să scăpăm și de astă dată...

Așa-i vorbea moșneguțul fără teamă și „Draga de ea“-l asculta și marea fierbea de ciudă că n-o poate răpune.

– Hai – scrâșnea marea – dacă nu-l aveai pe marinarul fără teamă, demult îți făceam eu seama... Dar lasă, nici așa n-ai să-mi scapi! și răcnea, și râdea și fluiera, și se zbuciuma, încercând să-i vină de hac.

Marinarii toți, în frunte cu căpitanul, se pitiseră în ungherul cel mai ferit și-acolo așteptau tremurând, căci neam de neamul lor nu pomeniseră atât de crâncenă furtună; iar moșneguțul rămăsese singur, îmbărbătând-o pe „Draga de ea“. Dar marea, care se vedea la un pas de izbândă, porunci vântului să facă ce-o ști și ce n-o ști, numai să-i trimită corabia la fund. Și vântul se năpusti cu nouă puteri și se înverșună atât de cumplit, că „Draga de ea“ nu mai izbuti să urmeze sfaturile moșneguțului. Vântul o împingea când înainte când înapoi, pentru ca s-o târască apoi fără veste. Se străduia „Draga de ea“ să i se împotrivească, și când socotea că izbutise, vântul viclean o împingea pe neașteptate, jucându-se cu ea ca pisica cu șoarecele.

O zi, o noapte și încă o zi se încăpățână vântul să-i vină de hac, iar dacă marinarul fără teamă n-ar fi ajutat-o cât de cât, vezi bine că „Draga de ea“ și-ar fi găsit sfârșitul. Așa însă, după o zi, o noapte și încă o zi, vântul osteni din cale-afară și, dându-se bătut, își luă tălpășița, cu coada-ntre picioare. Spumegând de ciudă, marea își luă și ea gândul de-a nimici corabia și adormi pe nisipul ei galben, somn greu și lipsit de vise...

– O, marinarul meu cu-o ancoră albastră pe brațul stâng, cu-o inimă albastră pe brațul drept și cu două sirene albastre adormite pe piept, cum ți-aș putea vreodată mulțumi? șopti „Draga de ea“, sfârșită de puteri.

– Nu-mi mulțumi, corabie albă – spuse însă moșneguțul. Așteaptă până-n zori, să vedem pe ce meleaguri am ajuns...

Și nici nu știa bietul ce bine grăise! Că numai ce răsări soarele și înțelese că furtuna-i târâse cale lungă să le-ajungă și că se aflau pe-o mare pe care talpă de corabie nu mai călcase nicicând. Căci marea aceea era alcătuită din nenumărate boabe străvezii, care luceau unele pe lângă altele, foșnind ca niște mărgăritare.

În clipa aceea prinse a se sui pe punte un bătrân încovoiat de ani, purtând veșminte de căpitan, din care rămăseseră doar zdrențe. Marinarul fără teamă îl privi cu mirare, și nu apucase să-și vină în fire, când văzu suind după acesta un bătrânel cu barba colilie, apoi un moșneag falnic, apoi un bătrân care se sprijinea anevoie într-un toiag, apoi altul, și altul, și altul, o ceată întreagă de moși slăbănogi, târându-se ca vai de lume, în zdrențele ce le acopereau trupurile șubrede. Și, privindu-i uluit, înțelese că erau căpitanul și marinarii care ieșeau acum din cotlonul cel mai ferit al corăbiei, unde se pitiseră în vremea furtunii.

– Vai, vai, vai – se-nălță atunci glasul „Dragei de ea” – , furtuna ne-a târât pe Marea-de-Lacrimi!

Pricepi? Tot amarul și toată durerea lumii se adunase acolo unde se strângeau toate lacrimile plânse de oameni, de când oamenii plângeau pe pământ, și nimeni nu putea trece peste Marea-de-Lacrimi fără a îmbătrâni, simțind pe umeri jalea omenirii întregi. Iar corabia moșnegilor luneca încetișor peste Marea-de-Lacrimi, în care lacrimile lor se adăugau lacrimilor plânse de veacuri...

Marinarul fără teamă fusese bătrân și nu mai îmbătrânise, căci lacrimile nu pot îmbătrâni o inimă vi-tează și era singurul în stare să se miște, ca unul deprins cu bătrânețea. Ceilalți însă, zăceau pe punte, vlăguiți și sleiți de puteri.

– Nu vă lăsați copleșiți – le spunea marinarul. Priviți-mă, eram bătrân și-nainte...

Dar tovarășii lui nu aveau putere nici să-l privească. Și corabia luneca pe Marea-de-Lacrimi, luneca, și din ce luneca, dintr-atât îmbătrâneau cei întinși pe punte, de-ajunseseră să se-nfășoare în șuvițele cărunte ale bărbilor și-n mantalele pletelor, care le măturau puntea.

– Corabie albă – spuse atunci marinarul fără teamă – hai să scăpăm de pe marea asta, că ne pier tovarășii cu zile!

Și „Draga de ea“-l ascultă și, plecându-se pe-o coastă, se pregăti să-și ia vânt și să sară peste Marea-de-Lacrimi. Dar căpitanul și marinarii lui erau atât de slăbiți de puteri, atât de isoviți, că nu se putură ține pe punte. Atunci când corabia li se plecă pe-o coastă, alunecară cu toții în Marea-de-Lacrimi și cât ai clipi se afundară în noianul de lacrimi, pierind de parcă n-ar fi fost. Zadarnic îi strigă moșneguțul fără teamă, zadarnic îi căută. În jalea omenirii se-necaseră și nimeni nu le mai dădu de urmă...

Iar n-apucă marinarul să-i plângă, că „Draga de ea“ se și avântă și, ca o căpriță de munte, sări peste Marea-de-Lacrimi și nu se opri decât pe-o nouă mare, trandafirie și înmiresmată. Dacă se uită, văzu marinarul că marea aceea era alcătuită din valuri de foițe fragede, din valuri de foițe de trandafir. Marea-de-Trandafiri se legăna ușor, iar mireasma foițelor fragede îmbăta, ca un vin de demult.

– Scaldă-te, marinarul meu fără teamă, cu-o ancoră albastră pe brațul stâng, cu-o inimă albastră pe brațul drept și cu două sirene albastre adormite pe piept, scaldă-te în marea aceasta – spuse deodată „Draga de ea“, cu glasul cântător ca o șoaptă de fluier, și marinarul nu stătu pe gânduri și sări de pe punte.

Atunci brațele și picioarele lui îmbătrânite prinseră a se mișca repede și el înotă în marea foițelor de trandafir, înotă nouă zile și nouă nopți ca nouă clipe, iar când sui iarăși pe punte se simți tânăr și puternic ca niciodată. Și tânăr și puternic era într-adevăr, căci Marea-de-Trandafiri era marea veșnicei tinereți. Frumos fusese marinarul în anii când pornise la trântă cu viața, dar pe nouăzeci de părți mai frumos era acu, după scaldă. Iar ancora, inima și sirenele străluceau pe brațele și pieptul lui, albastre ca cerul senin.

– Doamne, corabie albă – strigă marinarul care nici nu bănuia că-ntinerise – Doamne, parcă mi-au sărit anii mulți din spinare!

Dar „Draga de ea“ nu-i răspunse și se mulțumi să lunece pe valurile domoale ale foitelor fragede, până ce ieși din Marea-de-Trandafiri și, printr-o strâmtoare, pătrunse într-o altă mare. Era marea aceasta tăcută și încremenită ca o mare moartă și-avea culoarea ruginie a aurului bătrân. Corabia plutea încet pe sub nori ruginii, îndărătul cărora un soare părea că apune în fiecare clipă și tăcerea se făcea parcă tot mai grea. „Draga de ea“ se opri în inima Mării-Ruginii.

– Să nu te temi, marinarule – se-nălță glasul ei cântător, și corabia se plecă deodată înainte și prinse a se scufunda în marea tăcută.

Era fără teamă marinarul, dar la una ca asta, ce să zic, nu se așteptase. O viață de om se silise să nu se cufunde în valuri și-acu, iacă, înainta lin sub undele moarte ale unei mări ruginii ca aurul bătrân...

Își stăpâni bătaile inimii și așteptă, în vreme ce „Draga de ea“ se lăsa tot mai afund, până ce se puse binișor pe nisipul ruginiu. Totul era acolo ruginiu – și pietrele acoperite cu mușchi, și iarba de mare, și peștii. Din când în când, o licărire fulgera prin apă, și pietrele, iarba și peștii străluceau atunci ca aurul.

– Coboară, marinarule – mai spuse „Draga de ea“ și marinarul coborî pe nisip, pe fundul ruginiu al mării.

Atunci corabia se dădu de trei ori peste cap și pieri ca topită în apă, iar în locul ei se ivi o femeie înaltă, cu fața femeii cioplită-n lemn ce străjuia la prova, și cu veșminte de aur. Iar, ciudat, femeia era străvezie. Prin brațele goale, prin fața ei neasemuit de frumoasă, puteai vedea ca prin apă.

– Tu ești? întrebă marinarul fără teamă. Tu, femeia de lemn de la prova?

– Sunt Draga – rosti ea cu glasul cântător pe care marinarul îl știa de ani de zile. Îți amintești de căpitanul Barbă-Roșie, sub mâna căruia ți-ai făcut pe vremuri ucenicia?

– Îmi amintesc – încuviință marinarul. Era un om rău, care mă bătea ori de câte ori îi dădeam prilejul, dar mai ales atunci când nu-i dădeam nici un prilej.

Femeia străvezie își clătină fruntea și urmă să grăiască:

– Barbă-Roșie a nimerit odată pe marea asta și m-a prins, pe când dormeam pe-un val. M-a pironit la prova corăbiei lui, unde-am luat chipul unei femei de lemn, căci cei din lumea noastră străvezie iau întotdeauna înfățișarea lucrurilor din jur. Puși lângă piatră, ne facem piatră...

– Piatră? strigă marinarul. Atunci chipurile de piatră pe care le aflăm uneori în pământ și despre care credem că-s cioplite de meșterii din vremea veche?...

– Nu sunt decât făpturi din lumea noastră, răspuse cu tristețe Draga. O, dacă le-ar zvârli careva în Marea-Ruginie, s-ar deștepta din somnul lor de piatră, precum și eu m-am deșteptat din somnul de lemn, în care Barbă-Roșie mă-nchisesese!

Și vorbind astfel, Draga se plecă și culese de pe nisip o scoică aurie. O duse la buze și suflă în scoica aceea care sună ușurel, și pe dată se iviră din nisip o mulțime de făpturi străvezii, înveșmântate în haine de aur.

– Draga noastră! Draga de ea! strigau făpturile străvezii. Ni s-a întors Draga!

– Iacă oamenii de apă – spuse Draga înduioșată, îmbrățișând făpturile acelea străvezii. Norodul meu, pierdusem nădejdea să te mai văd vreodată...

Făpturile străvezii se plecară și culeseră scoici de aur, iar dacă suflară în ele se înălță un cântec, frumos peste seamă. Pești de aur treceau ca niște păsări ciudate deasupra alaiului ce se alcătui, și alaiul îi petrecu pe Draga și pe marinarul fără teamă până la un palat de aur.

– Aici locuiesc – spuse Draga.

– În palat? se minună marinarul.

– Toți oamenii de apă locuiesc în palatul de aur de pe fundul Mării-Ruginii, căci toți suntem împărați și bogați ca marea...

Și păși marinarul peste pragul palatului de aur și se minună de strălucirea lui și se așeză pe un jeț de aur, pe care după cum știu mai șade și azi, în vreme ce departe peste țări și mări, departe, se spune că marinarul fără

teamă s-ar fi înecat pe corabia cea albă, că ar fi pierit așa cum mulți marinari au pierit de-a lungul vremii, plecând pe corăbii și nemaîntorcându-se nicicând...

Dar nu-i adevărat, nu credeți o vorbă din câte se spun, căci marinarii fără teamă, marinarii cu ancore, cu inimi albastre tipărite pe brațe și cu sirene albastre-adormite pe piept, marinarii fără teamă n-au murit. Cum ar putea muri?

Toți marinarii care nu s-au întors niciodată sunt oameni de apă și șed șe jețuri de aur în palatul de aur de pe fundul Mării-Ruginii, laolaltă cu Draga și marinarul nostru. Iar cândva vor ieși din palatul de aur și-n straie de aur se vor întoarce acasă. Atunci aurul va curge pe drumuri ca șuvoaiele de apă după ploaie, atunci va cădea din cer o grindină de galbeni strălucitori și toate acoperișurile se vor auri ca la un semn, atunci povestitorii își vor fi spus toate poveștile și totul va fi demult o poveste...

Ați auzit de marinarii fără teamă?... Plecați-vă, când trec, pân' la pământ.

Măria Sa Moșul

În urmă cu mulți, mulți ani, cam pe când furnicile mai erau cât buhail și mugeau gros, bu-bu, iar buhail cât furnicile susurau de-i auzeai abia-abia, în urmă cu mulți, mulți ani, zicu-ți, o tupilătură de bordei își ițăia coperișul de paie, uite colo. Trăiau în bordeiul cela, ca vai de lume, un moș și-o babă. Da' slabi, da' pungiiți, da' flenduroși, cum n-ai mai văzut și n-ai să mai vezi câte zile-i avea! Cum trăiau ei în bordeiul lor, nu mai întreba...

Moșul, ca moșul. Îi rămăsese un dinte în gură și se ținea strașnic de fudul în fața babei, care-i pierduse pe toți încă din iarnă.

– Babo, vezi tu ce fel de dinte am eu?

– Văz, moșnege...

– Stăi, nu așa! se mânia moșul. Cum vezi? Grăiește lămurit.

Ofta baba, își înălța privirile și dădea răspuns:

– Îl văz alb, frumos și lucios.

– Așa, așa, se bucura moșul. Lucios... Și-apoi?

– Și-l mai văz, apoi, curat, zdravăn și tăios...

– Ho-ho – se umflă moșul în pene – tăios, cum de nu... tăios, de bună seamă. Și-apoi?

– Și-apoi... apoi nu-l mai văz nicicum – ofta baba. Lucește mai ceva ca soarele. La soare mă pot uita, la dintele tău, ba...

Să fi văzut atunci cum îi creștea moșului inima! O făcea de două parale pe biata babă, care-și pierduse ultimul dinte încă din iarnă, își mângâia dintele cu grijă și cu teamă, nu care cumva să-l smintească de la locul lui și ieșea din bordei să-și privească brusturele. (Uitai să-ți spui că la ușa bordeiului lor creștea un brusture, și brusturele cela le ținea și de varză și de păpușoi. Că, la sărăcia

lor, de unde varză? de unde păpușoi?) Baba, săraca, rămânea să plângă, vai de viața și de zilele ei!

Și iacă, ieși într-un rând moșneagul din bordei să-și cerceteze brusturele, și cum ieși, cum răcni ca scos din minți:

– Tu, babo! Vin' de te miră, că aiasta-i încă una!

– Ce-i, omule?

– Vină și nu mai întreba alt nimic!

Ieși baba din bordei și numai ce dădu cu ochii de brusture, că-și bătu palmele cu mare mirare și rămase cu gura căscată. D-apăi că și avea de ce!

Crede-mă, de vrei, dar una dintre frunzele de brusture se întinsese și se lățise într-atât, încât acoperea de-a binelea bordeiul și-i făcea umbră.

– Ce să fie asta, babo?

– D-apăi ce să știu eu, moșnege?

Priveau amândoi la frunza năzdrăvană și, privind-o, băgară de seamă că frunza tot mai crește; iar, pe măsură ce crește, i se lungea și coada. Până-n seară se înălțase frunza de-un stângen și se lățise cât o moșie.

S-au culcat ei doi, dar parcă mai puteau s-adoarmă? Toată noaptea au pândit să se facă zi mai degrabă și, iaca, zi nu se mai făcea.

– Lungă noapte! oftă moșul, de la o vreme.

– Adevărat, lungă – oftă și baba.

Se-ntoarseră pe partea cealaltă și din nou încercară să dea geană prin geană. Tăcură ce tăcură și numai ce oftă moșul:

– Tii, da' lungă noapte!

– Lungă, zău așa – îi ținu și baba isonul.

Nu mai răbdară și ieșiră din bordei. Noaptea, noapte. Când colo, își înalță moșul privirile și, ce să vază? Frunza lui de brusture se lățise peste lume și, punându-se-ntre lume și soare, făcea umbră pământului. Soarele, bietul, răsărise de mult, dar dacă brusturele nu-i îngăduia să alunge noaptea?

– Ce zici tu, babo?

– Nu mai zic nimic, se umili baba. Numai că mă tem.

– De ce te temi, babo?

– Nu știu.

– Uuu, cap de babă! se stropși moșul, tremurând și simțind că de groază i se izbesc genunchii. Te temi, de cine? De brusturele nostru?

Începu baba să plângă. Și ce crezi? Atât de potop de beznă fără sfârșit, nu era de ici, de colo. Se suci moșul ce se suci, se perpeli ce se perpeli, dar cum se sucea, cum se perpelea, ieșire din încurcătură nu afla.

– Ce să încep eu acu? șopti moșul, spunându-și gândurile cu glas tare. Au să mă ia oamenii la trei păzește... Cum să-i las eu în beznă? N-are să se mai facă grâu, nici iarbă, nici poamă... Om muri de foame!

– Suie pe brusture! auzi atunci un îndemn limpede și răspicat.

– Ce spui tu, babo? se minună moșul.

– Eu? N-am deschis gura, păcatele mele...

Trase moșul cu coada ochiului în dreapta, în stânga, încercă să străpungă întunericul, dar nu văzu nimic.

– Suie pe brusture!

Moșul simți deodată că-l ia cu frig și se întoarse iar către babă.

– Tu ai grăit, babo?

– De grăit îmi arde mie?! răspunse baba bocind pe îmfundate.

– De ce-ți arde ție? se răsti moșul.

– Îmi arde de plâns și-atât.

Căzu moșul pe gânduri și iar simți un deget de gheață pe șira spinării.

– Bre, bre, atunci cine grăiește? șopti cu sfială.

– Eu.

– Care eu?

– Eu, dintele tău.

Dacă-o mai auzi și pe asta, se lăsă moșul pe un pietroi, simțind că nu-l mai țin picioarele. „Îi prăpădul lumii, îi trecu prin minte. Aiasta-i și alt nimic... Brusturii astupă lumina soarelui și dinții grăiesc“.

– De ce te temi, moșnege? se înălță glasul dintelui. Mi-ai purtat de grijă, te-ai fălit cu mine, și iaca, voi să-ți fiu și eu de ajutor. Suie pe brusture!

– Cum să sui pe brusture, bre, dințișorule? A trecut vremea când mă cățăram în copaci, cu sprinteneala anilor de demult...

– Ascultă vorba mea! Ia securea, taie scară-n coada brusturelui și suie.

Moșul, nu și nu, dintele da și da – tot pe-a dintelui a rămas. Și-a luat moșul securea, s-a legat pe după mijloc cu un curmei și i-a legat babei pe după mijloc capătul celălalt, a proptit ușa bordeiului cu un pietroi și-a prins a tăia prima teaptă. Treaba mergea lesne, că, deși groasă cât o casă, coada frunzei uriașe era moale ca un picior de ciupercă. Moșul tăia, și baba plângea.

– Taci, babo, nu mă-mpiedica din tăiat!

– Nu te-mpiedic, nu...

– Atunci de ce bocești?

– Dacă mă târâi pe cozi de brusture!

Așa, mai cu-o vorbă, mai cu-o sfadă, ajunseră la a nouăzeci și noua treaptă. Se opri moșneagul să răsufle și privi în jos. Bezna era cumplită, ca-ntr-un cazan cu smoală.

– Bieții oameni! șopti baba.

– Ce-ai cu oamenii? se rățoi moșul. Noi nu suntem oameni? și prinse a tăia a suta treaptă.

Cu chiu, cu vai, după nouă luni de zile, ajunseră pe frunza de brusture. Ca să vezi dumneata cât crescuse buruiana!

Sus era lumină, soarele strălucea și frunza părea o nesfârșită câmpie înverzită.

– Ce facem acu, dințișorule? întrebă moșul.

– Ce să facem? Mergem tot-nainte...

Merseră dară înainte și nu peste multă vreme ajunseră la niște curți strașnice, împrejmuite de ziduri verzi. Lasă că și palatul de dincolo de ziduri, la care pătrunseră printr-o poartă verde, tot verde era. Se uita moșul cu ochii cât cepele, se uita baba cu palma la gură și nu știau pe ce lume se află.

– Ce să fie aici, moșnege? îndrăzni baba, dacă-și sătură privirile.

– Ce să fie? îi întoarse moșul vorba. Căsuța noastră... Așa-i, dințișorule?

– Numaidecât așa, grăi dintele. S-o stăpâniți sănătoși!

Intrară dară în palat și-i cercetară încăpere după încăpere, minunându-se de câte vedeau. Se aflau acolo paturi și covoare, mese și scaune, tacâmuri și ștergare, iar toate erau verzi ca frunza de brusture. Opaițele erau verzi, și verde era lumina pe care-o răspândeau; pe pereți atârnav zugrăveli verzi, înfățișând cai cu coame despletite.

– Păcatele mele – șopti baba cu spaimă. Cai verzi pe pereți!

– Ian taci, bre! i-o reteză însă moșul.

De când se cățăraser pe brusture părăsise, pasămite, orice urmă de sfială. Se plimba țanțoș prin încăperile cele verzi și, cum obosi de la o vreme, se tolăni pe-un pat verde, poruncind fălos:

– Tu, babo, ia adă la masă!

Aduse baba niște pești verzi, pâine verde, o friptură verde și niște plăcinte verzi, care-o așteptau parcă la cuhnia verde a palatului. Mâncă moșul și se sătură, cum nu se săturase de când mama îl făcuse.

– Te-ai săturat? îl întrebă baba.

– De – răspunse el – calul de dar nu se caută la dinți...

Și, ca și cum ar fi așteptat doar să pomenească de-ai lui, dintele moșului, dintele cu care se fălea, dintele năzdrăvan, se desprinse atunci de la locul lui și, hop, sări pe masă.

– Ha, dințișorule! răcni moșul. Văleu, dintele meu alb, frumos și lucios!... Dintele meu curat, zdravăn și tăios... Unde mi-ai plecat, dințișorule?...

– Nu te teme, moșule – grăi dintele. Acu ai ajuns om cu palat și cu friptură pe masă și-ai trebuință de strajă la poartă... Babo – se răsuci el apoi către bătrâna rămasă ca de piatră – n-ai un bold, babo?

Se căută baba, se căută și găsi un bold înfipt în pestelcă.

– Iaca boldul...

– Așa – spuse dintele apucându-l. De-acu, moșule, dacă ai treabă cu mine să știi că nu mă mai găsești strajă la gură, ci strajă la poartă... Și, cum zise, sări de pe masă, străbătu încăperile palatului și se așeză în dreptul porții, unde prinse a mărșălui cu boldul pe umăr, ca o cătană.

– Bre, bre! mormăi moșul, amărât pe de-o parte că-și pierduse ultimul dinte, dar mândru pe de alta că-l vedea harnic și plin de râvnă.

Și-apăi iacă-așa prinseră a curge zilele în palatul cel verde. Moșul se trezea la prânz, umbla ce umbla prin încăperile verzi, apoi se așeza la masă și baba-i aducea peștii verzi și pâinea verde, friptura verde și plăcintele verzi, care nu se mai sfârșeau. (Na, că uitai: după toate câte le spusei, mai aducea baba și un stacan cu apă verde, că stacanalul nu se golea, după cum bucatele nu se sfârșeau.)

Numai că azi așa, mâine așa, mereu așa, se sătură moșul de pești, de friptură și plăcinte. Unde mai pui că-ncepuse să-l ostenească verdele și-ar fi poftit să mai îmbuce și-o măliguță galbenă, cu lăptic dulce și alb.

– De unde, moșnege? se căina biata babă. Dacă stăm pe-o frunză, ca găzele...

– De unde, de neunde, voi măliguță, auzi tu?

– Aud. Da' nu-i...

– Așa? se înciudă moșul. Ei, ia du-te tu la poartă și-mi cheamă dintele! Se duse baba la poartă și găsi dintele, care făcea de strajă, cu boldul pe umăr.

– Iacă-așa și-așa, poftește moșul măliguță – se tângui baba.

– Poftește? zise dintele. Nu-i nimic! Și-ndată se și înfățișă înaintea moșului, care aștepta într-un jilț căptușit cu nouă perne moi.

– Ce facem, dințișorule? îl întâmpină moșul.

– Iaca bine. Scobește o gaură în frunza pe care stăm.

Se apucă moșul și făcu o gaură cât un puț.

– Suflă prin gaură, spre pământ – mai spuse dintele.

Îl ascultă moșul și prinse a sufla. Și, nu știu, căpătase hârbul de moșneag atâta putere sau dintele năzdrăvan era cu pricina, dar de suflarea aceea se stârni pe pământ o vântoasă cum n-a mai fost și n-are să mai fie. Colbul se ridica în valuri și, dacă dintele n-ar fi răcnit: „Fugi de la gaură! În lături!“, nu știu, zău, ce s-ar fi petrecut cu moșneagul. Că numai ce se dădu în lături, și tot colbul ridicat de pe pământ năvăli prin gaura tăiată în brusture și se

lăsă binișor pe frunză. Cât te-ai șterge la ochi, brusturele fu acoperit cu un strat de țărână.

– Așa – spuse cu mulțumire dintele. Acu puteți ara și semăna păpușoi. Numai să nu uitați să umpleți puțul din nou...

Îl privi moșul cam dintr-o parte, se încruntă, dar nu vădi nimic și acoperi puțul cu un capac.

„la te uită la dintele aist! își zise el. Nu cumva îi fulgeră prin minte că m-aș putea apuca eu, om cu palat și cu friptură, să ar acu și să samăn ca un fitecine?“.

Dintele plecă să-și ia straja în seamă și moșul rămase să-și odihnească privirile pe culoarea țărânei, după ce și le lehametisise cu verde și iar verde. Și mai trecu așa un rând de zile... Dar dacă dorul măliguței nu-l slăbea pe moșneag?

Și iacă, tot frământându-se el cum și-ar putea împlini pofta fără să are, vai de mine, și fără să semene, odată, nu știu cum, își aduce aminte că din pricina foii de brusture se lăsase pe pământ o noapte cumplită.

– Bre, bre, cum or fi scos-o la capăt amărății ceia de jos?

Și, cum puțul prin care suflase din îndemnul dintelui asupra pământului era încă neumplut, se duse moșul de-i scoase capacul și-și lipi ochiul de buza lui. Privi și se minună.

Pe pământ, vezi bine, bezna era tot atât de neagră. Dar oamenii aprinseseră din loc în loc focuri uriașe, iar la lumina focurilor munceau, în vreme ce la căldura focurilor se coceau pe țarini grâne și păpușoaie.

– la te uită, nelegiuții! își spuse moșul. Te pomenești că mănâncă și măliguță, în vreme ce eu mă usuc de poftă...

Înciudat, privi mai departe, și deodată se holbă pe cât putu. Oare asta ce-o mai fi? Niște făclii suiau încet de pe pământ, suiau, suiau și – să vezi neobrăzare! – parcă taman către el suiau.

– Săriți! răcni atunci moșul, tulburat foarte. Ne năvălesc dușmanii. Strajă, aține-te! babo, zăvorește porțile! Trâmbițați și trageți clopotele! Fiți gata să muriți pentru moșul vostru drag!

Și îndată, răcnind strașnic, se năpusti moșul într-o încăpere mai dosnică a palatului, care se nimeri o spălătorie, și se ascunse acolo sub o covată verde. Baba zăvorî porțile, iar dintele se urcă pe zid, cu boldul pe umăr.

Așteptară cu toții ce așteptară, și nu trecu mult că o ceată de oameni se și ivi pe frunză. Își stinseră făcliile dând de strălucirea soarelui și rămaseră o vreme să se bucure de acea strălucire ce pierise de pe pământ. Apoi, la îndemnul unui flăcău, porniseră din nou și iacă, se opriseră acum în fața zidurilor verzi.

– Stați pe loc! răsună atunci un glas și, ridicându-și privirile, oamenii văzură sus, pe zidul cel verde, un dinte cu un bold pe umăr.

– Ce păzești tu acolo, dinte fălos? întrebă uluit flăcăul.

– Îl păzesc pe domnul meu, stăpânul curților verzi pe care le vedeți și a toată moșia...

– Apăi fă bine și-l vestește că avem o vorbă cu el.

– Îndată – spuse cuviincios dintele.

Și începu să-l caute pe moșneag. Îl căută din încăpere-n încăpere, îl căută preț de nouă ceasuri și doar în al zecelea îl află sub covata lui, în spălătorie.

– Ce faci aici, moșnege?

– D-apoi, ce să fac? mormăi moșul, rușinat. Ia, mai nimic...

– Așa? Ci lasă-te dumneata de făcut mai nimic și vină să primești oamenii de pe pământ, că au a-ți spune o vorbă...

– S-o spună babei! rosti repede moșneagul și, țuști, dădu să se vâre iar sub covată.

Dar îl ținu dintele de rău și nu mai avu moșul ce face. De voie, de nevoie, se așeză pe un jilț verde în cea mai mare încăpere a palatului, dintele se duse și deschise poarta, iar oamenii intrară, minunându-se de toate câte vedeau.

Flăcăiașul ce părea să le fie căpetenie păși înainte și rosti cuviincios.

– Bună vremea, moșule!

– Măria Ta Moșule – îl îndreptă moșneagul, ridicându-se deodată în capul oaselor.

Oamenii dădură zvon de mirare.

– Ce vorbă-i asta, omule? se minună și flăcăul, că, vezi dumneata, pe vremea aceea nu se știa încă de măriri și boierii, iar oamenii erau toți una, ca tine și ca mine.

– Iaca bine – se răsti însă moșneagul – vorbă cu-minte... Eu stau sus în palat și soare, voi jos, în bordeie și întuneric. Cuvine-se deci să fie între noi deosebire... Oricum, întâi și-ntâi, plecați-vă genunchii...

– Dar de ce să ni-i plecăm? se nedumeri flăcăul.

– Că altminteri nu grăiesc cu voi – îi lămuri îndată moșneagul, zvârlind o căutătură piezișă.

Tare mirați de toate câte auziseră, își plecară oamenii genunchii, iar flăcăul rosti cu sfială:

– Noi, Măria Ta Moșule, am venit cu o treabă. Frunza ta de brusture ne răpește soarele. Fii bun și dă-ne soarele la loc, că fără soare viața nu-i viață!

Îi ascultă moșneagul vorbele și orice urmă de teamă îi pieri din inimă. Plimba priviri trufașe peste capetele celor îngenuncheați înainte-i și deodată prinse a râde:

– He-he, nu v-au prea ajutat focurile, precum văd...

– De ajutat ne-au ajutat ele – răspunse flăcăul. Dar ce-i un foc, ce sunt zece focuri pe lângă soare?

Se făcu tăcere și moșul se trase de fuiorul bărbii.

– Și dacă vă înapoiez soarele, ce-mi dați? întrebă el, închizând un ochi. Îmi dați zi de zi măliguță galbenă cu lăptic alb și dulce?

– Îți dăm, moșule... asta, Măria Ta Moșule! Îți dăm, cum de nu! strigă flăcăul, bucuros că scăpase doar cu-atât.

Plecară oamenii. Pe lângă peștii verzi și pâinea verde, pe lângă friptura verde și plăcintele verzi, pe lângă apa verde, baba începu a aduce la masa moșului și măliguță galbenă cu lăptic alb și dulce. Se bucura moșul și înghițea hulpav din toate, mulțumit că pentru a le dăruia celor de jos câte ceva din lumina

și căldura soarelui nu trebuise decât să înlăture capacul puțului pe care-l săpase când suflase asupra pământului. Prin puțul acela privea soarele către bieții oameni, cărora li se părea că au soarele întreg, ca mai-nainte.

Și mănăcă moșul măliguță azi, o mănăcă mâine, o mănăcă zi de zi, până i se acri de măliguță, ca de mere acre. Bufnea și-o bruftuluia pe biata babă, care se da de ceasul morții, nemaștiind cum să-l împace. Și, tocmai când moșul se arătă mai posac și mai nemulțumit, se pomeni cu dintele, care-i vesti că alți oameni suiseră de pe pământ și poșteau să-l vadă.

– Măria Ta Moșule – spuseră oamenii (vezi că acu se și aflase cum se cuvenea să-i grăiești!) – Măria Ta Moșule, noi ne avem bordeiele cale de trei zile de bordeiele celor pe care i-ai blagoslovit cu îndurarea Măriei Tale, dăruindu-le lumina și căldura soarelui. Dar soarele până la noi nu ajunge. Rugămu-te, Măria Ta Moșule, îngăduie-ne și nouă să ne bucurăm de soare!

– Da-mi dați în schimb zi de zi o oală cu păsat? întrebă moșul, luminându-se la față.

– Îți dăm, vai de mine...

– Bine, atunci. Duce-vă-ți în pace că vă dau și vouă soare, să v-ajungă!

Și, ce crezi? Săpă moșul încă un puț în frunza brusturelui și soarele răzbi și până la bordeiele oamenilor, care-i aduceau zi de zi o oală cu păsat, de mânca moșul păsat și se bucura.

Și-apăi iacă-așa, veniră și veniră oameni de pe tot întinsul pământului, cerându-și partea lor de soare, și pentru fiecare săpa moșul alt puț, dacă-i făgăduiau să-i aducă ba o ciorbă de fasole, ba sarmale, ba vărzări, ba ostropel. Iar când se perindă pe la el omenirea pământului, de-i aduse toate bucatele ce se pot închipui, începu moșul a lua pentru soare dijmă din toate câte cereau soare, ca să crească. Apoi puse bir pe ochi, că ochii privesc soarele, bir pe apă, că-n apă soarele se oglindește și bir pe hogoag, că din hogoag iese fumul ce-tunecă soarele. Poștele moșului nu mai aveau sfârșit, și frunza era acu ciuruită de zeci și zeci de puțuri, ca o roată de cașcaval bortelită de șobolani. Atât de șubredă se făcuse frunza, că se clătina când moșneagul pășea peste ea, și,

Într-un rând, palatul cel verde se plecă pe-o rână, iar acoperișul i se trase către față, ca o pălărie împinsă pe frunte.

– Ce ne facem, dințișorule? răcni moșul, cuprins de-o strașnică spaimă.

– Apăi de, Măria Ta Moșule, rosti întristat dintele. Ce mai putem face?

Și pentru întâia oară își lepădă boldul și se întinse pe prag.

– Nu știi ce? strigă moșul. Am să le spun oamenilor că le iau îndărăt soarele, dacă nu-mi dreg frunza... Hai?

O boare de vânt se stârni atunci, o boare ușoară ca o mângâiere și frunza se legănă, se legănă și se fărâmiță, ca o biată frunză veștejită.

– Văleu! mai apucă să țipe moșneagul, că se și rostogoli din văzduh și, când se izbi de pământ, intră de nouă palme în el și pământ se făcu.

Baba însă avu norocul să cadă chiar peste uriașa coadă a frunzei de brusture, așa că se zdruncină oleacă, dar nu pieri. Ajutată de dintele care se prăbușise fără a se alege cu nimic, intră în bordeiul ei de demult și-n bordeiul cela mai trăiește și azi. Dintele vede de babă și ea îl spală, îl cârpește și, dacă nu mă-nșel, am auzit că și-a pus în gând să-l însoare cu fata unui vecin de treabă.

Dar de atunci strălucește soarele pentru toți deopotrivă – of, maica mea cum strălucește! Până și eu mă încălzesc la soare și-acolo-mi rostesc minciunile în gura mare.

Cioplitorul din cetatea cea albă

A fost odată – vai, tare-i mult de-atunci! – a fost odată o cetate mai mândră decât toate, o cetate albă cu ziduri albe, o cetate însorită, ridicată la malul mării. A fost odată o cetate... Și nu s-a pomenit de-atunci una să-i semene, că zidurile cele albe ale cetății albe erau, din loc în loc, împodobite cu câte o aripă albă, tot atât de albă ca aripa lebedei albe. Cătu-i anul de lung, aripile cele albe fâlfâiau pe ziduri ca niște năframe, fâlfâiau rar și parcă ostenite, întocmai cum flutură năframele albe în clipa despărțirii. Corăbierii le vedeau din largul mării și mult se minunau când pânzele corăbiilor începeau să fluture și ele pe catarge, răspunzând parcă de departe bătăii din aripi a cetății-nsorite!

Și venea apoi o noapte, o noapte de sîdef și catifele-albastre, când aripile cele albe prindeau a fâlfâi cu putere. Nici un străin de cetate nu mai putea rămâne între ziduri, și porțile cele albe se-nchideau atunci, scârțâind. Căci întreaga cetate, cu uliți, și case, și oameni, căci întreaga cetate se-nălța îndată binișor, plutea peste marea verzuie și nimeni, nimeni nu știa încotro o purtau sutele de aripi albe, nimeni nu bănuia ce se petrece în orele nopții de sîdef și catifele-albastre, de la asfințit, când cetatea se ridica în slavă, și până-n zori, când se-ntorcea pe malul mării. Iar aripile urmau să fâlfâie un an de zile, rar și fără putere, ca și cum n-ar fi izbutit să uite de osteneala îndelungatei călătorii...

Și-n cetatea-nsorită se afla o piață mare, iar în piața cea mare se ridicau trei chipuri cioplite în piatră albă, prin fața cărora treceai și te minunai. Erau acelea chipurile unor oameni care trăiseră în urmă cu sute de ani și care purtaseră în lumea largă faima cetății. Și-așa cum fuseseră-n viață, așa se-nălțau acu în piața cea mare, ciopliți în piatră, Poetul, Luptătorul și Vrăciul.

Și-n cetatea cea albă trăia un flăcău înalt, cu zâmbetul cald. Și flăcăul era cioplitor în piatră.

– Ascultă, cioplitorule – îi spuseră într-o bună zi mai-marii cetății, arătându-i cele trei chipuri cioplite în piatră. Să ne faci un al patrulea chip, vrednic să stea alături de acestea, și chipul să fie chipul Neguțătorului, care a fost, precum știi, un dregător de seamă în cetate...

– Bine – răspunse flăcăul.

Și-apăi din clipa aceea veni zi de zi și privi lung, lung, la cele trei chipuri cioplite-n piatră albă, care se înălțau în piața cea mare a cetății. Și, din ce le privea, dintr-atât se-ncredința că Neguțătorul nu era vrednic să le stea alături.

– Am să așez lângă voi un alt chip – spuse cioplitorul cel înalt, cu zâmbetul cald. Un chip cum n-a mai fost, o să vedeți...

Și, dacă privi zile-n șir cele trei trupuri de piatră, se-nchise în casă și prinse a dăltui o bucată de marmură albă. Și munci, singur, într-o înfrigurare ciudată, și-n toată vremea cât ciopli piatra i se păru că aude un cânt, mai frumos decât toate cântecele știute... Iar după trei zile și trei nopți lepădă dalta și ciocanul, deschise poarta casei și strigă:

– Veniți și vedeți!

Și oamenii veniră și printre ei își croiră drum mai-marii cetății și cu toții priviră chipul tăiat în marmura cea albă.

– Ce-i asta? strigară mai-marii. Îți bați joc de noi, cioplitorule?

Căci în locul Neguțătorului mare și gras pe care-l știau, văzură o Dănțuitoare. Marmura netedă părea caldă și vie, capul Dănțuitoarei se pleca ușor către umărul stâng, brațele-arcuite păreau că pe dată se vor roti, iar trupul se mlădia pe măsura unui cântec neauzit.

– Numai Dănțuitoarea-i vrednică să stea alături de Poet, de Luptător și de Vrăci, ca una ce-nchipuie frumusețea – spuse cioplitorul.

– Ce să facem cu frumusețea? strigară însă mai-marii. Neguțătorul a cumpărat și a vândut tot ce se poate cumpăra și vinde pe lumea asta... a

cumpărat, de bună seamă, și frumusețe. Chipul lui să se-nalțe în piața cea mare!

– Avea un suflet pocit – se-mpotrivi cioplitorul, dar mai-marii tăbărără asupra-i, strigând:

– Ce-ți pasă? }i-am poruncit să-i cioplești sufletul?

– Nu pot dăltui un chip fără a-i dăltui în piatră și sufletul...

– Nu fi prost – șopti către cioplitor unul dintre oamenii care se adunaseră să privească. Îl vor pe Neguțător?... Fă-l așa cum vor ei și gata! Ai să primești bani buni...

– Numai Dănțuitoarea-i vrednică să stea alături de Poet, de Luptător și de Vrăci – spuse însă cioplitorul. Acesta mi-i ultimul cuvânt.

Iar dacă văzură că flăcăul nu le dă ascultare, se sfătuiră mai-marii și hotărâră pe dată că cioplitoru-i numai bun de închisoare.

– Prea se crede isteț – spuseră mai-marii. Și-și bate joc de noi...

– Dar cu Dănțuitoarea ce facem? Întrebă careva.

– Dănțuitoarea?... Vârâți-o și pe ea la închisoare, să-i țină de urât, râseră mai-marii.

Și-ntr-adevăr, cioplitorul cel înalt, cu zâmbetul cald, fu dus la închisoare, și-n beciul în care-l zăvorâră fu-nchisă și Dănțuitoarea. Și zile după zile trecură și, iacă, mai rămăsese doar una singură până la noaptea de sîdef și catifele-albastre, sorocită tainicului zbor, când o corabie opri în fața cetății celei albe.

Era o corabie ciudată, cum nimeni nu-și amintea să mai fi văzut cândva. Părea toată un butoiș înnegrit de vreme, și-n loc de pânză o fâșie de piele neagră îi spânzura de catarg. Iar din corabia aceea coborî un singur om scund, gros, cu picioare scurte și-aducând mai degrabă a broscoi.

– De unde vii, străine și pentru care treburi? îl iscodi straja, care veghea pe zid, între două aripi albe, ce fâlfâiau domol.

– Vin de departe și-aduc mărfuri nemaivăzute – răspunse omulețul cu-nfățișare de broscoi.

– Mărfuri? răsese straja. Și ce mărfuri pot încăpea, rogu-te, în butoiașul tău?

Auzindu-i vorba, prinseră a râde toți cei aflați la malul mării, dar omulețul îi lăsă în voia lor și-ncepu să-și descarce corabia. Și-apăi unde nu se nălță pe chei întâi o moviliță, apoi un deal și-n urmă un munte de mărfuri nemaivăzute – că omulețul scotea din butoiașul lui, scotea și scotea tot soiul de strai, lucrate toate dintr-un soi de piele ciudată, roșie ca focul și plină de gurguie. Și, din ce-o golea, dintr-atât se-nmulțeau parcă mărfurile-n corăbioara lui!

Acu nu mai râdea nimeni pe chei și omulețul cără, cără mereu, strai care nu semănau undele cu celelalte, până ce umplu cheiul, de nu mai aveai unde pune un ac.

– E cam strâmt locul la voi – spuse neguțătorul cu-nfățișare de broscoi.

Și cât ai bate din palme, întreaga cetate află despre străinul cu mărfuri nemaivăzute și oamenii se strânseseră plini de mirare, iar dacă văzură straiile de piele roșie, se-mbulziră care mai de care să le cumpere.

– Cu cât vinzi un strai de piele, străine?

– Un ban straiul! Un ban straiul! striga omulețul. Să cumpere toată lumea și să le poarte sănătoasă... Un ban straiul! Un ban straiul!

Erau ieftine straiile cele nemaivăzute și, cum lăcomia numără de nouă ori pentru a se păcăli a zecea oară, oamenii se buluciră, întinzându-și banii. Și străinul începu a vinde, și vându, și vându, vându, vându, iar muntele de strai de pe chei scăzu, de se făcu întâi cât un deal, apoi cât o movilă, până pieri cu totul. Omulețul își strânse atunci banii în butoiașul lui și, rugând straja să ia aminte, se făcu nevăzut în cetate, în vreme ce oamenii se răspândeau pe la casele lor, bucuroși de norocul cu care se-ntâlniseră.

Și-apăi iscodi el în dreapta și în stânga, cercetă cum se pricepu și se bucură aflând că nu rămăsese-n cetatea cea albă un singur om care să nu-și fi cumpărat un strai de piele ciudată, roșie ca focul și plină de gurguie. Până și săracii făcuseră, bag seama, rost de-un ban și puseseră mâna pe câte-un strai, că despre mai-marii cetății, ce să mai spui? Erau câte unii de-și luaseră și-o

sută... Iar dacă văzu și văzu străinul că toate merg după pofta inimii lui, se ascunse pe după un pietroi – se ascunse ca un broscoi – și așteptă.

Iar așteptarea nu-i fu lungă, ziua fiind pe sfârșite. Străjile-ncepură a cutreiera ulițele și omulețul le auzi trâmbițele și-apoi glasurile, vestind fără-nctare:

– Curând se vor închide porțile! Gătiți-vă pentru marele zbor!

Așa treceau străjile pe ulițele cetății, trâmbițându-și vestea, iar străinii se grăbeau să părăsească cetatea și oamenii se-nchideau în case, pregătindu-se. Corăbiile plecară una câte una și porțile albe ale cetății se-nchiseră scârțâind.

– Oare neguțătorul care ne-a adus straietele de piele s-a suit în corăbioara lui? Întrebă la malul mării mai-marele străjilor.

– Nu l-am văzut – răspunse straja, dar în clipa aceea chiar butoiașul negru al străinului prinse a se depărta, jucând pe valuri.

– Ai adormit, de bună seamă, păcătosule! strigă mai-marele. Iacă, butoiașul pornește-n larg...

Și straja privi prostită spre corăbioară și, măcar că nu-nchisese defel ochii, se-ncredință că nu-și făcuse datoria.

– Om mai sta noi de vorbă! spuse cu asprime mai-marele.

Atunci soarele coborî în mare și trâmbițele sunară de trei ori, vestind că noaptea de sidif și catifele-albastre se lăsase. Pe zidurile cele albe ale cetății sutele de aripi albe bătură aerul, stârnind vântoase ce deschiseră porțile tuturor caselor din cetate. Și oamenii ieșiră din case și se-adunară-n cea mai mare piață a cetății, privind cu mirare unii la alții.

Căci toți avuseseră același gând, și-n cinstea zborului se-mbrăcaseră cu straietele cele noi, de piele roșie ca focul și plină de gurguie.

Din nou sunară trâmbițele, aripile albe zvâcniră și cetatea întregă, cetatea cu uliți, cu case, cu oameni, prinse a se înălța binișor. În clipa aceea însă, caldarâmul pieței se prăbuși, iar toți cei din piață se rostogoliră în prăpastia căscată sub picioarele lor, se rostogoliră și nu se opriră decât pe nisipul moale

de pe malul mării, în vreme ce neguțătorul cu-nfățișare de broscoi, ivit nu se știe de unde, se arată pe zidul cetății.

– Rămas bun! strigă omulețul. Așteptați-mă în straiile voastre de piele! și mai strigă tot soiul de vorbe batjocoritoare, pe care cei căzuți pe nisip nu le mai auziră, că cetatea se și mistuise în văzduh.

Uluiți, locuitorii cetății se priviră fără grai, înțelegând prea târziu că straiile de piele fuseseră vrăjite și că omulețul nu le vânduse atât de ieftin decât pentru a-i înșela, pentru a afla taina cetății albe și-a zborului ei din noaptea de sidex și catifele-albastre.

Și-n vreme ce rămaseră acolo, pe nisip, să se certe și să caute o ieșire care nu li se arăta de nicăieri, cetatea cea albă urma să zboare, purtată de sutele de aripi fâlfâind pe ziduri, urma să zboare cu neguțătorul cel scund, gros, cu picioare scurte și-aducând mai degrabă a broscoi.

Iar dacă cetatea cea albă zbură ce zbură tot înălțându-se-n văzduhul nopții, văzu neguțătorul o lumină care din ce în ce sporea, și nu peste mult cetatea cea albă poposi în lună. Atunci porțile cetății se deschiseră de la sine și neguțătorul tremură înspăimântat, căci cele trei chipuri albe din piață prinseră a se mișca. Ca deșteptate dintr-un somn lung, statuile se frecau la ochi, își întindeau brațele și picioarele amortite și coborâră apoi de pe soclurile lor.

– A mai trecut un an – spuse Poetul, scuturându-și pletele de piatră.

– De ce suntem singuri? întrebă Luptătorul, rotindu-și cu mirare privirile de piatră. Unde-s oamenii?

– Unde sunteți? strigă și Vraciul, potrivindu-și cușma de piatră pe cap.

Atunci îl văzură pe neguțătorul încremenit lângă zid și tustrei se strânseră în jurul lui.

– Cine ești tu? întrebă Poetul. Ochii-ți fug în lături...

– Domnule statuie – se bâlbâi neguțătorul – eu... să vezi...

– Văd – spuse Poetul, și neguțătorul urmă grăbit, rostogolind cuvintele:

– Sunt de-al cetății... în cetate... adică, m-am născut... Nu mă cunoști?

Mă mir... În toți anii am zburat cu cetatea...

– Așa? se răsti Luptătorul. Și unde-s toți ceilalți?... De ce nu nentâmpină ca-n fiecare an?

Dar nu mai apucă omulețul să răspundă, că un flăcău înalt, cu zâmbetul cald, se ivi în piață. Era pasămite cioplitorul, ieșit din închisoare (că vântoasa stârnită de sutele de aripi albe deschiseseră și porțile-nchisorii), iar lângă el pășea Dănțuitoarea, vie-n noaptea de sîdef și catifele-albastre, după cum înviaseră și Poetul, și Luptătorul, și Vraciul.

– Ce se-ntâmplă, cioplitorule? întrebă Poetul, care-l cunoștea pe flăcău, de când se născuse.

– Nu știu – răspunse acela. Vin din închisoare... Și povesti pricina pentru care fusese întemnițat.

– Au greșit mai-marii cetății – spuse atunci Luptătorul. Dănțuitoarea e vrednică să ne stea alături... Dar cum rămâne cu stârpitura asta? și arată către omulețul, care șuieră degrabă:

– Eu... pe mine vă rog să mă iertați... sunt tare zorit...

– Stai – spuse Vraciul. Am privit în inima ta și-ți știu gândurile. Tu...

Dar omulețul n-așteptă să fie dat pe față și prinse a goni prin piața cea mare.

– Singur ți-ai căutat-o – rosti Luptătorul și, luându-și de pe umăr arcul de piatră, înstrună o săgeată de piatră și-o slobozi în urma neguțătorului.

Săgeata vâjâi și se opri între umerii fugarului, care căzu pe caldarâm și rămase nemișcat.

– Vai! șopti Dănțuitoarea, acoperindu-și ochii de piatră.

– Nu te mai gândi la el – o rugă cioplitorul, iar Poetul îi cuprinse pe-amândoi cu privirea și spuse zâmbind:

– Așadar, vom petrece noaptea asta doar noi. Hai, Vraciule, să-ncepem!

Și-și înălță Vraciul brațele și stelele se dezghiocară de pe cer și prinseră a zbura în jurul lor, ca un roi de musculițe de aur. Și-nsoțiți de roiul stelelor ieșiră cu toții pe porțile larg deschise ale cetății și pășiră pe câmpia de argint a lunii, către un palat de-argint, ce se zărea de departe.

În mijlocul câmpiei se-nălța palatul și nenumăratele-i ferestre luceau, împrăștiind o lumină argintie. Iar dacă ajunseră la poarta cea mare, o mână de-argint zbură prin aer și le deschise poarta. Stelele rămaseră afară. Și pășind în cea dintâi încăpere văzură o mulțime de bărbați și de femei cu pielea ca argintul și cu toții-și vorbeau, ca niște prieteni vechi. Mâini de-argint zburau de colo-colo, purtând tăvi încărcate cu băuturi argintii.

– Să bem – spuse Vrăciul.

O mână de-argint le aduse îndată tava cu pocale din cleștar de stâncă și cu toții sorbiră băutura argintie, răcoritoare ca o apă de munte.

– Ce-i asta? se miră Dănțuitoarea, simțind în trupul ei de piatră o căldură nebănuită.

Cioplitorul zâmbi, și o mână de-argint deschise atunci o nouă ușă, prin care trecură cu toții-ntr-o încăpere uriașă, de nu i se vedea capătul. Undeva, aproape de tavanul înalt, câteva mâini de-argint făceau să răsunecetere, în vreme ce pe podelele netezi, de te puteai oglindi în ele, se-nvârteau nenumărate perechi, dănțuind. Și erau acolo oameni înveșmântați în blăni de leu, bărbați înfășurați în mantii albe, femei împodobite cu giuvaeruri strălucind pe purpura catifelelor, și cu toții își unduiau trupurile, lunecând pe podelele cele netezi, după cum îi îndemna cântecul ceterelor.

Atunci Dănțuitoarea oftă, închise ochii și, cu mâinile adunate pe piept, se avântă pe firul nevăzut al sunetelor. Și-n încăperea uriașă dănțui singură, printre perechile ce se-nvârteau agale, dănțui ca o flacăra.

– Rămâi aici? îl întrebă Poetul, iar cioplitorul cel înalt, cu zâmbetul cald, răspunse fără a-și putea lua ochii de la Dănțuitoare:

– Da, mai rămân oleacă...

Și, clătinând din capete, Poetul, Luptătorul și Vrăciul se-ndreptară către trei uși, pe care o mână de-argint le deschise înaintea fiecăruia. Și Poetul intră într-o încăpere în care se adunaseră toți poeții care grăiseră-n stihuri, de când dăinuia lumea. Erau acolo tineri cu plete răsirate pe umeri și bătrâni cu ochii lipsiți de lumină, și cu toții vorbeau încet, rostind pe rând cele mai frumoase stihuri ce răsunaseră vreodată sub soare.

Luptătorul pătrunse într-o încăpăre în care adăstau toți marii ostași ai vremurilor duse și se prinse în sfatul aspru al bărbaților înzăuați; iar Vraciul se ntâlni cu vracii și tămăduitorii care s-au perindat în curgerea vremii prin așezările oamenilor, căci o dată pe an, în noaptea de sidef și catifele-albastre, toți dușii de pe lume se adunau în castelul de-argint de pe câmpia lunii...

Iar în încăpărea uriașă Dănțuitoarea plutea parcă, unduindu-și brațele, și cioplitorul o sorbea din ochi.

„Eu, își spunea, eu i-am dat viață! Cu mâna mea i-am dăltuit trupul mlădiu și buzele, brațele gingașe și pletele vălurind... Eu, eu, eu!“. Și gându-l îmbăta și simțea că amețește și că se clatină sub povara mândriei.

– Vino, avântă-te împreună cu mine – spuse Dănțuitoarea, oprindu-se fără veste înaintea flăcăului.

Acela tresări, ca deșteptat dintr-o vrajă, și vorbi moale:

– Demult m-așteaptă acolo, după ușa cunțărituri de-argint, cioplitorii din veacuri...

– Să mai aștepte! răsă Dănțuitoarea și, cuprinzându-l pe după grumaz, îl trase în vârtejul perechilor ce lunecau pe podelele netezi.

Și cioplitorul uită de sfatul meșterilor, la care se cuvenea să fie față și, rotindu-se printre nenumăratele perechi ale dănțuitorilor, își uită menirea. Și vârtejul din jur nu era mai aprig decât vârtejul gândurilor lui și-n bucuria ce-l stăpânea nu rămânea loc pentru păreri de rău...

– Tu ai dat chip pietrei în care dormeam – îi șoptea Dănțuitoarea – și mulțumită ție mă pot lăsa purtată de valul cântecului. Învârte-mă, cioplitorule, repede... repede... repede...

Așa, pierzându-se cu totul, dănțui flăcăul ceasuri în șir, dănțui și se dăruie întreg, și tot ce era mai bun în el jertfi pe podelele netezi ale uriașei încăperi, în care perechile lunecau, lunecau...

Apoi mâinile de-argint care cântau pe cetere se-opriră fără veste, și-n palatul de-argint din lună răsunară deodată trei sunete de trâmbiță. Perechile încetară danțul, și oamenii înveșmântați în blăni de leu, bărbații înfășurați în mantii albe și femeile împodobite cu giuvaeruri strălucind pe purpura catifelelor

începură a se face străvezii. Din ce în ce trupurile li se vedeau mai puțin, ca niște umbre argintii, până se topiră cu totul în lumina argintie, pierind ca niște năluci firave, de nu rămaseră în încăperea fără capăt decât cioplitorul și Dănțuitoarea.

Atunci se deschiseră trei uși și Poetul, Luptătorul și Vraciul pătrunseră în încăperea. O lumină strălucitoare le scălda chipurile.

– Să mergem – spuse Vraciul. Dar, dând cu ochii de cioplitor, pe fața căruia nu citi decât o mare oboseală, întrebă cu teamă: De ce ești istovit? N-ai sorbit puteri din sfatul meșterilor tăi?

– Nu... n-am fost la sfat – mărturisi flăcăul.

– Am jucat întreaga noapte! strigă Dănțuitoarea. Vai, cât am jucat...

Poetul oftă, privind cu milă către cioplitor.

– Să mergem – spuse el. Și o mână de-argint le deschise poarta, și-afară, pe câmpia de argint a lunii, roiul stelelor îi înconjură.

Dar nici o stea nu se apropie de cioplitor, care pășea anevoie, ca un om cu sufletul bolnav...

Și tăcuți pășiră pe câmpia de argint și tăcuți intrară pe porțile larg deschise ale cetății celei albe, ce se împreunară, scârțâind, în urma lor.

– Rămas bun, noapte de sief și catifele-albastre – spuse Poetul.

– Bun rămas pentru un an de zile – spuse Luptătorul.

– Cu bine – spuse și Vraciul, înălțându-și brațele, iar stelele țâșniră de lângă ei și se pironiră la locurile lor, pe boltă.

Atunci sutele de aripi albe bătură aerul și cetatea se desprinse binișor de pe câmpia lunii, apucând calea de întoarcere spre pământ.

– O, Vraciule – strigă deodată cu patimă cioplitorul, care până aci tăcuse, cufundat în gânduri – o, Vraciule, noaptea asta m-a legat pe veci de Dănțuitoare! Aju-tă-mă, rogu-te, cu puterea ta și-ngăduie-i să rămână vie lângă mine...

Dar Vraciul clătină din cap, mâhnit.

– Nu stă în puterea mea să-ți îndeplinesc dorința... Dacă i-ai fi rugat pe meșterii tăi din veac – cine știe? – s-ar fi găsit poate vreunul să te-ajute...

– Opriți! strigă atunci rătăcit cioplitorul. Aripă albe, ridică-mă la palatul din lună! O, cum n-am știut!... Cum n-am știut!... Opriți! Opriți odată!

– Prea târziu! spuse însă Luptătorul. Ți-ai irosit noaptea și desigur te-ai osândit.

– Cum și-a irosit-o? îl certă Dănțuitoarea. Și-a petrecut-o cu mine...

Lacrimi grele curseră din ochii cioplitorului și el se aruncă la picioarele Poetului, rugându-se deznădăjduit:

– Măcar tu arată-te îndurător! Luptătorul are o inimă de piatră, Vrăciul e bătrân și inima-i e de gheață, dar tu, tu ești tânăr și-ai cântat dragostea...

– Nu dragostea cântă în inima ta – spuse însă cu tristețe Poetul. Ești bolnav de mândrie, cioplitorule și nu vrei să te desparti de lucrul mâinilor tale...

– Ajută-mă, totuși – plânse acela – nu mă lăsa...

– Ridică-te – vorbi atunci Vrăciul. În noaptea asta ai prețuit mai mult un chip decât meșteșugul care ți-ar fi îngăduit să cioplești nenumărate alte chipuri, tot mai desăvârșite. În noaptea asta te-ai oprit în loc și niciodată nu vei mai ciopli ca până azi. Ai rămas încremenit în noaptea asta, cioplitorule, și tot ce pot face pentru tine e să-ți duc încremenirea până la capăt.

– Și voi sta veșnic lângă Dănțuitoare? strigă cioplitorul.

– Și vei sta veșnic lângă Dănțuitoare – încuviință cu tristețe Vrăciul.

– Îți mulțumesc – șopti flăcăul. E tot ce mai doresc.

Și Vrăciul își întinse atunci degetul de piatră și cu degetul de piatră atinse ochii cioplitorului, și nările, și buzele, și urechile. Și cu degetul de piatră îi atinse inima...

Iar cetatea cea albă pluti, pluti, coborând prin văzduh, și-n zori se lăsă pe malul mării, unde oamenii înșelați de neguțătorul cu-nfățșare de broscu așteptau cu inima strânsă, în străiele de piele roșie ca focul și plină de gurguie, cu care lăcomia lor îi dăruise. Și, văzând-o că se lasă pe nisip, năvăliră cu toții în cetate, și-n piața cea mare dădură peste leșul omulețului și se minunară de săgeata de piatră care-l răpusese; dar mirarea nu le cunoscă margini când, lângă chipurile Poetului, Luptătorului și Vrăciului, văzură chipul Dănțuitoarei, și-alături de ea, chipul cioplitorului, încremenit pe veci...

Și-au mai trecut de-atunci nenumărate nopți de sief și catifele-albastre, dar nimeni n-a mai zburat cu cetatea cea albă în palatul de-argint de pe câmpia lunii, căci sutele de aripi albe s-au făcut și ele de piatră pe ziduri și n-au mai fâlfâit nicicând...

A fost odată o cetate mai mândră decât toate, o cetate albă cu ziduri albe, o cetate însoțită la malul mării. A fost odată o cetate... și povestea ei se deapănă agale, a fost odată o cetate fără seamăn – și n-a lăsat decât prilej de jale.

O, de-ai putea închide-nvățătura în inima și-n mintea dumitale!

Fântâna domniței

Și-așa cum îți spusei, pe lumea asta sunt povești cu duiumul! Nu zău, cum te-ntorci și cum te sucești, dai peste-o poveste, că poveștile (nu mai e demult o taină pentru nimeni, așa că mă-ncumet și eu să ți-o spun la ureche), poveștile cresc la margine de drum, în plopilor care fac pere mălăiețe și-n răchitele care fac micșunele, dar eu unul n-am văzut, nu știu și, dacă nu știu, mai bine tac. De ce să grăiesc în dodii? Despre plopi însă știu bine și, odată ce știu, iacă, nu mă tem s-o spun în gura mică la urechea orișicui...

Acu, de bună seamă, odată ce cresc în plopi, poveștile sunt toate adevărate, că de n-ar fi, nu s-ar povesti. Dar asta nu înseamnă, vezi bine, că toate sunt adevărate deopotrivă. De ce să mint? Unele-s mai adevărate, altele mai puțin. Numai că eu am să-ți spun acu cea mai adevărată dintre toate poveștile care s-au spus vreodată, de când soarele arde pe cer. Iar dacă ai să afli în povestea asta o singură minciună, fie și una mică, fie și un fleac de minciună, o pârlită de minciună, o minciunică, atunci îți dau voie s-o mai ascuți o dată, de la început și până la sfârșit, ca să te-ncredințezi că am dreptate!

Cum? De ce lungesc vorba? Dar nu lungesc nimic... Și ca dovadă iacă, ți-am și spus că-ntr-o țară trăia odată o domniță de viță. Și-avea domnița palate și podoabe nenumărate, rochii și calești, avea tot ce poftești, că nu era lucru pe lume să nu-l râvnească, și dacă-l râvnea, îndată-l avea. Păi cum? Te ruga atât de dulce să-i dăruiești tot ce-i plăcea, că nimeni nu se mai putea pune împotriva.

– Ai o pasăre măiastră? zicea domnița. Dă-mi-o! Dă-mi-o de bunăvoie că de nu, te trag în țeapă! Iar la asemenea rugămintे, pricepi, nimeni nu pregeta să-i facă pe plac, și domnița fugea cu pasărea-n iatac.

Și-apoi, într-o bună zi ieși domnița din palat și porni să se plimbe prin cetate, și se plimbă, se plimbă și nu-ntâlnește picior de om. Se vestise, pasămite, că are de gând să se plimbe și locuitorii se ascuseseră care pe unde putea, știind că dacă o-ntâlnesc are să râvnească ba una, ba alta, și are să-i despoaie. Iar domnița trecea mâniosă pe ulițele pustii, singură și pusă pe hartă.

Dacă merse ce merse, ajunse lângă o grădină nespuse de frumoasă, pe care n-o mai văzuse nicicând.

– Ia te uită! își spuse domnița. Așa grădină mi-ar plăcea și mie...

Deschise portița și păși în grădină, dar cum păși, cum intrară-n pământ și florile, și iarba, și tufișurile. Se frecă ea la ochi, grădina însă pierise și doar în mijloc se mai înălța un pom stingher. Înciudată, unde nu se răsuca domnița pe călcâie și valvârtej ieși pe portiță; dar când privi din uliță, ce să vadă? Florile, iarba și tufișurile erau iarăși la locurile lor.

– Nu se poate! strigă domnița și bătu din picior, mai-mai să-și scrântească glezna.

Ca o furtună năvăli pe portiță, și numai ce puse piciorul în grădină, că toate pieriră din nou, de parcă n-ar fi fost.

– Care-i stăpânul grădinii? strigă înciudată domnița, dar nimeni nu răspunse și nimic nu se clătină.

Strigă de câteva ori, până ce, istovită, se rezemă de gard. Atunci i se păru că ceva lucește în pomul din mijlocul grădinii. Și se apropie de pomul acela și văzu spânzurând pe-o cracă un singur măr de aur.

„Dacă stăpânul grădinii ar fi răspuns când am strigat, își spuse domnița, i-aș fi cerut mărul și, de bună seamă, mi l-ar fi dat. Am să-l iau singură și gata!“.

Și-ntinse mâna să apuce mărul de aur, dar mărul sări de pe craca lui și se opri pe altă cracă, dedesubt. Speriată, domnița făcu un pas îndărăt. Mărul stătea atât de cuminte pe craca de care se agățase, că ea își luă inima în dinți și-ntinse mâna din nou. Îndată sări și mărul de la locul lui și se puse pe altă cracă, și mai jos.

– Am să-mi ies din sărite! strigă domnița și, dacă în palatul ei curtenii i-ar fi auzit strigătul, fără îndoială că toți ar fi prins să tremure ca frunza.

Dar în jurul domniței nu se afla nici umbră de curtean, nimeni nu-i auzi strigătul și nimeni nu tremură. Atunci, strângând din dinți, întinse încă o dată mâna și mărul de aur sări iar de pe cracă și se așeză binișor pe pământ.

– Acu te-am prins! se bucură domnița și se repezi înainte.

Dar, când încercă să-l apuce, mărul se afundă în pământ și-n locul unde abia stătuse se ivi o gaură. Tremurând de necaz, domnița își vârî mâna în gaura aceea, socotind că dăduse în sfârșit de mărul buclucaș. Trase și, când colo, trase de un soi de cârlig cu rost ascuns acolo, bag sama, că-ndată simți cum se lasă-n jos, de parcă pământul s-ar fi prăbușit odată cu dânsa.

– Ajutor! strigă domnița. Săriți! Ajutor! Dar nimeni n-o auzi, nimeni nu-i răspunse și ea se cufundă, se cufundă până ce tălpile i se opriră pe una dintre rădăcinile mărilor.

Vru să urce, dar peste capul ei pământul se-nchisese și se pomeni prinsă ca-ntr-o capcană. Iar un opaiț care nu părea atârnat de nimic, un opaiț lumina rădăcinile și, când îl privi mai bine, văzu că opaițul era chiar mărul de aur pe care-l râvnise.

Mărul începu să coboare; iar, temându-se că rămâne în beznă, domnița coborî din rădăcină-n rădăcină, ca pe niște trepte, coborî și se afundă în pământ. Cât a durat coborâșul, n-am știre, dar când s-a sfârșit, domnița se trezi pe-o câmpie de piatră.

Până hăt, departe, câmpul de piatră se-ntindea neted ca-n palmă, iar mărul de aur îl lumina, spânzurând undeva, în dreptul frunții albe a domniței. Și porni din nou mărul, sărind pe sus, și domnița-l urmă uitând că voise să pună mâna pe el.

– Să nu mă lași în beznă, auzi tu? îi porunci.

– Aud – răspunse mărul.

– Cum, știi să vorbești? se mânie domnița. Apăi atunci să-ți fie rușine obrazului!... Pe unde mă porți, mărule?

– Ai să vezi tu – zise mărul și nu voi să mai spună nimic.

Și-o purtă pe domniță peste câmpul de piatră, o purtă și-o purtă până ce condurii ei se sparseră.

– De-acu nu mai fac un pas! strigă domnița, privindu-și cu milă degetele de la picioare, ieșite din conduri.

Atunci se pomeniră în fața unei matahale de om, care purta în spinare un gheb uriaș.

– Ce mi-ai adus, mărul?

– Ia, o domniță – răspunse acela.

– Bre, bre, oare numai domnițe trăiesc pe pământ?... De la o vreme mă blagoslovești numai cu domnițe, cu jupânițe și cu-mpărătițe...

– De, ce să-i faci! oftă mărul. Calul de dar nu se caută la dinți.

Acu, domnița le ascultase sfatul, nevenindu-i să-și creadă urechilor. Dar, dacă mai auzi și ultimele cuvinte ale mărului, nu se mai putu stăpâni.

– Nu v-ar fi rușine, neobrzăzaților! se răsti ea. Așa graiți voi despre cele mai alese făpturi de pe pământ?... Cum de n-am eu la-ndemână un călău priceput, ba chiar și unul nepriceput, că tot ar ști să vă-nvețe minte!

– Iacă, asta-i marfa – oftă mărul. Dacă nu-i pe alese...

– Fii bun, mărul – se rugă uriașul, întorcându-se cu ghebul către măr.

Și-apăi când se izbi mărul de ghebul aceuia, se desfăcu ghebul și-o scară de frânghie se lăsă din el, ca de la o fereastră.

– Suie dumneata pe scară – o îndemnă mărul; dar domnița se trase îndărăt.

– Eu?... Nici în ruptul capului! Ce să caut acolo?

– Dar multe mofturi mai faci! se stropși atunci uriașul. Suie odată dacă ți se spune!

Și-atât de năprasnic strigase, că domnița nu cuteză să i se mai împotrivească. Însăpăimântată, se repezi la scara de frânghie și prinse a sui.

– Câte zici că ai pân-acu? întrebă mărul.

– Dar cine le mai știe seama? dădu răspuns uriașul, clătinându-și amărât căpățana.

Și-așa urmară să grăiască potolit, în vreme ce domnița suia pe scara de frânghie, suia mereu, până ajunse la capătul scării. Acolo, ce să vadă? Un drum mărginit de salcâmi pornea prin ghebul uriașului. Iar dacă puse domnița piciorul pe drumul acela, odată se trase înăuntru și scara de frânghie, iar intrarea se închise-n urma ei, de nu se mai cunoscă nici locul unde fusese...

Ai fi zis că-n ghebul uriașului se cuvenea să fie beznă, așa-i? Ei, iacă, nu era. Privi cu mirare domnița și văzu că pătrunsese într-o lume cu cer și pământ, cu iarbă și copaci, iar toată lumea aceea era scaldată într-o lumină întunecată. Iar dacă merse ce merse pe drumul mărginit de salcâmi, se sfârși drumul acela la malul unui lac.

– Ciudat gheb mai poartă în spinare și matahala asta! spuse cu glas tare domnița.

Și numai ce spuse așa, că o știucă se și ridică la fața lacului.

– Știucilor, suratelor – strigă știuca – haideți, că ne-a sosit mâncarea!

– Ce tot vorbești? o luă la rost domnița. Unde vezi tu mâncare?

Știuca o privi lung și spuse cu mirare:

– Asta-i bună! Dar tu ce socoți că ești?... Băatură?

– Te poftesc să fii cuviincioasă! strigă domnița. Și să nu-ți treacă prin minte că, dacă am binevoit să-ți vorbesc, îți poți lua nasul la purtare. Sunt o domniță!

– Așa? se bucură știuca. Tare-mi plac domnițele!

Și unde nu ridică odată un băț de care era legată o sfoară. Iar când îndreptă bățul către ea, văzu domnița că de sfoara aceea spânzură un cârlig de undiță.

– Ce faci? strigă domnița, uluită.

– Pescuiesc – zise știuca, încercând s-o prindă cu undița. Hai, domniță, agață-te!

Și-ntr-o clipă se iviră la fața apei sumedenie de știuci, toate cu câte-o undiță, și fiecare încercă s-o prindă pe domnița care se trase îndărăt, albă la față ca varul.

– Ai speriat-o! strigară știucile și, dacă văzură că undițele lor n-o mai pot atinge, tăbărâra cu toate asupra știucii care intrase în vorbă cu domnița: De câte ori ți-am spus că la pescuit nu se vorbește?

– Iertați-mă! scânci știuca. N-am să mai fac...

– Tot așa ai spus și rândul trecut! Și știucile se cufundară-n lac, trăgându-i știucii celei guralive un toc de bătaie, să-și amintească măcar de-aci înainte că pescarului i se cere să tacă din gură.

Iar văzând că nu-i de șagă, se-apucă domnița să ocolească lacul știucilor. Trecu prin salcâmi care-o zgâriară și-i sfâșiară hainele cu acele lor lungi, se târî, se luptă și până la urmă dădu peste-un alt drum, la marginea căruia păștea un cal.

– Căluțele! Căluțele! strigă bucuroasă domnița, gândind să-ncalece și să-și scutească alte osteneli.

Calul își înălță însă capul și-o privi cu tot atâta bucurie.

– În sfârșit! spuse el și, nici una, nici două, sări în spinarea domniței.

– Ce... Ce faci? apucă să mai strige aceea, moartă de spaimă și alta nu.

– Lasă vorba! îi porunci însă cu asprime calul. Dii! N-am vreme de pierdut... Și unde nu-i puse odată frâul pe cap, îndemnând-o la drum.

Și-apăi îl căra domnița pe calul călăreț, îl căra cât îl căra, până ce, istovită, căzu cu cal cu tot.

– Dii, mârțoagă! strigă calul, dar domniței nici prin gând nu-i trecea să se ridice.

Era frântă de oboseală, buimăcită și, uitând că-n palatul ei nu izbutea să adoarmă decât pe saltele din puf de privighetoare, dorea din tot sufletul ca asprul călăreț să-i îngăduie să se culce acolo, în praful drumului. Iar dacă văzu că n-o putea urni, calul își spuse, pesemne, că mai degrabă ajunge singur unde avea treabă.

– Păcătoase mârțoage ne mai trimit de la o vreme! bombăni el.

Și, tot bombănind, îi luă frâul de pe cap și se duse la treburile lui, în vreme ce domnița adormi pe dată și dormi, dormi pe salteaua de praf, așa cum nicicând nu dormise în patul de aur din palatul ei.

Când se trezi, se frecă la ochi și nu pricepu unde se află. Bătu din palme, ca să-i vină slugile și nimeni nu veni și se văzu întinsă-n drum, cu straietele mânăjite și sfâșiate. Atunci își aminti de tot ce i se întâmplase și se ridică speriată, grăbind în căutarea unui adăpost, unde să fie apărată de primejdii.

Iar dacă merse o bucată de drum cât o aruncătură de băț, se află înaintea unei ciuperci nemăsurat de mare. Sub pălăria ciupercii, ca-n bătătura unei case, zăceau care, pluguri și unelte mărunte. Se apropie domnița și văzu că-n trupul ciupercii se află o poartă de lemn. Atunci, cu teamă, bătu în poartă.

– Cine bate?

– Eu, domnița...

Poarta se deschise și-n prag se ivi un flăcău. Straie-le-mpărătești pe care le purta erau mai rupte și mai feștelite decât straietele domniței, iar pe capul flăcăului strălucea o coroană.

– Încă o domniță! spuse-n silă flăcăul. M-am săturat de domnițe, ca de mere acre...

– Cum de cutezi? se sumeți domnița.

– Iaca, răspuse flăcăul. Cutez! Și nu mă mai ține de vorbă, că domniții porci s-au pus la masă și-au să mă ia la trei păzește dacă nu le aduc țuiculița și măslinile...

– Porcii? se înspăimântă domnița, amintindu-și de știucile care încercaseră s-o pescuiască și de calul pe care-l purtase în spinare.

– De bună seamă – spuse flăcăul. Îi slujesc la masă... Pe tine la ce te-au pus?

Domnița bătu din picior, dar cum își părăduise condurii, se izbi într-o piatră și prinse-a plânge:

– Vreau acasă! plângea domnița. Nu-mi place aici! Vreau acasă!

– A, ești nou venită – pricepu flăcăul. Iaca ce-i! Fă bine atunci și ia-o pe după spatele ciupercii noastre, până ai să dai peste cușca domnului câine.

Spune-i că vii de pe pământ și are să te rânduiască el pe unde-o fi nevoie... Și, zicând așa, își potrivi flăcăul coroana și, fără a-și lua rămas bun, se grăbi să ducă țuiculița și măslinile, ca să nu-l ia domnii porci la trei păzește! Rămasă singură, domnița mai plânse oleacă și, neavând ce face, o luă pe după spatele ciupercii, așa cum o sfătuisese flăcăul. Și nu merse mult, că dădu peste cușca unui câine.

– Cuțu! Cuțu! strigă domnița, dar un glas gros se răsti deodată la ea:

– Frumos vă-nvață să vă purtați acolo, pe pământ; tare frumos, n-am ce zice!... Bate mai întâi cuviincios la poartă și nu striga prostii.

Bătu domnița și-ntrebă cu sfială:

– E voie?

– Poftește!

Atunci intră domnița în cușcă și se pomeni față în față cu un câine ciobănesc.

– Când ai venit? o întrebă câinele, privind-o peste ochelari.

– Ieri – spuse domnița. Adică, azi... Adică...

– Am înțeles – oftă câinele și, clătinând din cap, deschise un catastif mare în care însemnă pe rând numele domniței, locul de unde venea și ziua când pășise în }ara-din-Ghebul-Uriașului, după care întrebă: Ce știi să faci?

– Nimic – spuse domnița. Adică știu să mă plimb, să dorm, știu să bat din palme...

Câinele se scărpină la ceafă cu pana de găscă muiată în cerneală și-și mânji bunătate de blană, dar nici nu luă seama, atât era de încurcat.

– Nu știu ce să mai fac – mărturisi el. Toate domnițele sunt deopotrivă de nepricepute...

– Știu să călăresc! spuse domnița, dar îndată și-aminti de calul pe care-l purtase și strigă: Ba nu, am uitat! Crede-mă că am uitat. Zău!

– Te cred – rosti câinele. N-ai putea duce un mânz, darămite un cal voinic... Știi ce? Am să te trec la doamnele oi.

– O domniță la oi?

– La doamnele oi, da! Nădăduiesc că ai să fii supusă și că n-ai să le dai prilej de supărare...

Iar dacă îi dădu un răvaș către domnul berbec, mai-marele oilor, îi arătă câinele pe unde s-o apuce și merse domnița de i se înfățișă berbecului, care sta proptit într-o bătă ciobănească.

– Baciule, a venit o domniță – îl vesti o oaie.

– la s-o vedem – spuse berbecul. Și când domnița se apropie, o cântări din ochi: Mda! Trece-o la turma de țurcane...

Oaia dădu din cap, în semn c-a priceput, și deschise un țarc. Iar care nu fu mirarea domniței când văzu în țarcul țurcanelor... o turmă de domnițe. Oaia atârnă o talangă de șiragul mărgăritarelor pe care domnița le purta la gât și strigă cât putu de tare:

– Hei, țurcanelor! V-am mai adus o domniță...

Apoi închise țarcul și plecă, în vreme ce domnițele țurcane se strânseseră în jurul domniței, sunând din talangi și vorbind toate odată.

– Nu pricep nimic, grăiți pe rând – le rugă domnița.

– Ai avut noroc că te-au trecut la turmă – spuse o domniță scundă și rotofeie.

– Aici trăim ca-n palatele noastre – zise cu trufie o altă domniță, care-și ținea nasul tot pe sus.

– Nu facem decât să ne plimbăm, să dormim și să mâncăm – strigă o domniță veselă.

– Ce-i drept, în fiecare primăvară ne tund – spuse alta.

– Ne tund? Cum ne tund? strigă domnița.

– Bine, așa cum se tunde – o lămuri careva. Cu foarfecele.

Și-abia atunci văzu domnița că domnițele țurcane purtau toate câte un tulpan, care le-ascundea părul ciuntit.

– Noi suntem doar țurcane și încă o ducem destul de bine, dar să vezi trai la domnițele merinos! oftă o domniță lungă și deșirată.

Așa, din vorbă-n vorbă, află domnița că din cosițele celor de la turmă se țes pături pentru domnii cai. Și plânse auzind una ca asta, că dacă se-nvoia

să se plimbe, să doarmă și să mănânce, nu se-mpăca nicicum cu gândul că pletele unei domnițe pot sluji drept pături pentru cai. Iar după ce plânse ce plânse, plecă să se plimbe cu turma, și zilele începură a se scurge atât de asemănătoare, că domnița pierdu șirul zilelor. Se obișnuie cu oile ciobănițe și cu baciul berbec, se obișnuie cu țarcul și cu tunsul, și doar nespuse de greu își putea închipui că trăise cândva și altfel decât cu o talangă la gât. Și trecu așa multă, multă vreme...

Acu, ghebul uriașului atârna tot mai greu, că mărul de aur aducea zi de zi, ba un prinț, ba o jupâniță, ba un boier, ba o domniță. Se clătina bietul uriaș pe picioare, se clătina sub povara cea mare, iar mărul îi aducea întruna oaspeți, că nu li se mai sfârșea neamul!

Și-apăi într-un rând, când o jupâniță cu trupul cât un poloboc, sui pe scara de frânghie, uriașul nu mai dovedi să se ție drept. Se-ncovoie, se-mpletici și, dând cu ghebul de pământ, căzu cât era de lung. Iar ghebul odată plesni și prin plesnitura aceea prinseră a sări ca niște purici împărați și împărătițe, domni și domnițe, jupâni și jupânițe, mă rog, câți fuseseră-nchiși în gheb, de se simțiseră cam strâmtorați în ultima vreme.

– Stați pe loc! Opritiți! strigă mărul de aur, dar degeaba strigă, că un zdrahon de împărat mustăcios odată puse mâna pe el și-l sili să scoată pe pământ toată strânsura aceea de capete încoronate.

Mărul, biet, ce să facă? Nu-și mai răci gura de pomană, că de știut știa el ce știa, și-i călăuzi pe toți pe același drum pe care-i călăuzise cândva. Și, după cum veți fi bănuie, domnița noastră se afla și ea printre cei de năvălire pe pământ. Iar dacă se văzu la larg, își luă rămas bun de la domnițele țurcane și se-ndreptă spre casă.

Și-apăi merse domnița sunându-și talanga, merse și tare se minună nemaicunoscând nici locurile, nici oamenii. Grădina cea neasemuit de frumoasă pierise, pierise și pomul care făcuse făcuse mărul de aur.

– Încotro e palatul? o întrebă domnița pe-o fetiță care bătea mingea pe-acolo.

Fetița însă se sperie și fugi. Și merse domnița pe ulițele pline de oameni, că nimeni nu se mai ferea cu din calea ei, iar dacă ajunse în locul unde ar fi trebuit să se afle palatul, văzu doar o fântână. Un chip de piatră se-nălța acolo și domniței i se păru întâi că-i chiar chipul ei; iar când se apropie, zări o oaie de piatră, din gura căreia țâșnea un firicel de apă, și firicelul de apă cădea într-un havuz.

Ca fermecată, domnița privi ceasuri la rând spre oaia de piatră. Ba i se părea că-și vede chipul, ba se-ncredința că nu-i decât o oaie... Apoi prinse a-nsera și, ca să vadă mai bine, trecu peste marginea de piatră a havuzului, intră în apă și se opri lângă chipul de piatră.

...Iar în zori, când oamenii umplură ulițele, tare se minunară văzând că lângă oaia de piatră a fântânii se mai ivise o oaie. Cum bătea vântul, talanga de la gâtul oii se mișca și sunetele talăngii parcă spuneau: „Domniță! Domniță! Domniță!“.

Oamenii numiră atunci fântâna Fântâna Domniței și, pentru-ntâia oară, se-ncredințară că și-o domniță-i bună la ceva.

Sânger vânătorul

Puhoai de vreme s-au scurs de-atunci, dar oamenii încă mai țin minte... Nimeni n-a uitat de Sânger, vânătorul mlădios ca trestia și aspru ca piatra, căci multe fiare-a stârpit, multe blănuri a adunat și nu s-a găsit în lumea-ntreagă un altul să-i poată sta alături. Când răsărea din tufișuri o frunză sau o floare roșie, i se prindea de fiace dată în plete; când ieșea din lac, o iarbă roșie întotdeauna i se înfășura în jurul pieptului.

Cât era ziua de lungă, vânătorul bătea potecile codrului ucigând toate sălbăticiunile-ntâlnite. Patima vânatului îl stăpânea în asemenea măsură, că ajunsese săucidă de dragul sângelui, bucurându-se ori de câte ori aburii calzi suiau din trupul vietăților străpunse de neiertătoarele-i săgeți. Noaptea se culca pe unde nimerea și nu rareori lipsea de acasă cu săptămânile.

– Prea mult ucizi, fătul meu. Înțeleg să lipsești o zi, înțeleg să lipsești două... lipsește și trei, dar nu pieri cu săptămânile, că greu îmi duc singură bătrânețile și tare mă tem că odată și odată ai să pleci și n-ai să mi te mai întorci – îl ruga biata maică-sa.

Dar Sânger râdea.

– De ce nu m-aș întoarce? Nu-ți face spaimă de florile mărilor, că nu s-a născut încă fiara care să-mi vină de hac!

Ofta atunci bătrâna și prindea a povesti întâmplări cumplite, petrecute cu ani în urmă. Vânători vestiți se mistuieră ca fumul și trei nopți râseseră după aceea râșii...

– Când le ies eu în cale – se-ncrunta Sânger – râșii plâng.

– Zimbrii, fătul meu, aveau coarnele mânjite cu sânge și ochii lupilor erau roșii, ca niște flori de foc...

– Din coarnele zimbrilor beau vin îndulcit și pe blănilor lupilor îmi odihnesc tăpile!

– Nimic nu te oprește, fătul meu – ofta bătrâna și, privind cu spaimă la maldărul de blănuri din colibă, adăuga în șoaptă: Nu-i cășunați vreun rău, fiare ale pădurii! E tânăr și nu știe multe...

Și-apoi, într-o bună dimineață plecă Sânger și se afundă în codru și nu trecu mult că un râs îi tăie calea.

„Vii numai bine“, își spuse vânătorul.

Înstrună săgeata, încordă arcul dar, când să slobozească săgeata, râsul se făcu nevăzut. Înciudat, îi luă urma și-ndată-l află cocoțat într-un copac. Din nou îl luă la ochi, din nou pieri sălbăticiunea și peste o clipă din nou îi tăie drumul.

Iaca-așa-l necăji în ziua aceea râsul, acu pierzându-se-n copaci, acu sărind pe potecă, acu afundându-se-n câte-un tufiș. Și se ținu Sânger de urma lui și râsul îl purtă după el, până ce vânătorul rătăci drumul și se pomeni într-o parte a codrului prin care nu mai umblase nicicând.

Acolo toți copacii erau uscați și nu se zărea fir de iarbă sau lujer de floare. Crengile negre încremeniseră ca sub puterea unei spaime. Din loc în loc, un colț de stâncă răsărea prin covorul frunzelor căzute și frunzele nu se sfărâmau sub tălpi; uscate, zbârcite și negre, frunzele erau tari ca niște gheare sau ca niște copite.

– Cum de n-am ajuns eu niciodată până aici? se-ntrebă Sânger, fără să piardă din ochi râsul, care cum se ivea, cum intra parcă-n pământ.

Și vânătorul nu-și dădu seama cât de mult îl purtase râsul, decât atunci când umbrele serii prinseră a se aduna tot mai dese. În amurgul roșiatic copacii uscați păreau și mai cumpliti, iar cucuvăile începură a se tângui. Fără veste se lăsă un întuneric greu. Și-n clipa când se întreba unde avea să-și petreacă noaptea, Sânger se izbi de un perete de piatră. Pipăi cu amândouă mâinile și-ndată dădu peste o deschizătură și-nțelese că norocul îi scosese în cale o peșteră.

Adună degrabă un mănunchi de vreascuri, le cără în peșteră și, scăpărând amnarul, aprinse focul.

„Al naibii răs, își spuse. dacă-l mai puteam vedea o clipă măcar, îl doboram, de bună seamă...”.

Atunci limbile focului cuprinseră vreascurile, bezna fu alungată-n unghere tănuite și Sânger înțelese că se afla într-o peșteră nemăsurat de mare. Bolta întunecată se sprijinea pe stâlpi de piatră, iar pereții erau de jur împrejur zugrăviți în culori tari. Cât vedea cu ochii, vânătorul deslușea doar chipuri de zimbri, de urși, de râși și de lupi și-n trupurile tuturor zări înfipte săgeți. Din pricina palpărilor focului i se păru că toate sălbăticiunile acelea zugrăvite se mișcă și-l ațintesc cu priviri sângerii. De undeva, din fundul pământului, parcă se auziră mugete înăbușite.

– Începe judecata zimbrilor! tună un glas aspru și-ndată pieriră de pe pereți celelate fiare, și rămaseră acolo doar zimbrii, care-și răsuciră trupurile mari și-și întoarseră coarneaue către vânătorul uluit.

„Visez, își spuse acela. Am adormit, de bună seamă, și visez...”.

În clipa aceea sări din foc o scânteie și-l arse pe braț și Sânger înțelese că nici nu doarme, nici nu visează. Un zimbru uriaș se desprinse din zid, apropiindu-se de el.

– Mă cunoști, vânătorule? întrebă zimbrul și Sânger cunoscu pe săgețile înfipte în trupul fiarei crestătura pe care doar el o făcea și care era semnul lui de vânat.

Privind mai bine, zări același semn pe toate săgețile ce mușcaseră-n carnea zimbrilor și pricepu că are-n față doar namilele pe care le vânașe cu mâna lui, de când începuse a vâna prin codru.

– Mă cunoști, vânătorule? întrebă zimbrul din nou.

– Te cunosc! Te-am răpus în Poiana Izvorului, zimbrule.

– U-u, nelegiuitul! mugiră ceilalți zimbri, aplecându-și amenințatori coarneaue, iar zimbrul uriaș răcni de se cutremură bolta de piatră:

– Ucigașul nu tăgăduiește. Frați zimbri, răzbunare!

– Răzbunare! mugiră toate namilele și, cât ai clipi, alcătuiră cu trupurile lor cu cerc, prinzându-l pe vânător la mijloc.

Zimbrul uriaș intră și el în cerc. Ori încotro se-ntorcea, Sânger dădea doar peste coarnele înroșite de pâlpâirile focului. Zimbrii se urneau în tăcere și nu li se auzea răsuflarea grea, nu sfărâmau o piatră sub copite. Din ce în ce strângeau cercul și cumplită era liniștea în care se mișcau toți odată, înaintând pas cu pas. Părea că nici o putere din lume nu-i în stare să-i oprească și Sânger înțelese că toate coarnele acelea-nroșite de sclipirile focului aveau să se înfigă în trupul lui.

Atunci scoase din tolbă săgeată după săgeată și săgeată după săgeată trimise din arc. Toate săgețile nimereau la țintă, dar zimbrii-naintau tot atât de tăcuți, uriași și greoi. Nu se sinchiseau de săgețile lui și vânătorul simți cum sângele-i îngheață în vene, la gândul că săgețile-i erau neputincioase. Într-adevăr, zimbrii care-l strângeau în cercul acela cumplit erau morți – și nu-i putea ucide pentru a doua oară.

Zbârnâia lemnul săgeților, în vreme ce vârfurile lor ascuțite se-nfugeau în carnea namilelor păroase și zbârnâitul, aducând cu zumzetul unor cărăbuși, era singura larmă din peșteră. Iar zimbrii înaintau încet, pas cu pas, ca la un semn.

Și Sânger îi lăsă să se apropie până ce coarnele lor se aflară la o palmă de pieptul și spatele lui. Atunci se ghemui la pământ și, luându-și vânt, sări fără veste peste spinarea zimbrului uriaș și pe gura peșterii se năpusti afară, în noapte, pe când mugetele zimbrilor se ridicau în urmă-i ca mugetele unei mări în furtună.

– Prindeți-! Fiare cu colți și fiare cu gheare, prindeți ucigașul scăpat de pedeapsă!

Și urșii, lupii și râșii zugrăviți pe pereți, toate fiarele ce pieriseră-n vremea judecății zimbrilor, toate năvăliră pe gura peșterii și se-avântară pe urmele fugarului. Gonea vânătorul printre copacii uscați, gonea ca vântul și larma sălbăticiunilor îi dădea aripi, căci nu se-ndoia de sfârșitul pe care i-l pregăteau. Și-alergă așa, urmărit de fiarele codrului, alergă cu sufletul la gură până ce simți că pășește în gol. Și se prăbuși, rostogolindu-se de pe buza unei prăpăstii, se prăbuși simțind că mintea i se întunecă... și nu mai știu de nimic.

Iar dacă a zăcut acolo multă sau puțină vreme, Sânger n-avea să afle niciodată! Destul că atunci când deschise ochii se trezi culcat pe-o blană de urs și nu auzi nici țârâit de găză, nici cântec de pasăre. Liniștea părea lăsată de veacuri și el se miră văzând așternute în tot locul blănuri de râși, de lupi și de urși; iar blănurile se-ntindeau, una lângă alta, cât de departe putea privi în zare.

Fundul râpei era neted ca-n palmă și nici un copac nu se înălța, nici un tufiș, nici un fir de iarbă. Doar ici și colo, capetele fiarelor se deosebeau pe covorul blănurilor, ca niște flori ciudate, și-o lumină verzuie, strecurată prin frunzare nevăzute, scălda priveliștea.

Ridicându-se încet, Sânger privi îngândurat înălțimea de la care se prăbușise: buza râpei se-nălța atât de sus, că n-ar fi putut-o ajunge nici cu săgeata. Și căzând de la asemenea înălțime nu-și vătămase totuși nimic, nu-l durea nimic și nu zări pe pielea netedă nici urma unei zgârieturi.

Atunci încercă să dezlege ciudatele întâmplări prin care trecuse, dar fu nevoit să-și schimbe gândul, nepricepând nimic. Și, buimac, se îndreptă încotro îl duceau pașii, hotărât să facă ce-o ști și ce n-o ști, numai să se întoarcă acasă.

Și-așa merse peste blănurile așternute ca pentru primirea unui împărat, merse și nu peste multă vreme băgă de seamă că unele blănuri de culoare mai deschisă erau așezate cap la cap, închipuind un soi de cărare. Iar dacă urmă cărarea de blană se pomeni, într-un târziu, în fața unei colibe.

Ciudată colibă! La intrare, în chip de scară, un răs, un lup și-un urs se aflau așezați de-a latul, unul după altul, astfel că spinările le alcătuiău trei trepte. Fiarele aveau capetele întoarse către cel ce venea spre colibă și-și rânjeau colții, amenințător. În locul ochilor, trei perechi de pietre scumpe sclipeau mai tăios decât sclipiseră vreodată ochii oricărei fiare întâlnite de vânător în codrii prin care umblase.

Tocul porții era făcut din coarne de zimbri meșteșugit îmbinate și drept poartă slujea o blană cum Sânger nu mai văzuse nicicând, o blană de aur, mițoasă și grea. Iar întreaga colibă, învelită în blănuri scumpe, aducea mai degrabă a palat.

În clipa când vânătorul se apropie, fiarele prinseră a mârâi. Blana de aur se dădu în lături și-o fată oacheșă se ivi în pragul porții.

– Amuțiți, paznicilor! porunci ea. E cel dintâi vânător care a scăpat de judecata zimbrilor... Apoi, privind drept în ochii lui Sânger, spuse: Află că după ea urma judecata urșilor, apoi judecata lupilor și-n ultimul rând judecata râșilor.

– Cine ești? întrebă Sânger.

– Sunt fiica celui mai cumplit dușman al tău. Dar nu te teme, tata-i plecat de acasă și tu ești atât de frumos...

– Cine-i tatăl tău? mai întrebă vânătorul.

– N-ai auzit de stăpânul fiarelor de pe pământ?... De mult te dușmănește tata și-i negru de supărare că ai scăpat din peștera judecății. Nimeni nu știe unde te-ai ascuns și tata s-a dus să dea porunci. În clipa asta te caută toate fiarele codrilor, dar nici uneia nu i-a dat încă prin minte c-ai putut ajunge până aici.

Sânger zvrâli priviri piezișe către cele trei fiare care-l pironeau cu ură, nepierzându-l din ochii lor de nestemate.

– Ajută-mă să scap – o rugă el pe fată. Vreau să mă-ntorc acasă.

– Cât ești de aspru! oftă aceea. Nu mi-ai spus o singură vorbă bună, vânătorule, și totuși eu am păstrat scânteia vieții în trupul tău... Sau crezi că fără mine-ai fi rămas teafăr după prăbușirea ta din lumea oamenilor?

Atunci, pentru întâia oară, Sânger se uită cu alți ochi la fata din coliba acoperită cu blănuri și-i văzu chipul oacheș, mai frumos decât chipurile fetelor de pe pământ.

– Iartă-mă – rosti el cu blândețe. Te-ai arătat bună cu mine și cutez de aceea să te rog să fii mărinimoasă până la capăt. Vino cu mine sus, în lumea mea...

O bucurie nespusă înfrumuseță parcă și mai mult trăsăturile fetei, când îi răspunse:

– Așa doream să-mi grăiești, vânătorule! Am să vin cu tine și n-are să-ți pară rău... Un singur lucru-ți cer: să-mi făgăduiești că de azi înainte nu vei mai ucide nici una dintre făpturile codrului.

– Dar bine, fată frumoasă, cum am putea trăi fără vânat? Întrebă mirat Sânger.

– Nu duce grija asta – zâmbi fata. Vei avea din belșug tot ce ți-ai putea dori!

Dacă auzi așa, se învoi Sânger, iar fata desprinse atunci blana de aur ce slujea drept poartă colibei și-nfășurându-se în blana de aur coborî spinările celor trei fiare, ca pe trei trepte.

– Vino, lupule – porunci apoi.

– Stăpână, stăpână, rău te-ai gândit – spuse lupul.

– Taci! Ne vei scoate pe amândoi sus, în lumea oamenilor.

Lupul scheună încetișor, dar fata și Sânger i se suiră în spinare și lupul o porni în silă, privind întruna către râsul și ursul care-și clătinau capetele a muștrare.

– Mai repede! porunci fata.

Atunci lupul începu să alerge în salturi mari și nu trecu mult că ajunse la peretele râpei.

– Stăpână, stăpână, mai gândește-te o dată! o rugă lupul, oprindu-se pentru o clipă.

– M-am gândit la toate – răspunse fata. Hai, sus!

Și lupul sări și vânătorului i se păru că fiarei îi crescuseră aripi, atât de lesne se înălțase, oprindu-se pe buza prăpastiei, chiar acolo de unde el se prăbușise în noaptea când toate sălbăticiunile îl fugăriseră prin codru. Și nu se depărtă cu mult de buza prăpastiei, că un râs le tăie calea și voi să sară asupra lui Sânger.

– Oprește-te, râsule! porunci fata, și fiara se făcu mică și, apropiindu-se târâș, îi linse picioarele.

Lupul gonia în salturi, dar de nenumărate ori sălbăticiuni se apropiară, gata să se năpustească, și de tot atâtea ori fata le porunci să nu se atingă de vânător. Și lupul trecu prin pădurea uscată, străbătu codri și lăsă în urmă dealuri și văi, pentru a se opri în fața colibei lui Sânger.

– Rămâi cu bune, stăpână!

– Cu bine, lupule!

Fiara se făcu nevăzută și vânătorul pofti fata în colibă. Și mult se bucură bătrâna lui mamă dacă-l văzu întorcându-se, și plânse și râse printre lacrimi, căci trei luni încheiate-i lipsise feciorul și nu nădăjduise să-l mai vadă. Iar când dădu cu ochii și de nora pe care acela i-o adusese, nu-și mai încăpea în piele de fericire și nu știu ce să le mai pună înainte.

– Așa arată locuința ta, va să zică, spuse fata, privind cu ochi mari coliba și tot ce se afla într-ânsa.

Își lepădă apoi blana de aur. Și-n clipa aceea răsună un strigăt ciudat și lui Sânger i se păru că-n același timp mugește un zimbri, mormăie un urs, urlă un lup și râde un râs. Fără să vrea, întinse mâna să apuce o săgeată din tolbă, dar fata-l opri.

– Nu uita ce mi-ai făgăduit – spuse ea. E glasul tatei, care mă cheamă. Îndată mă-ntorc.

Și ieși din colibă, în vreme ce vânătorul se apropie de ușa și, printr-o crăpătură, privi afară. Văzu un bărbat neobișnuit de înalt și de spătos, cu trupul acoperit de-o blană albă ca laptele, cu fruntea încinsă de-o coroană alcătuită din coarne de zimbri. Nenumărate fiare se aflau în jurul lui, tăcute și nemișcate, ca cioplite în piatră.

– Copilă nechibzuită – spuse stăpânul fiarelor – de ce-ai plecat din palatul nostru?

– Am plecat cu cel ce mi-e drag, tată...

– Nu știi că l-am osândit la moarte?

– Știu – răspuse fata. Dar nu va mai vâna niciodată...

Bărbatul cel înalt se încruntă și glasul îi sună aspru când rosti:

– Nu l-am osândit pentru ceea ce ar putea să facă în viitor. E vinovat de sângele pe care l-a răspândit până azi! Să se-mplinească osânda! și le-arată fiarelor ușa colibei.

Dar fata nu se-nspăimântă.

– Așteaptă, rogu-te, numai o clipă, tată – spuse ea și, intrând în colibă, așeză blana de aur pe umerii lui Sânger.

leși apoi cu el și-l înfățișă bărbatului încununat cu coarne de zimbri, în vreme ce fiarele se traseră îndărăt, neliniștite.

– I-ai dăruit blana de aur – șopti tulburat stăpânul fiarelor.

– De azi înainte nimeni nu se mai poate atinge de iubitul meu – strigă fata, iar bărbatul înalt și spătos se simți dintr-o dată copleșit de tristețe.

– Ce-ai făcut, copilă nechibzuită? grăi el cu amărăciune. Ai vrut să rupi în urmă toate punțile și te-ai aruncat orbește într-o lume necunoscută ție... S-ar cuveni să te blestem, dar inimii mele i-e milă. Când vei voi, întoarce-te la noi. Și grăind astfel, se depărtă încet, cu pași grei, întovărășit de alaiul fiarelor din codru.

Iar fata rămase din ziua aceea în coliba lui Sânger. Întinse blana de aur peste ușa de nuiele și, la adăpostul blăni de aur, bătrâna o deprinse cu toate câte se cer știute în lumea oamenilor. Și fata învăță să țeasă și să spele, învăță să semene și-și învinse sila față de dobitoacele de pe lângă casă și se obișnuie să crească păsări care nu zboară, să mângâie pisica și câinele. La început îi veni greu să se împace cu vietățile îmblânzite, ei, care crescuse cu fiarele sălbatice, dar într-un rând îl întrebă pe câine:

– Oare ție nu ți-e niciodată dor de codru?

– Vezi, îl iubesc pe vânător – răspunse câinele și fata se gândi că și ea îl iubește pe Sânger, și că de aceea, poate, nu-i era nici ei dor de codrul verde.

Și tare se minuna bătrâna că-n oalele ei fierbea întotdeauna o bucată de carne, măcar că feciorul ei nu mai vâna defel.

– Cine-mi aduce carnea? Cine-o pune în oală?

– Nu știu – răspundea Sânger și ieșea din colibă și pornea spre codru.

Acolo bătea cărările știute și, din obicei, lua urma fiarelor, dar niciodată nu punea mâna pe arc. Dacă întâlnea vreuna dintre sălbăticiunile pe care odinioară le vâna, se mulțumea s-o petreacă multă vreme cu privirile, iar sălbăticiunea nu se ferea de el. Atunci când umbla însă prin codru cu fata din palatul de blănuri, fiarele se adunau îndată în jurul lor, lingând picioarele fetei.

– Cum o mai duce tata? le întreba ea.

Fiarele scânceau ușurel și fata ofta, întorcându-se degrabă în coliba apărută de blana de aur...

Dar zilele în care se-mbăta de mirosul sângelui începură a-i lipsi lui Sânger tot mai mult. De fiarele codrului nu cuteza să se atingă, căci nu uitase primejdia din peștera judecății... Cutreiera mohorât prin codru și, tocmai când răbdarea îi era pusă la mai grea încercare, se întâlni cu un vânător din alt neam.

– Mâine pornim la război – îl vesti acela.

Sânger se luminează la față și pe loc făgăduie să vină să dea o mână de ajutor. Și-a doua zi luptă alături de vânătorul întâlnit în codru și nu se sinchise dacă neamul aceluia are sau nu dreptate. Vărsă bucuros sângele unor oameni despre care nu știa nimic și care nu-i făcuseră vreun rău și ieși din luptă istovit, dar fericit cum de mult nu mai fusese.

Și din ziua aceea luă parte la toate încăierările neamurilor de pe meleagurile lui și-n coliba de la marginea codrului nimeni nu bănuie cum își trecea vremea; obișnuia să lipsească zile-ntregi și nimeni nu-l întreba nimic. Iar înainte de-a se întoarce acasă, Sânger se oprea întotdeauna la malul lacului de se spăla de sânge și doar o iarbă roșie i se încolăcea atunci în jurul pieptului, doar o floare roșie i se oprea atunci în plete...

Și trecură astfel zile după zile, și-n coliba de la marginea codrului mama vânătorului adormi pe vecie, iar soția îi născu un prunc. Și, pentru că era nepotul stăpânului fiarelor, fiarele se strângeau când îl vedeau, lupoaicele îl alăptau, și nu o dată, când băiatul creștea și când se rătăcea prin codru, un urs îl aduse pe seară acasă. Și pentru că era fiul lui Sânger învăță să tragă la semn. Toți copacii din jurul colibei părintești purtau urmele săgeților lui, dar niciodată nu-i trecuse prin minte să ia la ochi vreo fiară.

– De ce-l lași să tragă cu arcul? întreba uneori mama, și Sânger zâmbea, răspunzând:

– Un bărbat trebuie să știe de toate. Arcul nu-i făcut numai pentru fiare...

Și băiatul se jucă într-o bună zi, în apropierea colibei, cu doi pui de râs. Dacă se hârjoniră și se fugăriră, aci alergând, aci cățărându-se în copaci, osteniră și se lungiră-n iarbă, băiatul la mijloc și râșii de-o parte și de alta.

– Stați așa – strigă deodată băiatul. Am să trimit o săgeată drept între voi!

Și, ridicându-se, alergă până sub coroana unui stejar, se întoarse cu fața către cei doi râși, care-l priveau încrezători în dibăcia lui de arcaș, și nstrună o săgeată. În clipa când săgeata porni, o ghindă se desprinse însă de pe una dintre crengile stejarului și atinse în cădere săgeata, abătând-o din zbor. Săgeata şuieră și se-nfipse-n trupul unui pui de râs. Sângele țâșni. Speriat, râsul care nu fusese atins se mistui în codru.

Zadarnic se-nspăimântă băiatul, zadarnic își mângâie prietenul rănit – râsul se stinse-n brațele lui, privindu-l cu-o dureroasă mustrare. Și plânse băiatul și cu trupul râsului în brațe se-ndreptă spre coliba părintească.

Soția lui Sânger îl zări de departe și se bucură că feciorul i se-ntoarce cu una dintre sălbăticiunile codrului. Dar, dacă se apropie, îi văzu mâinile pătate de sânge.

– Ce-ai pe mâini? strigă ea, simțind că-i tremură picioarele.

Plângând, băiatul așeză binișor la pământ trupul puiului de râs.

– Nu sunt de vină, crede-mă...

Dar mama nu-l ascultă. Se plecă peste trupul râsului și, dacă se-ncredință că viața-i fugise prin rana pricinuită de săgeată, își ascunse fața în palme. Și rămase multă vreme așa, plecată peste trupul puiului de râs, dar când se ridică fața-i era împietrită și aspră. Cu pași rari se apropie de ușa colibei și smulse blana de aur, înfășurându-se în ea, apoi, cu capul dat pe spate, scoase un strigăt, ca o chemare. Și-asemenea vânătorului, în urmă cu ani, băiatului i se păru că-n același timp mugește un zimbru, mormăie un urs, urlă un lup și râde un râs. Și lupul cu ochii de nestemate, lupul care-o adusese în lumea oamenilor se ivi ca din pământ și soția lui Sânger i se urcă în spinare. Dar, în clipa în care lupul se pregăti să pornească, inima mamei se strânse.

– N-am să pot așa, lupule...

Atunci lupul privi cu ochii lui de nestemate în ochii mamei și-nțelese. Mârâi, dar se apropie de feciorul lui Sânger și cu limba lui aspră îi linse mâinile, spălându-le de sânge.

– Îți mulțumesc, lupule – șopti mama, iar lupul strigă:

– Hai, încalecă și tu, pui de stăpân!

Și băiatul încălecă și lupul o porni în salturi mari, pierzându-se pentru totdeauna din lumea oamenilor...

Dar Sânger, vezi tu, lipsea de-acasă. Dacă se-ntoarse noaptea la colibă se-mpiedică de trupul râsului și, cercetându-l, află săgeata pe care citi semnul feciorului. Gânduri negre-l năpădiră și când deschise ușa colibeii își găsi coliba pustie. Blana de aur pierise. Și-atunci înțelese că soția i se întorsese în palatul de blănuri, din care fugise ca să-l urmeze pe pământ și hotărî că trebuie s-o caute.

Îmbrățișă cu privirea coliba în care atât amar de vreme trăiseră-mpreună, apoi se năpusti afară, în noapte. Și numai ce pătrunse în codru că stăpânul fiarelor i se ivi înainte, urmat de alaiul de zimbri și urși, de lupi și de râși. Blana stăpânului, strălucitor de albă, împrăștia o lumină lăptoasă, iar coroana alcătuită din coarne de zimbri împungea parcă dușmani nevăzuți.

Înalt și spătos, stăpânul fiarelor își mișcă brațul, arătându-l pe vânător cu degetul. Și zimbrii-și înfipseră coarnele în trupul lui Sânger, urșii-l călcară-n picioare, lupii-l mușcară și râșii-l sfâșiară, în vreme ce, tăcut și încruntat, stăpânul fiarelor își încrucișase brațele pe piept.

Iar dacă fiarele se dădură-n lături, din sângele vânătorului cresc sub ochii lor un copăcel cu ramuri roșii ca sângele.

– Sânger să te numești în vecii vecilor, spuse stăpânul fiarelor. Iar dacă-n viață ți-a plăcut să verși sânge, acu să curmi țâșnirea de sânge ori de câte ori ai fi pus pe-o rană!

Și fiarele se răspândiră care-ncotro, iar stăpânul se întoarse în palatul lui de blănuri, unde soția lui Sânger aștepta, cu inima strânsă.

– S-a făcut dreptate – răspunse tatăl la-ntrebarea mută a ochilor ei.

Două lacrimi grele căzură din ochii celei ce-l iubise pe vânător. Cu degetul arătător își șterse însă lacrimile și le zvârli departe, iar lacrimile zburară, zburară și se opriră tocmai pe copăcelul cu ramuri sângerii, prefăcându-se-n două flori albe, ca o durere tânără. Și peste ani și ani, feciorul lui Sânger ajunsese stăpân al fiarelor și purta coroana alcătuită din coarne de zimbri. Pădurarii zic că-n noaptea de vară, un tânăr, având pe umeri o blană albă ca laptele, pășește prin codri, urmat de sumedenie de fiare. În fața sângerului se oprește-o clipă, apoi își scutură pletele și trece înainte. Puhoai de vreme s-au scurs de-atunci, dar oamenii încă mai țin minte...

Deșteptăciunea proștilor

Doi proști s-au întâlnit cândva la o cruce de drumuri. Pe cel dintâi îl goniseră oamenii din satul lui, că prea era din cale-afară de prost și le făcea satul de râs. Celălalt se suise într-o căruță, în care se mai înghesuiseră nouăzeci și nouă de proști. Căruța cu proști se rupsesse de greul prostiei și proștii se împrăștiară care-ncotro, umplând lumea până-n ziua de azi...

– Bună vremea, om cu minte – spuse primul prost, văzând că se întâlnise cu unul care, deși soarele ardea, purta două căciuli și trei cojoace.

– Mulțumesc dumitale, om cu scaun la cap – răspunse al doilea, băgând de seamă că drumețul ce-i dăduse binețe purta pe cap un scaun cu fundul spart.

Auzind fiecare vorbele celuilalt, pricepură proștii că se întâlniseră doi oameni de nădejde și hotărâră să-și urmeze calea împreună, iar dacă merșeră ce merșeră, li se făcu sete.

– Bună ar fi acu niște apă – spuse cel dintâi.

– Phii! Tare bună, încuviință al doilea. Of! bună de tot...

Și, ca un făcut, dădură îndată peste două fântâni așezate, cine știe de ce, una lângă alta.

– Vezi? Eu am să beau dintr-asta – spuse prostul cu două căciuli și trei cojoace, oprindu-se lângă una dintre cele două fântâni.

– Oare a două fântână n-o fi având apa mai bună? întrebă cel cu scaun la cap.

Prostul cuminte căzu pe gânduri. Privi fântânile cu îndoială și, izbindu-se cu palma peste frunte, grăi:

– Știi că ai dreptate dumneata! Păi, atunci, din care să bem?

– He-he – râse cel cu scaun la cap – am să te-nvăț eu. Ai zis că a doua are apă mai bună? Iaca, bem dintr-a doua fântână!

Dar prostul cuminte, cu două căciuli și trei cojoace, căzu parcă și mai tare pe gânduri.

– Așa, pare lesne de zis – răspuse el după o vreme. Dar dacă tot apa din prima fântână e mai bună, a?

Prostul cu scaun la cap căscă atunci o gură mare, mare, și n-o închise decât pentru a striga:

– Vai de mine! Și ce-i de făcut?

– Iaca, măcar că sunt cuminte și umblu iarna-vara cu două căciuli și trei cojoace, tot nu mă pricep ce să spun – vorbi încurcat al doilea prost. Ce ne facem?

Și amândoi, uscându-se de sete, rămaseră să cugete adânc. Oftau și cugetau. Cugetau și trăgeau cu coada ochiului când la o fântână, când la alta, neputându-se hotărî din care să bea.

– Frate-meu, auzi?... Mor de sete! izbucni deodată cu glas plângător prostul cuminte.

– Dară eu! Îi țin ăsonul cel cu scaun la cap. Mă tem c-am și murit de-a binelea... Dar cum să bei așa, ca proștii! Nu-i rușine?

– Drept! Așa-i. Ca proștii nu poți bea – spuse al doilea prost și izbucni în hohote de plâns.

– Nu mai plânge, că-mi sfâșii inima – rosti atunci cel dintâi, plângând cu lacrimi cât bobul de strugure.

– Ce păcat că nu suntem mai proști! strigă deznădăjduit prostul cuminte. Am bea și noi ca proștii și gata...

Prostul cu scaun la cap căzu sfârșit lângă ghizdurile uneia dintre cele două fântâni.

– Numai ca să ne răpună cu zile au săpat te miri ce ticăloși două fântâni taman aici! Două... Una nu le-ajungea?

Prostul cuminte se prăbuși lângă ghizdurile celeilalte și prinse a răcni ca din gură de șarpe:

– Ajutor! Săriți, oameni buni!... Murim de sete!

Dar, cum se aflau departe de sat, nimeni nu-l auzi. Prostul își luă atunci rămas bun de la viață și închizând ochii, își propti capul în țărână. Când colo, nasul i se opri într-un ochi de apă stătută, cursă din găleata cine știe cui.

– Bogdaproste! își spuse ușurat și, lipăind încetișor, încetișor, să nu-l simtă tovarășul, bău toată apa aceea verzuie.

Și să vezi comedie, tot așa făcu și prostul cu scaun la cap, care găsi și el lângă fântâna lui un ochi de apă încropită de soare.

– Hai, frate-miu, să mergem! rosti atunci prostul cuminte. Dă-le-ncolo de fântâni păcătoase!

– Că bine zici, frățioare! răspuse la fel de înviorat prostul cu scaun la cap. Lasă-le naibii de fântâni...

Și, încântați că nu băuseră ca proștii, cei doi înțelepți își urmară drumul, cărând două căciuli, trei cojoace și un scaun cu fundul spart.

Cel ce nu i-a întâlnit

Rog să-mi scrie negreșit!

Cerbul de sticlă

Acu, povestea asta nu-i atât de nouă cum ai socoti poate dumneata; e mult mai veche, încă de pe vremea calicilor, cam de pe când au fost atârinate stelele de aur întâiași dată pe cer, cu câțiva ani înainte de a se fi născocit drumul de fier. Și-apăi, iaca, ce mai tura-vura, trăia cică pe la noi un boier lat în șale de-atâta stat pe sofale, care moștenise de la boierii dinaintea lui un beci mare cât o casă din cele mari, și beciul era tot-tot bucșit cu galbeni, de nu le știau seama nici vătafii, nici boierul că, vorba aceea, dacă am, să fie și nici dracu' să nu știe!

Iaca, bun. Numai că boierul, dacă tot ședea și bea cafele, murea de urât și se gândea la câte cele: măi, că n-are și el ceva de făcut în toată ziulica mare; că să-și numere galbenii n-are răbdare; că de altăceva nu-i în stare; că ce viață amărâtă are – mă rog, ședea boierul pe sofa și, azi așa, mâine așa, plângea în, ceașca de cafea!

Și-ntr-o bună zi, cum plângea el și-și înghițea lacrimile, mirându-se că-i pare sărată cafeaua, odată vine un slujitor și-l vestește că un neguțător de peste mări a sosit cu mărfuri alese și roagă să i se îngăduie să le arate pe dată cinstitului boier.

– Cum de nu? Să vie – strigă boierul, prea mulțumit că are cu ce-și trece vremea.

Și cât te-ai șterge, să zicem, la un ochi, păși neguțătorul în încăpere. Era un om lung și slab, cu barbă ascuțită și căutătură vicleană. Purta o mantie de culoarea vișinei putrede, era încins cu brâu albastru de mătase și-n brâu avea înfipt un hanger.

– Fii binevenit, neguțătorule – rosti boierul, săltându-se oleacă pe sofa. Ce minunății ne-aduci de peste mări?

Neguțătorul se înclină tăcut și, drept răspuns, bătu de trei ori din palme. Atunci ușile se deschiseră și șapte slujitori muți și surzi așezară la picioarele boierului pocale și tipsii, cupe și garafe, oglinzi și podoabe, toate

făcute din cleștar limpede și curat ca apa de izvor. Soarele juca pe cleștarul cel limpede, care strălucea în culorile curcubeului, și boierul se săltă din nou pe sofa.

– Aferim! strigă el. }i le cumpăr pe toate!

Neguțătorul se înclină și făcu un semn, cei șapte slujitori ieșiră ducând toate minunile acelea de cleștar, iar boierul așteptă, nădăduind să vadă și altele. Dar neguțătorul nu se clintea.

– Ei, ce-mi arăți acu? întrebă cu nerăbdare boierul.

Atunci fața neguțătorului se posomorî și, pentru întâia oară de când intrase în încăpere, buzele i se mișcară.

– Mă doare inima, boierule, dar altceva nu-ți mai pot arăta.

– Chiar nimic? Nimic de tot? întrebă dezamăgit boierul.

– Nimic – oftă neguțătorul. Am fost silit să-mi închid sticlăria și ceea ce ai văzut e tot ce mi-a rămas. Nu mai am bani...

– N-ai bani? se minună boierul.

– Nu...

Un gând se născu atunci în creierii toropiți ai boierului. Îl întoarse pe-o față și pe alta, chibzui și în cele din urmă zise:

– Ian ascultă, neguțătorule... Ce-ar fi să-ți deschizi o sticlărie aici, pe moșia mea? Bani, vorba aceea, am berechet. Faci sticlă și-mpărțim câștigul.

O flacăra se-aprinse-n privirile viclene ale neguțătorului. Și, măcar că toate mergeau după pofta inimii lui, se prefăcu a chibzui și el, se lăsă greu și nu se-nvoi decât după trei ceasuri de târguială, spre bucuria boierului, care nădăduia că sticlăria-i va alunga urâtul și-l va face să-și treacă vremea mai plăcut.

Iac-așa se deschise pe meleagurile noastre sticlăria străinului. Nimeni n-avea îngăduința să arunce o privire înăuntru, acolo unde nu pătrundea decât neguțătorul cu slujbașii lui cei muți și surzi, care se dovediră a fi șapte meșteri mari, calfe de sticlari. Boierul se arată de câteva ori și apoi se mulțumi să privească doar pocalele, sculele și podoabele de cleștar, căci în sticlărie era fum și cald, și tot mai bine se simțea pe sofa, lângă ceașca de cafea.

Și-a mers așa treaba ani și ani, a mers ca pe roate, și din sticlărie ieșeau lucrătoare de cleștar care se-mprăștiau în lume, aducându-le neguțătorului și boierului galbeni buni și lucitori. Se speriasse boierul de mulțimea galbenilor și se tot frământa la gândul că n-aveau să mai încapă-n beciul cel mare, când neguțătorul i se înfățișă într-o bună zi, posomorât și încruntat ca altă aia.

– Află, boierule – spuse el – află că azi-noapte mi-a murit un meșter. Am nevoie de-un ucenic care să-nvețe meșteșugul și să fie în stare să-mi înlocuiască meșterul, că nu pot lucra decât dacă am în cap șapte meșteri mari, calfe de sticlari.

– Și pentru atâta lucru te frământă? râse boierul. N-am eu destui țărani din care să-ți alegi nu unul, ci o mie de ucenici?

Neguțătorul își plecă fruntea și coborî glasul:

– Meșterii mei, cum vei fi băgat de seamă, sunt cu toții muți și surzi. I-am ales așa ca să nu-mi trădeze meșteșugul și n-am poftă să mă dau acu pe mâna unui ucenic în stare să vorbească prea mult și s-audă ce nu se cuvine. Eu, boierule, am nevoie de un ucenic mut ca peștele și surd ca un buștean...

– Pricep – încuviință boierul. Am să-mi chem vătaful și-am să-i poruncesc să caute printre țărani un flăcău mut și surd.

– Iar dacă nu se va afla nici unul?

Boierul se uită la neguțător cu milă, așa cum te-ai uita la un prunc neștiutor, și spuse moale:

– Dacă nu se va afla nici unul, om face noi unul cum se cere. I-om smulge limba și i-om străpunge urechile!

Auzind una ca asta se bucură neguțătorul, că el tot așa gândise, dar nu era încredințat că boierul i-ar îngădui să schilodească un om; și, bucurându-se, plecă la treaba lui, în vreme ce boierul își chemă vătaful și-i porunci cam așa:

– Ascultă, vătafule, să faci ce-i ști, dar fără-un flăcău mut și surd să nu-mi vii...

Și-apoi începu vătaful să cutreiere bordei după bordei și, dacă găsi un mut, află că mutul aude, iar dacă dădu peste surzi, aceia erau moșnegi și, de grăit, grăiau ca tot omul. Tii! la mare strâmtoare încăpuse vătaful! Umbla tot cu nasul în jos de teama boierului și, tot umblând așa, se ciocni odată piept în piept c-un nepot de soră. Era acela un flăcău sprinten, de nu ședea locului cum nu șade apa, și calic, de n-aveau nici câinii ce trage dintr-ânsul.

– Ce-i, nene? Ce umbli tot trist și tot parcă-ți ninge-ntruna?

– Fugi din drumul meu, pacoste!

– Zău, nene, spune-mi și mie ce-ai pe inimă... Cine știe de unde sare iepurele? Poate că te alegi c-un sfat bun tocmai de la unul ca mine...

– Piei din ochii mei, n-auzi?

Dar flăcăul nu și nu, atâta se ținu de capul vătafului, până ce i-a spus omul porunca boierului; nu de alta, dar ca să scape de el.

– Atâta tot? râse însă flăcăul. Păi ia-mă cu dumneata! Zici că-s mut și surd din născare și, încolo, las' pe mine!

N-a vrut vătaful nici s-audă la-nceput, dar dacă a văzut și a văzut că nu găsește un mut și-un surd adevărat în toate satele boierului, ce și-a zis: „la să-l duc eu pe Radu (că așa-i zicea flăcăului, Radu). Dacă m-o vedea venind cu mâna goală, odată te pomenești că mă scoate boierul din slujbă...“.

Și iac-așa se potrivi că vătaful se-nfățișă la curte cu Radu. Neguțătorul era și el de față.

– Da-i mut și surd? întrebă el.

– Vai de mine! Mai mut și mai surd nici că se poate...

– Ești mut, băiete? întrebă și boierul, dar Radu, vezi bine, holba ochii cât cepele și-și ținea buzele cusute ca un mut și-un surd ce se afla.

– Bine, vedem noi – zise neguțătorul și, nici una, nici două, îl duce pe Radu-n sticlărie, scoate un fier înroșit în foc și i-l lipește de braț.

A sărit Radu de durere, s-a tăvălit pe jos, dar nici un sunet n-a scos.

– E mut – își spuse neguțătorul și, liniștit dinspre partea asta, începu să-i arate ce are de făcut.

Iac-așa a rămas Radu în sticlărie și-a privit lucrul meșterilor și s-a minunat văzându-i cum moaie un capăt de țeavă în sticlă topită și suflă apoi în țeava aceea, închipuind garafe și pocale de toată mâna – și mici, și mari, și subțiri, și pântecoase. A privit el o vreme, cum îți spusei, și unde nu-l vede neguțătorul că odată pune mâna pe-o țeavă din cele de suflat, îi moaie un capăt în sticla topită și-apăi suflă pe celălalt capăt. Iar mărgica de sticlă moale odată se umflă, crește, crește, se face o mândrețe de pom, cu trunchi de sticlă, crăci de sticlă, flori de sticlă și frunze de sticlă. Iar trunchiul era sur, frunzele verzi și florile de cleștar, iar frunzele tremurau pe codițele lor și, tremurând așa, cântau ușurel...

Se strânseseră meșterii în jurul lui Radu și priviră prostiți minunea aceea de pom, iar neguțătorul se-ncruntă și prinse a răsfoi prin ceasloavele lui, unde stătea scris cum se fac toate podoabele de sticlă. Răsfoi ceasloavele și citi bucoavele, dar nicăieri nu găsi însemnare despre felul cum se pot sufla pomi de sticlă de mai multe culori și încă în stare să cânte. De când viețuiau meșteri sticlari pe lume, asemenea lucru nu se pomenise!

Tot încruntat, neguțătorul îi făcu semn flăcăului și-i porunci să mai sufle-un pom, va să vadă și el cum vine treaba. Radu se gândi ce se gândi, apoi luă țeava, scoase din cazan o boabă de sticlă topită și-ncepu a sufla. Îl privea neguțătorul cu sufletul la gură și cu sufletul la gură priveau și cei șase meșteri mari, calfe de sticlari, iar Radu suflă, suflă, și la capătul țevii se ivi deodată un om de sticlă. Și-și holbară meșterii ochii, și nu le veni să creadă ce văd, și se trase neguțătorul de barbă, căci omul de sticlă era lung și slab, avea o barbă ascuțită și privirile viclene, purta o mantie de culoarea vișinei putrede, era încins cu un brâu de mătase albastră și-n brâu purta înfipt un hanger.

Chiar așa. Flăcăul plăsmuise din sticlă, aidoma, chipul neguțătorului! Și fața-i avea culoarea trandafirie a feței omenești și ochii erau verzi, părul negru, iar straietele cum îți spusei...

Dac-o văzu și pe asta, chibzui neguțătorul și din nou răsfoi prin ceasloave și-și purică de-a mărunțelu' strâmbetele bucoave și foarte se miră neaflând nicăieri însemnare despre felul cum se pot sufla oameni de sticlă după

chipul și asemănarea oamenilor vii. Dar mirarea îl copleși cu totul când pricepu că Radu nu-i în stare să facă același lucru de două ori. Pomul de sticlă pe care-l sufla el nu semăna niciodată cu cel pe care-l mai suflase și făcea chiar chipul neguțătorului altminteri de fiecă dată. Era chipul aceluia, îl cunoșteai, dar chipurile nu semănau între ele. Ceilalți șase meșteri mari, calfe de sticlari, în schimb, dacă învățară să sufle pomi de sticlă, îi suflau aceiași la nesfârșit, semănând ca două picături de apă. Radu născocea însă mereu chipuri noi și noi alcătuirii și-i învăța și pe ei meșteșugul, iar neguțătorul trimitea podoabele de sticlă-n lumea largă, unde începură împărații să se bată pentru minunile flăcăului, de numele căruia nimeni n-auzise.

Și-adunară boierul și neguțătorul galbeni cu carul și săpară beciuri încăpătoare, șapte beciuri fiecare, să aibă unde-și ține comorile. Cât despre Radu, rămăsese tot calic, de n-aveau nici câinii ce trage dintr-ânsul...

Acu, sosi într-un rând un vătășel la curtea boierului, sosi cu strașnică poruncă-mpărătească:

„Află, boierule – suna porunca – află că eu, luminatul și prea puternicul Verde Împărat, am de gând să-mi mărit fata cu feciorul luminatului și prea puternicului Negru Împărat. Și-n zestrea fetei voi să fie un lucru nemaivăzut și nemaipomenit, ca să se mire neamurile și să-mi cunoască puterea. Și-ți poruncesc așadar ție, credinciosul meu boier, să grăbești să faci ce-i ști și cum îi ști, dar până-n trei zile să-mi trimiți o po-doabă de sticlă cum n-a mai fost, nu este și nu va mai fi! Și să fie moartă și vie, zăcând și umblând, și nimeni să nu priceapă cum a fost lucrată. Și dacă-mi vei împlini porunca, vei primi trei care cu galbeni, iar dacă n-o vei împlini, îți va sta capul unde-ți stau picioarele. Am zis!“.

Dacă află boierul porunca-mpărătească îi scăpă din mână ceașca de cafea și-și pătă mândrețe de sofa. Apoi, tremurând tot, îl găzdui pe vătășel și trimise după neguțător.

– Nu te teme, boierule – spuse neguțătorul. Păi Radu ce păzește?

Și-l chemară pe flăcău și boierul strigă, încă tremurând de spaimă:

– Până azi ai huzurit, Radule, dar acu, iacă, îți poruncesc să grăbești să faci ce-i ști și cum îi ști, dar până-n trei zile să-mi aduci o podoabă de sticlă

cum n-a mai fost, nu este și nu va mai fi! Și să fie moartă și vie, zăcând și umblând, și nimeni să nu priceapă cum a fost lucrată. Și dacă-mi vei împlini porunca vei primi trei galbeni, iar dacă n-o vei împlini îți va sta capul unde-ți stau picioarele. Ai priceput?

– Ce să priceapă, boierule? Nu știi că-i surd? zise neguțătorul și, cum-necum, îi tălmăci prin semne flăcăului porunca.

Radu zâmbi, se închină și plecă. Și se-ncuie în sticlărie și nu ieși două zile și două nopți din încăperea plină de fum și-ncinsă peste măsură, nu mănă, nu dormi, iar în zorii celei de-a treia zi, pe când boierul se da de ceasul morții pe sofaua lui, iacă se deschise poarta fabricii și Radu ieși, galben la față ca lămâia, clătinându-se pe picioare, dar purtând pe brațe ceva, acoperit cu un ștergar alb ca laptele. Și, clătinându-se, urcă treptele de piatră și se-nfățișă boierului, care bea cafea după cafea și i se tânguia neguțătorului:

– Ce mă fac? Ce mă fac?... Au să mă lase fără cap!

Și intră Radu și-așeză la picioarele boierului ceea ce lucrase, și trase ștergarul. Și țipă de bucurie boierul și strigă de mirare neguțătorul, că flăcăul suflase o minge de cleștar, mare cât un cap de om, și-n mingea aceea alerga un cerb de sticlă aurie. Și mingea era moartă și cerbul era viu, mingea zăcea și cerbul umbla și nimeni nu putea pricepe cum fusese lucrată minunea aceea de sticlă.

– Iacă cei trei galbeni – spuse boierul, dacă se mai potoli întrucâtva. Și, ca să vezi cât sunt de bun, ține, îți mai dau un galben pe deasupra, așa, de la mine... și sughiță de plăcere la gândul celor trei care cu galbeni făgăduite de împărat.

Radu luă galbenii și gata era să iasă pe ușă, când se repezi-n încăperea vătășelul împărătesc.

– Azi e a treia zi, boierule! strigă vătășelul. Nu ți-e milă de prea cinstitul dumitale cap?

– Ba mi-e milă, cum de nu? răspunse boierul. Drept aceea am și împlinit porunca luminăției sale...

Ș-apăi, dacă văzu vătășelul ce lucru de cerb viu într-o minge moartă îi arăta boierul, întâi nu-și crezu ochilor. Apoi se lumină la față și rămase prost, ca de-obicei.

– Doamne, boierule, pe legea mea că cele trei care cu galbeni pe care le vei primi sunt o nimica toată față de astă minune! zise el, adunând ce mai putu din mințile oricum rătăcite. Dar care-i meșterul cu mâini de aur de-a lucrat asemenea podoabă?

– Acest cinstit neguțător și meșter sticlar, căruia demult i s-a dus buhul – zise boierul, arătând către neguțătorul care se-nchină smerit.

Iar Radu, săracu', vedea și-auzea. Nu zise nimic dacă pricepu că primise patru galbeni pentru munca lui, în vreme ce boierul avea să capete trei care cu galbeni pentru că șezuse pe sofa și-și băuse cu vrednicie ceștile de cafea. Dar să se mândrească altul cu munca lui, asta nu răbdă!

– Cinstite dregător împărătesc – spuse el de aceea – eu am lucrat cerbul de sticlă.

Tii, măiculiță maică! Să fi văzut ce mutre făcură boierul de pe sofa și neguțătorul care tocmai se-nchina... dacă pământul ar fi scuipat acolo, în fața lor, un balaur cu șapte capete sau dacă o pasăre cu cap de măgar ar fi căzut din cer și ar fi-nceput să ragă acolo, în încăpere, n-ar fi căscat boierul ochi mai mari și n-ar fi albit neguțătorul mai tare la chip.

– Nu-i mut! gemu boierul.

– Nici surd! scrâșni neguțătorul.

– Ne-ai înșelat, ticălosule!... Slujbași, dați-mi cafea! răcni boierul și se răsturnă pe sofa.

– Am să storc și ultima licărire de viață din tine – spuse neguțătorul, care din alb se făcuse verde la față.

Atunci grăi vătășelul împărătesc și toți îl priviră cu luare-aminte și-și ciuliră urechile.

– Îmi vine să râd – spuse vătășelul, pufnind într-adevăr și înecându-se de râs.

– Nu-l crede, boierule – se repezi neguțătorul. Mă știe o lume-ntreagă ca meșter iscusit...

– De-aceea-mi și vine să râd – îi întoarse vorba trimisul împărătesc, pufnind din nou și prinzând a behăi ca o capră. Un flenduros și-un coate-goale ca acesta să fi putut lucra o podoabă cum nu s-a mai văzut sub soare?... Haida-de! Mă credeți neghiob?

– Înțelepciunea lucește în privirile măriei tale – susură neguțătorul, închinându-se iar, în vreme ce boierul răsuflă ușurat.

Dar Radu strigă atunci, de se zguduiră pereții:

– Așa?... Apăi faceți-vă voi podoabele! Și cum strigă, cum se repezi, încercând să sfarme mingea de sticlă.

Numai că neguțătorul îi puse piedică, și boierul, cât era de lat în șale, sări de pe sofa și se lăsă pe spinarea flăcăului. Slujitorii năvăliră și-l apucară pe Radu, care-n van se zbatu. Dărâma unul dărâma trei, dărâma nouă, dar al zecelea tot izbuti să-l lege.

– Zvârliți-l în hrubă – răcni boierul. Și, așezându-se pe sofa, porunci bucuros: Și-acu să-mi faceți o cafea!

Iac-ș-așa se pomeni Radu într-o hrubă umedă, unde ținu tovărășie șerpilor, în vreme ce vătășelul plecă împreună cu neguțătorul să ducă mingea de sticlă la cetatea împărătească. Șerpii i se cuibăriseră-n sân și flăcăul așteptă o zi și-o noapte, doar-doar și-o aminti careva de el și i-o aduce o coajă de de mămăligă. Dar nimeni nu se arătă. În hrubă era liniște și numai apa murmura, curgând pe pereții de piatră. Când își simțea gura uscată flăcăul se ridica ușurel, să nu tulbure șerpii aciuițați în sân, și lipăia apa aceea. Barba-i crescuse și șerpii i se jucau printre firele bărbii.

– Au să mă uite-aici, în hruba asta, își spuse Radu. Și tare dragă mi-a fost mie sticla! Câte lucrșoare-aș mai fi suflat eu, să se bucure oamenii, văzându-le... Și cerbul meu, închis în mingea de cleștar, ce-o fi fă-când el în palatul împărătesc printre boieri și dregători? M-o fi uitat, oare?

– Cum să te uit, Radule? spuse în clipa aceea cerbul de sticlă, și Radu se frecă la ochi și nu-i veni a crede ce vede.

Dar cerbul lui, cerbul de sticlă aurie, îi stătea în față.

– Cum ai ajuns aici? Întrebă flăcăul, mai-mai să-i plesnească inima de bucurie.

– Am simțit că te gândești la mine – răspuse cerbul. Am izbit cu coarnele, am spart mingea de cleștar și-am venit într-un suflet...

– Prin ziduri? se minună Radu.

– Prin ziduri. Hai, suie-n spinarea mea!

Și-și scoase flăcăul cu grijă șerpii din sân și din barbă și sări în spinarea cerbului de sticlă, care crescuse mare și falnic cât un armăsar. Cerbul dădu cu fruntea de zid, și zidul se căscă, îmbinându-se iar după ce trecură.

– Dar unde mă duci? mai întrebă Radu.

– În lumea din care m-ai chemat...

Afară era noapte. Și văzu flăcăul că cerbul se-ndreaptă spre sticlărie, pătrunde prin perete și se oprește lângă cazanul cu sticlă topită, sub care focul ardea zi și noapte. Meșterul de rând să păzească focul ațipise cu fruntea pe genunchi.

– Nu te teme – spuse cerbul și, avântându-se, sări cu Radu în cazanul cu sticlă topită.

Îl se păru flăcăului că cerbul trece printr-i pânză de apă, iar dacă străbătu pânza aceea se minună, aflând o lume de sticlă. Pajiști de sticlă se întindeau până-n zarea străjuită de munți de sticlă, iar prin pajiști șerpuiau râulețe de sticlă și-nfloreau flori de sticlă și pășteau mioare de sticlă, lângă care ciobani de sticlă se sprijineau în bâte de sticlă.

Uluit, flăcăul nu se sătura să privească, dar cerbul de sticlă goni prin codrii de sticlă și nu se opri decât într-o peșteră de sticlă, în inima munților de sticlă. Era adâncită peștera aceea în sticlă de toate soiurile, de toate culorile, sticlă lucie și sticlă cu vene, iar Radu netezea cu degetele pereții de sticlă, bucurându-se și minunându-se de câte vedea.

– Bine-ai venit, Radule – spuse atunci cineva în spatele flăcăului, și flăcăul se răsuci și se pomeni în fața unui bătrân de sticlă.

Era mic de stat, barba albă-i curgea până-n dreptul genunchilor și pletele albe îi băteau călcâiele. Desculț, bătrânul avea în față un șorț de piele ca orice meșter, și-n mână ținea o țevă de suflat, o țevă ca aceea în care Radu suflase de atâtea ori, deșteptând din mărgeaua de sticlă topită câte o plăsmuire nemaivăzută. Părea bătrânul un meșter din vremi trecute, doar că făptura și straietele-i erau de sticlă și străluceau în bătaia soarelui.

– Sunt Duhul-Sticlei – spuse bătrânul. Te cunosc, Radule, și știi de ce ești în stare... Îngăduie, fiule, să te-mbrățișez!

Și bătrânul își deschise brațele de sticlă și flăcăul se aruncă la pieptul lui de sticlă, simțind cu mirare că trupul bătrânului era cald, ca cel al unui om viu. Duhul-Sticlei îl sărută pe frunte și Radu se făcu deodată frumos, cum nici un pământean n-a fost, iar zdrențele de pe el se schimbă în straie bogate, țesute cu fir.

– Nu sunt vrednic – vorbi cu spaimă flăcăul. De ce tocmai eu?... Sunt meșteri cu faimă pe lume...

– Meșteri cu faimă or fi, Radule, dar tu nu ești numai meșter – grăi Duhul-Sticlei. Tu iubești sticla și-nțelegi la ce năzuiește...

Căzu atunci Radu la picioarele bătrânului și-i sărută mâna de sticlă.

– Ce trebuie să fac? întrebă el.

– Cât mai multe și cât mai frumoase plăsmuiri din sticlă, fiule – răspunse bătrânul, ridicându-l. Ia și țeva asta. Așa... Iar tu, cerbule – se-ntoarse Duhul-Sticlei către cerbul care se ținuse toată vremea deoparte – slujește-ți stăpânul cu vrednicie. Rămâneți cu bine!

Și, grăind astfel, se topi bătrânul în pereții de sticlă ai peșterii, iar Radu încălecă pe cerbul de sticlă.

Dar uite cum mă luai cu vorba și uitai să-ți spui de încă una – uita-ne-ar să ne uite relele și zilele negre! Păi da, că-n vremea cât flăcăul nostru întâmpinase toate câte le aflași, se stârnise mare zarvă prin împărăție. Se măritase adică domnița lui Verde Împărat cu feciorul lui Negru Împărat și se bucurase se mingea de cleștar, în care alerga cerbul de sticlă, iar neguțătorul se-ntoarse acasă cu cele trei care de galbeni. Și-apoi nu trecuse cine știe cât,

că-ntr-o bună seară, pe când împărătița cea tânără se afla la ea în iatac și privea la cerbul care alerga în mingea-i de cleștar, odată o auziră slugile țipând. Și năvălind slugile-n iatac găsiră pe podele cioburile de cleștar ale mingii și-ntr-un jilt o aflară pe împărătiță, care răcnea:

– Prindeți-! Prindeți-!... Mi-a fugit cerbul de sticlă!

Aș! Prinde umbra dacă poți, că mai lesne ai fi prins o umbră decât să te poți ține după cerbul de sticlă, care parcă intrase în pământ. De inimă rea a căzut la pat împărătița și, măcar că fură chemați s-o vindece doftori și babe și vraci, se-aleseră din leacurile lor doar draci uscați. Că împărătița bolea și bolea și tot după cerbul de sticlă plângea.

A trimis atunci Verde Împărat vătășei pe cai iuți, cu strașnică poruncă să-l afle pe neguțătorul și meșterul sticlar care lucrase mingea de cleștar. Să facă ce-o ști și cum o ști, dar să se înfățișeze cu altă minge în care să alerge alt cerb de sticlă, că de nu, capul i-o sta la picioare și trupul la soare, ospăț pentru zburătoare.

Iar dacă au sosit vătășei împărătești cu porunca, s-a-ncuiat neguțătorul în sticlărie și s-a pus cu gârbaciul pe cei șase meșteri mari, calfe de sticlari, ca să-i sufle mingea de cleștar cu cerbul de sticlă. Și și-a citit el ceasloavele și le-a cercetat bucoavele și-au nădușit meșterii și s-au subțiat ca niște ațe, dar de isprăvit, nimic n-au isprăvit. Își lăsase până și boierul cafeaua, își părăsise sofaua și, cât era ziulica de lungă, trăgea pe nas fum de sticlă și dădea din mâini, jeluindu-se și smulgându-și părul din cap, dar cu toate astea cerbul de sticlă nu alerga în mingea de cleștar și nici nu dădea semn că ar putea vreodată alerga.

Ei, și dac-a văzut și-a văzut că truda-i în van, s-a dus boierul la hruba cea umedă, gândind să-l scoată pe Radu la lumină. Când colo, flăcăul pierise! A căzut boierul din picioare și, de spaimă, n-a mai rostit o vorbă, de-au trebuit să-l care pe sofa, să-i toarne-n gură cafea după cafea, până să-l audă gemând:

– Radu... Cerbul... Săriți!

Se dădea boierul de ceasul morții, se perpelea neguțătorul, nădușeau cei șase meșteri mari și cu toții-ncepeau să se deprindă cu gândul

descăpătănării, când un alai ciudat poposi la curte. În frunte, pe un cerb uriaș și strălucind ca aurul, călărea un străin frumos, cum nici un pământean n-a fost; straiete bogate îi erau țesute cu fir, iar străinul purta înfipt în brâu, în loc de hanger, o țeavă de suflat sticla. După cerbul acela veneau încă opt, mai mici, ducând în spinare opt bărbați cu fețe lucitoare, cu haine lucitoare, mândri și semeți.

– Aici e sticlăria? întrebă străinul.

– Aici, boierule – răspunseră slujitorii.

– Poftesc să cumpăr sticlărie aleasă...

– Numaidecât – dădură cuvânt slujitorii și, intrând la boierul care plângea și se văita, îi vestiră sosirea străinului.

Și străinul fu dus în casă și boierul se minună de frumusețea și de straietele lui. Dar, dacă-l cercetă prin pâza de lacrimi care-i împăienjneau ochii, spuse boierul:

– Tare mă mir, cinstite oaspe, de țeava pe care ți-o zăresc în brâu...

– Nu-i de mirare – răspunse străinul. Sunt și eu oleacă de meșter în țara mea și voi să cumpăr sticlărie tocmai ca să mai învăț câte ceva...

Auzind una ca asta, odată răsări boierul dintre perne.

– Te pomenești că ceasul cel bun și norocul mi te-au adus în casă! strigă el. Doamne, nu cumva ai ști să făurești o minge de cleștar, în care să alerge un cerb de sticlă aurie?

Începu a râde străinul.

– Dar bine, boierule – cuvântă el – asta-i treabă pentru unul ca mine?

Asemenea nimicuri fac toți ucenicii...

Tii, bucuria boierului! Ce s-o mai lungesc, l-a dus el pe Radu (că doar ghiciși cine era străinul), l-a dus în sticlărie și i-a făgăduit marea cu sarea, doar doar i-o face o minge de cleștar în care să alerge un cerb de sticlă aurie.

– Dar la ce-ți trebuie dumitale astfel de flecușteț? întrebă flăcăul.

– Ia... să mai schimbăm și noi felul podoabelor, se grăbi să spună neguțătorul...

– Așa, așa, întări și boierul. Să le mai schimbăm!

Dar Radu își duse țeava la ureche și, prefăcându-se că ascultă ceva, dădu din cap.

– Nu mințiți, că degeaba mințiți! grăi el. Îmi spune mie țeava asta descântată că pricina e alta...

Schimbară arunci boierul și neguțătorul priviri furișe, iar neguțătorul vorbi repede, clipind din ochii-i vicleni:

– Văd că nu-ți putem ascunde nimic. Iaca, adevărul e că mingea de cleștar ne trebuie pentru o serbare pe care vrea s-o dea boierul...

Doar că țeava lui Radu îi mai du o dată de minciună. Încercară ei s-o mai întoarcă-n fel și chip, se-ncurcară, bâlbâiră și, până la urmă, înciudați, mărturisiră: mingea de cleștar le fusese poruncită de împărat, pentru fiica lui bolnavă.

– Așa da – spuse Radu. Bine... Am s-o fac, dar am s-o duc chiar eu.

Dădeau din colț în colț boierul și neguțătorul, dar dacă n-aveau ce face? Decât fără capete, mai bine, socoteau, fără cinste...

Și numai ce se-nvoiră ei, că muie flăcăul un capăt al țevii în cazanul de sticlă topită și luă din el o boabă. Și suflă o dată și făcu o minge de cleștar în care alerga un cerb de sticlă aurie, și cerbul avea coroană de aur și vorbea cu glas omenesc. Îl privea boierul, îl privea neguțătorul, îl priveau cei șase meșteri mari și nici unul nu cuteza să răsuflă.

– Boierule, ești un păcătos! spuse cerbul cu coroană de aur. Și păcătos ești și tu, neguțătorule!

Iar cei doi îl ascultau stând smirnă și nu puteau rosti o vorbă.

– Mă tem că cerbul meu are dreptate – zâmbi atunci Radu. Ce-ai făcut, boierule, cu flăcăul pe care l-ai închis în hruba cea umedă?

Rotea boierul priviri năuce și buzele prinseră a-i tremura.

– De... de unde... știi?

– Eu știu tot – spuse Radu și, ducându-și țeava la buze, suflă asupra boierului.

Și se prefăcu boierul într-un boier de sticlă, cu straie și ișlic de sticlă. Ca o momâie rămase în picioare și, văzând una ca asta, se bucură neguțătorul, socotind că tot aurul aceluia se va-ntoarce lui.

– Bine ia-i făcut – spuse el de-aceea. Era un om rău și-i mai mare rușinea cum s-a purtat cu bietul flăcău din hrubă...

– Nu ești nici tu mai breaz – spuse însă cu asprime Radu. Cine ți-a dat dreptul să smulgi limbile meșterilor pe care-i mâni cu gârbaciul?

Și-odată suflă și asupra neguțătorului și-l schimbă și pe acela într-un chip de sticlă. Ceea ce văzând, se bucurară foarte tușșase meșteri mari, calde de sticlari, care se strânseseră în jurul flăcăului, mulțumind prin semne și dând să-i pupe mâinile. Că meșterii aceia, sârmanii, erau robii neguțătorului și, după ani și ani, acu întâia oară se bucurau de sfânta libertate.

Dar Radu îi duse la beciurile cu galbeni și le împărți galbenii după dreptate și-i așeză pe toți stăpâni peste curtea boierului și peste sticlărie, după care o porni către împărăție, cale lungă, ca să-i ție, drum din vară-n primăvară și din seară până-n seară.

De-atunci urma flăcăului s-a pierdut pe drumuri fără capăt, dar meșterii au meșterit în sticlărie, s-au însurat și-au avut copii, din care au ieșit tot meșteri mari, calfe de sticlari, și meșteșugul nu li s-a pierdut. Și n-a fost pe lume sticlărie mai frumoasă decât a lor și tare se minunau oamenii de câte știau să facă meșterii, suflând într-o boabă de sticlă topită. De aceea și spune unul și altul, ori de câte ori meșterii ivesc o nouă podoabă, că-n puterea nopții bate la poarta sticlăriei un flăcău frumos, cum nici un pământean n-a fost, un flăcău în straie bogate și cusute cu fir. E călare pe-un cerb uriaș și-l însoțesc pe opt cerbi opt bărbați cu fețe lucitoare, cu haine lucitoare, mândri și semeți. Aceia, cică, îi învață pe meșteri să sufle podoabele cele nemaivăzute...

Și mai zic unii că dacă vrei să ajungi meșter mare, calfă de sticlar fără-asemănare, se cere să pândești la miezul nopții trecerea celor nouă cerbi. Dacă flăcăul frumos, cum nici un pământean n-a fost, te atinge cu țeava lui de suflat sticla, atunci iese din tine un meșter fără pereche. Asta, pasămite, e tot o taină a

meșterilor din sticlăria cea veche. Acu, o fi, n-o fi, cine poate ști? Dacă-i întrebi, meșterii clatină din cap și tac...

Și-atunci, mie ce-mi rămâne să fac? Tac și eu ca peștii, că am ajuns la capătul poveștii!

Șoricelul cel năzdrăvan

Iacă, de-atunci să tot fie trei sute de ani și-o zi... Cum? Ei da, poate să fie și două, n-am să mă-ncaier acu pentru o zi mai mult sau mai puțin! Vorba e că a fost atunci un șoricel năzdrăvan, un șoricel cum astăzi poți căuta și-un an. Dacă te uitai la el – mă rog, un șoricel! Cu botișor ascuțit și ochi de mărgele negre, cu blăniță cenușie și cu-o mândrețe de coadă sprintenă și fără de astâmpăr. Cum îți spusei, nu-l deosebeai dintre alți o mie, care poftesc la cașcaval și ronțăie hârtie... Atât că era năzdrăvan.

Cine l-a-nvățat pe el meșteșugul ăsta, nu știi, că n-am aflat. Destul că se pricepea la tot soiul de drăcovenii și numai de pozne se ținea, în vreme ce la o treabă gospodărească, miră-te de vrei, era tot atât de neghiob ca omul care n-are habar de cât fac trei și cu trei.

Și-apăi după cum am prins a-ți spune, să tot fie trei sute de ani și-o zi sau două de când și-a scos șoricelul nasul din borta-n care locuia.

– Nasul?

– Nu, bre, șoricelul!... Când, ce-i fu dat să vadă? Gospodina, vezi dumneata, pusese la cuptor niște plăcinte. Acu, ce-o fi fost, ce n-o fi fost, nu se coceau plăcintele și gospodarul își cam pierduse răbdarea.

– Gata plăcintele, nevastă? Întrebă el, mângâindu-și mustățile.

– Ai răbdare, omule, și-or fi gata!

Tii! Oftează acela, se scarpină la ceafă și iar se pomenește grăind:

– Da' nici acu nu-s gata?

Apăi atunci îi sare și muierii țandăra și unde nu strigă de zăngăne și sticlele-n ferești:

– Nu, vedea-te-aș plăcintă, nu-s gata!

Dar șoricelului atât îi trebui:

– Plăcintă? Nu-i rău... Și, iacă, odată-și mișcă el vârful cozii așa cum știe că se cere, chițăie ce chițăie și, când se uită femeia, simte că i se moaie picioarele.

Păi ce, gândești că-i glumă să-l știi acolo, pe scăunelul cu trei picioare pe omul tău cu care-ai împărțit și bine și rău, să întorci o clipă ochii, și când te uiți din nou, să vezi în locul lui o plăcintă? Că plăcintă se făcuse – și încă una grasă și rumenă, de-ți lăsa gura apă văzând-o.

– Ei brava, frumos! zise plăcinta. Mi-o făcuși nevastă...

– Vai de mine, omule, nu te ține de pozne! Ce glumă-i asta?

– Eu mă țin de pozne? grăi plăcinta. Îmi strigi „vedea-te-aș plăcintă“, mă fac plăcintă (mă și mir cum) și-acu tot pe mine mă scoți vinovat...

Dacă și-a auzit omul rostind cuvinte atât de blânde, măcar că avea dreptul să fie mânios, a prins a plânge muierea:

– Iartă-mă, bărbate... Iartă-mă, plăcintă...

– Nu-mi spune plăcintă, auzi tu?

– Iartă-mă! Am grăit într-un ceas rău... dar ce ne facem acu?

– Mde, drept să-ți spun, nu știu – zise plăcinta. Până una, alta, cheam-o și tu pe maică-ta, ca barem să guste și ea din plăcinte, dacă n-am avut parte de ele...

Femeia, ce să facă? A ieșit în uliță, a trecut peste drum (că acolo ședea maică-sa) și-a poftit-o la plăcinte.

– Phii, tare mândre ți-au ieșit – zise bătrâna intrând în încăpere, și dând cu ochii de plăcinta de pe scăunelul cu trei picioare, nici una, nici două – hap! – o-nghiți pe nemestecate.

– Ce-ai făcut, mămucă? strigă deznădăjduită nevasta. Ce-ai făcut?

– Ce-am făcut, păcatele mele?

– Mi-ai mâncat bărbatul – se jelui aceea. Încalte să-l fi mâncat eu, că al meu era...

Deschise atunci bătrâna gura să grăiască și, când colo, vorbi cu glas bărbătesc:

– Bine, mamă soacră, așa te porți?

– Bărbățele – izbucni fericită nevasta – mai poți vorbi? Trăiești?

– Of, viață se cheamă asta? rosti amărât gospodarul schimbat în plăcintă și-nghițit pe nemestecate de soacră-sa.

Acu, bătrâna trecuse prin toate spaimile auzindu-se cum vorbește cu glas bărbătesc.

– Dragă ginere – se rugă ea, tremurând toată – pleacă, du-te, lasă-mă necazului și nu-ți face de râs cu mine... Sunt femeie bătrână, mă știe o lume, cum să grăiesc bărbătește?

– Vai, vai, de ce nu te-am înghițit eu? plânse nevasta. Să vorbesc cu glasul tău, să fim una până la moarte... vai, vai de ce nu te-am înghițit?

Dar șoricelului atât îi trebui.

– Așa? Bine... și-ndată mișcă din vârful cozii, chițai și așteptă.

Cineva bătu atunci în fereastră:

– Vecine, ești acasă?

– Acasă, cum de nu, răspuse gospodarul.

Și, de astă dată vorbea prin gura nevastă-si care, pricepând că i se împlinise dorința, cântă de bucurie. Cât despre bătrână, dacă se văzu scăpată de belea, nu mai stătu să numere muștele de pe pereți, că odată o și zbughi pe ușă... izbindu-se de vecinul care tocmai intra.

– Binișor, mătușă – zise acela.

– Ehe, lesne ți-e a spune – îi zvârli din mers bătrâna și, fugind peste uliță, se zăvorî în casă, fericită că scăpase și cu-atât.

Se miră vecinul de ea, apoi, dând binețe, începu să-l caute pe gospodarul cu care abia vorbise. Gospodarul însă, vezi bine, nu era de găsit.

– Doamne, cumătră, nu ți-am auzit eu adineauri bărbatul zicând că-i acasă? întrebă vecinul și roti priviri năuce prin încăpere.

– M-ai auzit – zise cu glas gros femeia.

– Nu, că asta-i încă una! strigă prostit vecinul. Tu... ești... el?

– Vezi bine – răspuse femeia. Sunt și eu... și el.

Acela, firește, socoti că nevastei îi lipsește o doagă, dar cum nici nu dădea peste omul ei, nu știu ce să creadă.

– Păi... dacă ți-i glasul de bărbat, te pomenești că ai să-ți lași și-o barbă până la genunchi – glumi el, bătându-i înstrună.

Dar șoricelului atât îi trebui.

– Barbă?... De ce nu? și-ndată, mișcându-și vârful cozii, chițai scurt.
Atunci, sub ochii vecinului, o barbă stufoasă prinse a crește pe bărbia femeii. Crescu, crescu și nu se opri decât dacă-i ajunse până la genunchi.

– Cum îți place? întrebă nevasta, mângâindu-și barba cea stufoasă.

– Vezi, eu... s-a făcut târziu... mă așteaptă acasă – zise omul.

Și, umblând de-a-ndăratelea se grăbi să iasă pe poartă, ca să vestească în sat minunea femeii cu glas de bărbat și barbă până la genunchi.

Iar, rămânând singură, femeia își privi chipul în oglindă.

– Știi, bărbate, la ce m-am gândit? întrebă apoi, cu glasul ei de femeie.

– Știu, dacă mi-i spune – își răspunse singură, dar cu glasul bărbatului.

– Barba asta nu mi-i de folos. Nu că ar fi urâtă, de ce să mint, dar n-am ce face cu ea. Parcă tu purtai barbă? Dacă tot ne-aflăm acu amândoi adunați într-un singur trup, apoi socot că n-ar fi rău să-mprumut de la tine ceva mai de soi...

– Așa?... Și cam ce-ai împrumuta?

Femeia se gândi oleacă.

– Mai ții minte că nu prea am putere în mâini?... Cum n-ai să mai fii în stare să spargi lemne, are să-mi vină tare greu singură. Știi ce?... Ia dă-mi brațele tale.

Șoricelului atât îi trebui.

– Brațele? își spuse. Fie! și-ndată-și mișcă vârful cozii și chițai scurt.

Ca prin farmec două brațe vânjoase crescură din umerii nevestei. Avea acu patru brațe.

– Ha-ha, strașnic îți șade, râse ea, cu glasul bărbatului. Parcă-ai fi un păianjen... În locul tău, nevastă, m-aș fi gândit mai bine și-aș fi cerut un lucru folositor, într-adevăr, dar și frumos!

– Și ce-ai fi cerut, mă rog? întrebă femeia.

– Hei, unde nu-i cap, vai de picioare! Nu vezi câte boroboațe ne-a făcut capul tău neghiob? Ia să fi avut pe umeri capul meu... Așa-i că alta era socoteala?

Dar șoricelului atât îi trebui.

– Lasă că te-mpac și pe tine! își spuse.

Iar, dacă-și mișcă vârful cozii și chițai așa cum știa el, odată se pomeni femeia că-i mai răsare un cap pe umeri, capul bărbatului schimbat în plăcintă și-nghițit pe nemestecate.

Avea acu femeia patru brațe și două capete, un cap de femeie cu barbă până la genunchi și-un cap mustăcios, de bărbat. Dar șoricelul cam încurcase găvanele, se vede treaba, că dacă începură a grăi, capul femeii grăi cu glas bărbătesc, iar capul bărbatului, cu glas de femeie.

– Of, bine că ieșii la lumină! rosti așadar subțirel bărbatul cel mustăcios.

– De ieșit, ai ieșit, dar de ce mi-ai luat glasul? zise cu glas gros femeia cu barbă de bunic. Toate ca toate, dar glasul nu ți-l dau!

– Eu ți l-am luat? Mi-ai răpit tot și-ncă te mai plângi?

Mă rog, ce s-o mai lungesc, iacă-așa începură a se sfădi... Și unul zise una și cealaltă strigă două și din vorbă-n vorbă se luară de păr. Se mișcau cele patru brațe mai ceva decât patru aripi de moară și-așa zdravăn băteau aerul, că trupul femeii odată se pomeni săltat de două palme și, până să priceapă ce și cum, cele două capete se și izbiră de grinda ce sprijinea podul. Iar șoricelul, care nu pierdea nimic din câte se-ntâmplau, îndată mișcă din vârful cozii și chițai din nou, de se căscă o gaură-n scândurile podului, o alta în acoperiș și femeia cu două capete și patru brațe începu a se ridica în văzduh. Iar cum celor două capete nici prin gând nu le trecea să se împace și cum cele patru brațe se roteau întruna, amenințând, zbură femeia, zbură și zbură, până se pierdu în nemărginirea nopții și, dacă vreți să știți, așa mai zboară și azi.

Cât despre șoricel, atât de strașnic râse de-ntâmplare, râse cu lacrimi, și lacrimile-i împăienjeniră vedera, și nu văzu un motan mare, care se plimba pe acoperișul casei și sări frumușel prin gaura acoperișului în pod și prin gaura podului în casă. Iar ajuns în încăpere se repezi și, cât ai zice pește, înhăță șoricelul, adevărind o dată mai mult că cine râde la urmă râde mai bine...

Neacșu

Când zici? Iaca, nu știu... Dar odată și-odată trebuie c-a fost, de bună-seamă.

Cine? Așa-i, că n-apucai să-ți spui... Ci stai numai oleacă binișor, să-mi dreg glasul și să pot începe cum se cuvine,

*fără grabă
ca la treabă,
fără zor
înșelător,
că-n poveste
vreme este,
și la vorbă, logofete,
se pornește pe-ndelete...*

A fost odată un om nici tânăr, nici bătrân, nici frumos și nici urât. În schimb, ce-i drept, de prost n-avea pereche și, de sărac – vai de mama lui! – că, dacă l-ai fi întors ca pe-o cămașă, tot n-ai fi aflat la sufletul lui nici un ban din cei găuriți, de se joacă plozii cu ei și-i leapădă la margine de drum.

Și-apăi a trăit el singur ce-a trăit, umblând toată ziua creanga, ba la unul, ba la altul, până ce i-a dat prin minte să se-nsoare, ca să nu mai zică tot vai de mine, ci vai de noi. Și, dacă s-a-nsurat, și-a găsit o soață pe măsură, nici tânără, nici bătrână, nici frumoasă, nici urâtă, dar aprigă și tare rea de gură. Și-atâta l-a cicălit din zori și până-n asfințit, atâta l-a cicălit, c-a priceput omul, cât era el de nătântoc, că de-acu nu i-a mai rămas mult pân' departe, și într-o bună zi și-a luat lumea-n cap.

Și-a pornit el să-și caute norocul, că strașnic mai învățase acela să se-ascundă, a pornit iavaș-iavaș și-a ajuns pân' la oraș, a luat-o haida-hai, peste vale, peste plai, și-ntr-o seară s-a aflat în vârf de munte. Acolo, în vârf, se-nălța

o piatră boltită ca o poartă și Neacșu (că, după ce era prost, îl mai chema și Neacșu) s-a pălit cu fruntea de pragul de sus. Și de pălitura aceea odată s-a dat peste cap și s-a trezit pe lumea cealaltă, bolta de piatră, bag sama, fiind chiar poarta către ceea lume.

Dar Neacșu habar de grijă n-avea c-ajunsese unde oamenii n-ajung și-o porni cătinel, pipăindu-și cucuiul din frunte, mare cât un pumn de voinicel.

„Iaca bun, își zise prostul. Mă făcui c-un cucui“.

Și nu luă seama că pe-acolo toate erau de parcă le greșise careva. Iarba se vedea neagră și cerul verde, apa roșie și copacii albaștri, iar în văzduh pluteau vaci, cai, porci, câini și alte dobitoace, în vreme ce păsările se târau pe pământ ca șerpii.

Și dacă merse Neacșu puținel, văzu înainte o cetate cu zid de piatră, care parcă sprijinea cerul, că pasămite ajunsese la cetatea zmeilor. Și zidul era prejmuț de-o apă roșie și doar un pod de oase ducea până la poartă.

„Bre, în atâta cetate, nu se poate să nu nimeresc eu un boț de mămăligă!“ își spuse prostul și păși peste podul de oase, care îndată prinse a răcni:

– Săvai, zmeilor!

– Taci cu tata – îl potoli Neacșu. Ce? Te-ai speriat?

Și n-apucă să-și mântuie vorba, că zmeii și zmeoaicele și năvăliră. Erau niște huidume cât casa, cu nasurile turtite, cu ochii holbați, cu gurile cât șurile, buzele cât brazdele și dinții cât lopețile. Iar dacă voiră să-l înșface și-ntinseră cu toții labele mari cât o ușă mare, își izbiră zmeii labele și Neacșu se strecură binișor pe sub ele.

– Puneți laba pe el! Unde-i? răcneau zmeii și zmeoaicele, bulucindu-se.

– Nu cumva pe mine mă cățați? rosti Neacșu, din spatele lor, mirându-se că-i vede-atât de-ntărâțați.

Se răsuciră zmeii și zmeoaicele și priviră prostiți la omulețul care aștepta liniștit.

– Cum de-ai trecut dincolo? întrebă un zmeu.

– Naiba știe! răspunse Neacșu și-și pipăi cucuiul, pe care de bună seamă careva-l atinsese-n învălmășeală, că prea se pornise a-l ustura.

Atunci zmeii urmară să privească prostiți și doar o zmeoaică mai isteată strigă:

– Dar nu pricepeți?... Ne arată umflătura de la frunte! Acea-i cum se vede *naiba* și naiba asta-l ajută... N-a zis el cu gura lui: „Naiba știe!“?

– Așa-i, el nu știe cum a trecut printre noi, desluși un alt zmeu. De unde să știe, bietul? Dar naiba lui știe, vezi bine... Te pui cu naiba?

Și tăcu toată mulțimea aceea de zmei, tăcu și chibzui pe-ndelete, până ce un zmeu mai dezghețat îl apucă pe Neacșu și-l ridică binișor pe palma lui.

– Fii bun, Neacșule – se rugă zmeul. Fă-mi și mie o naibă-n frunte...

– Pofta-n cui, zmeule! se stropși Neacșu.

– Nu zău, fă-mi binele ăsta și n-am să te uit câte zile oi avea, se mai rugă zmeul.

– Dar la ce-ți trebuie? îl iscodi Neacșu bănuitor.

– Să mă ajute și pe mine la nevoie – se milogi zmeul. Hai, nu fi rău... }i-oi da și eu ce-oi putea!

Neacșu își închise un ochi și privi cam dintr-o parte la zmeul care-l ținea în palmă.

– Și cam ce-ai putea să-mi dai? mai iscodi el.

– Ce vrei! strigă acela bucuros. Cere-mi ce vrei!

– Ei, n-am să-ți iau cine știe ce – se hotărî Neacșu. Ia, o casă, acolo, cu două rânduri de caturi, ceva acareturi, o livadă, niște stupi... mă rog, un fleac de gospodărie. Și toate sus, în lumea oamenilor. Iar ca să-ți fie mai la îndemână, știi ce zic? Fă-le de la bun început în satul meu, să nu te mai ostenești mutân- du-le de colo-colo...

– Atâta tot? se bucură zmeul.

– Mai nimic, nu-ți spusei? Dacă-așa fel de om sunt eu...

Acu, zmeii și zmeoaicele ascultau cu șapte urechi. Și, numai ce sfârșiră cei doi târguiala, că se porniră să strige toți odată:

– Și eu!

– Îți dau și eu ce-mi ceri!

– Fă-mi și mie o naibă! Măcar una mică...

– Ușurel, zmeilor! Îi potoli Neacșu, iar zmeul cu care se și învoise prinse a răcni:

– Lipsiți, zmeilor! Ia te uită la ei... Ce, naiba crezi că-i pentru fitecine?

Și se vădi atunci că acela era însuși Prostilă, feciorul lui Zmeilă, frate cu Neghiobilă și cumnat cu Zgâilă sau, mai pe scurt, împăratul zmeilor. Că, dacă răcni, odată dădură îndărăt zmeii și zmeoaicele.

– Nu te mânia, prostia ta – se umiliră ei. Am zis și noi o vorbă, ca niște zmei isteți ce suntem...

– Vorba lungă, sărăcia zmeilor – rosti aspru Prostilă. Când o să vă mai prostiți și voi odată? Iar schimbând glasul, se-ntoarse numai lapte și miere către Neacșu: Ei, mi-o faci?

– Apăi, nu așa – răspunse omul. Întâi să mă duci acasă și să văd eu acolo toate câte mi le-ai făgăduit, că altminteri...

– Bine – zise Prostilă. Hai, suie-n spinarea mea! Și dacă se sui Neacșu în spinarea zmeului, porunci acela: zmei și zmeoaice, după mine!

Și unde nu-și desfăcură cu toții niște aripi zimțate și se ridicară în văzduh. Zburau ca gândul și, până să priceapă Neacșu ce și cum, se și pomeni în fața bordeiului din care plecase, de gura nevesti-si.

– Încetișor, zmeilor – se rugă el, înspăimântându-se la gândul că femeia i-ar fi putut auzi și s-ar fi deșteptat din somn (că pe pământ, pricepi, era noap-tea-n toi).

– Nu te teme – îi șopti Prostilă. Când vrem noi, nici musca nu ne simte!

Și-ntr-adevăr, la porunca lui, se răspândiră zmeii și zmeoaicele, alergând care după lemne, care după piatră, în vreme ce alții, apucându-se de săpat, mușcau pământul cu dinții lor cât lopețile. Era un du-te-vino și-o vânzoleală de zmei, nădușeau zmeii, muncind cu hărnicie și, când se lumină de zi, văzu Neacșu o casă cu două caturi, cu acareturi, cu livadă, cu stupi, o gospodărie cum neam de neamul lui nici în vis nu visase!

Frânți de osteneală, zmeii zăceau care pe unde apucase.

– Ei, ești mulțumit? Întrebă Prostilă.

– Le-ați cam dat voi peste cap, nu-i vorbă, dar ce să-i faci? Zmeul, ca zmeul... M-oi mulțumi și cu atât, zise Neacșu.

– Atunci... îmi faci naiba?

– Să ți-o fac. Dar să știi că doare... Din ce doare mai mult, dintr-atât iese mai frumoasă – îi atrase Neacșu luarea-aminte și Prostilă făgădui:

– Am să fiu tare!

Îl puse Neacșu atunci de se lungi la pământ, cu fața-n sus, îi porunci să-nchidă ochii și, apucând un trunchi de stejar rămas nefolosit de la bina, pocni o dată cu sete, drept în fruntea zmeului.

– Stai oleacă – spuse Prostilă. Bântuie pe-aici un țânțar!

– Nu mișca, zmeule, și nu vorbi – strigă Neacșu, înspăimântat de puterea aceluia.

Și luă atunci în brațe un bolovan cât toate zilele, sub povara căruia se-mpleticea, îl cără și-i dădu drumul pe fruntea lui Prostilă și se sfărâmă, dar zmeul strigă bucuros:

– Mai tare, mai tare! Parcă parcă-ncep să simt ceva...

Și-apoi cără Neacșu unul după altul nouă bolovani și pe toți nouă-i fărâmă de fruntea zmeului, care de fiecă dată mulțumea și-ntreba plin de nădejde:

– Mi-o faci? Se vede?... Rogu-te, să fie cât mai mare!

Iar dacă-i creșcu pe frunte un cucui cât un dovleac copt, sări Neacșu pe cucui și-ncepu a juca pe el, izbind cu călcâiele și lustruindu-l cu tăpile, până ce, learcă de apă, se opri.

– Gata, zmeule – spuse el, abia trăgându-și răsuflarea.

Și-și pipăi zmeul cucuiul și tare se bucură aflându-l arătos peste seamă.

– Ei, cum vi se pare naiba mea? îi întrebă el pe ceilalți zmei.

Și, văzând că zmeii dormeau, îi deșteptă cu lovituri de picior.

– Strașnică naibă! șoptiră cu evlavie zmeii, dacă dădură cu ochii de cucuiul cel arătos.

– E mare!

– Și roșie!

– Asta naibă! Așa mai zic și eu...

– Păi da – se fuduli Prostilă – e o naibă în toată puterea cuvântului!

Doar că glasurile zmeilor o deșteptară pe femeia lui Neacșu, care dormea în bordei. Odată năvăli ca o furtună și, văzându-și omul în ceata zmeilor, se puse pe melițat:

– Ai venit? N-ai mai fi venit!... Și la ce mi-ai umplut bătătura de zmei? De zmei îmi arde mie? Te poftesc să-ți iei zmeii și să ștergi putina, cu zmei cu tot!

– Nu te mânia – spuse cu băgare de seamă Neacșu. Iacă, ne-au făcut o casă... și-i arată casa cea strașnică și acareturile, și livada, întreaga așezare gospodărească, de n-avea nici boierul una să-i stea alături.

Dar femeia, numai ce zvârli o privire, că prinse a striga, de-ai fi zis că cineva o arde cu fierul roșu:

– Casă? Asta-i casă?... De cap să-ți fie! Frumos mă mai cinstești, dacă mă-mbii cu asemenea casă!... O rușine! O cocină!

– Vezi? șopti Neacșu către Prostilă. }i-am spus eu că le-ați cam dat toate peste cap...

– Ce-i de făcut? se-nspăimântă zmeul. Are să ne ia la bătaie...

– Lasă, nevastă, treacă de la noi – vorbi atunci Neacșu, purtându-se cu muierea așa cum te-ai purta cu un ou moale. Le-au mai dat zmeii oleacă peste cap, dar încolo...

– Așa? Le-ați dat peste cap? se năpusti femeia asupra bieților zmei. Și de ce, mă rog? Nu puteați face și voi o treabă ca lumea, hai?

Ca mieii-n fața lupului se strânsură zmeii și zmeoaicele, dârdâind și privind în pământ.

– Nu te mânia – se rugă Prostilă, dar femeia se repezi, poruncindu-i:

– Să taci! Unde-s vacile, porcii, caii și mieii?

Prostilă își zgârci trupul de zmeu și, cu capul între umeri, bâigui rușinat:

– Păi, n-a fost vorba de vaci...

– Cum? N-a fost vorba?... Neacșule! Unde te-ai ascuns, Neacșule?

– Aici sunt, aici, nevestică – oftă omul, ieșind de după o stivă de lemne, îndărătul căreia se pitise, nădăjduind că urgia va trece pe lângă el ca toate urgiile, lăsând în urmă-i un cer senin.

– Zi așa, ai?... N-a fost vorba de vaci? îl luă femeia la rost.

– Of, naiba m-a pus să mă-ntorc acasă! strigă Neacșu, izbind căciula de pământ, și-n clipa aceea Prostilă se luminează la față, șoptind pentru el:

– Tii, naiba! Cum de nu mi-a dat prin minte?... Naibă, scoate-ne din bucluc!

Dar femeia striga mai departe, habar n-avea de nimic și naiba nu-și dovedea puterea.

– Ce-i cu naiba mea? se minună zmeul, pipăin- du-și cucuiul din frunte. Nu vrea defel să m-ajute... Hai, naibă, hai, drăguță, scapă-ne de belea!

Dacă-i auzi Neacșu vorbele, pricepu că lucrurile se încurcă și mai rău.

– Nu te pricepi – îi spuse el atunci zmeului. N-auzi cum te-ndeamnă naiba să pui mâna pe femeie?

– Zău? Nu m-am obișnuit cu ea, pesemne – zise bucuros Prostilă și, nici una, nici două, întinse o labă și-o apucă pe femeia care striga înainte, ocărând și blestemând de mama focului.

– Târnoșește-o nițeluș! mai șopti Neacșu, și zmeul n-așteptă să i-o spună de două ori, că odată începu să zvârle femeia dintr-o labă într-alta, așa cum te-ai juca dumneata cu-o mingiucă de cârpă.

Și, ce să vezi? Tăcu femeia și nu mai zise nici păs.

– De-ajuns? întrebă Prostilă.

– Încă o țără – spuse Neacșu. Las' că-i face numai bine...

Iar când, într-un târziu zmeul slobozi femeia, rămase aceea potolită și nu i se mai auzi glăsciorul.

– Te doare ceva? o întrebă Neacșu.

– Nu, mulțumesc – răspunse ea cuviincios.

– Atunci dorești, poate, ceva?

– Nu, bărbățele, mulțumesc.

Se frecă Neacșu la ochi, părându-i-se că nu vede bine. Dar nu: femeia lui zâmbea drăgăstos și se uita la el așa cum niciodată nu se mai uitase.

– Mai avem treabă cu zmeii, nevastă? întrebă Neacșu din nou și ea răspunse-ndată:

– Eu cred că nu. Lasă-i să se-ntoarcă în lumea lor, sărăcuții, că or fi având și altele de făcut decât să ne tot asculte pe noi...

– Apăi, cu bine, zmeilor și s-auzim de bine! spuse Neacșu, iar Prostilă îi mulțumi încă o dată pentru naibă, după care ceata zmeilor și-a zmeoaicelor se ridică în văzduh și pieri, de parcă n-ar fi fost.

– Ji-o fi foame, bărbățele – spuse femeia și, intrând în casă se-apucă să gătească niște bucate nemaivăzute, în vreme ce Neacșu nu știa cum să se minuneze mai bine de bucățița lui de nevastă.

Iar din ziua aceea tot așa s-au scurs zilele lor. Cât despre împăratul zmeilor, bag sama că și acela s-a-mpăcat de minune cu cucuiul lui, că de atunci nu i s-a mai auzit nici de nume. Și-astea, logofete, nu sunt glume! Știe azi și ultimul bezmetic că orice sac își află-n lume petic...

Fierarul și Moartea

Odată, la vremea cireșelor coapte, Moartea pătrunse într-un sat de munte. Și coborâse noaptea peste sat și stelele priveau cu teamă la năluca neagră ce pășea prin mijlocul uliței, dreaptă și neîndurătoare, în vreme ce fierul coasei pe care-o purta pe umăr zvârlea arar câte-o sclipire înghețată. Pășea Moartea pe ulița satului și pe unde trecea, câinii se trăgeau în lături scheunând, mâțele se zbârleau și caii tremurau, vițeeii-și lipeau boturile de pântecul mamelor, iar cucuvăile râdeau, înfoindu-și penele. Căci Moartea trecea pe ulița satului și dâra de frig pe care o lăsa în urmă înspăimânta vietățile lipsite de grai...

Și nu se zărea fir de lumină la ferestrele oamenilor, fără numai la un ochi de geam, departe, în capul satului, unde o fată cânta, rânduindu-și avutul în lada de zestre.

Iar Moartea, călcând cu pași grei, se îndreptă către casa aceea și se opri în fața ușii. Atinse ușa cu fierul coasei și zăvorul sări și ușa se dădu de perete. Tăcută, dreaptă și neîndurătoare, Moartea privi către fată.

– Tu? șopti fata și cântecul i se frânse și buzele-i albiră fără veste și ochii i se măriră. Pe cine cauți? Aici nu locuiesc decât eu... și mâine mă mărit!

– Taci! spuse Moartea. Destul ai cântat...

– Dacă te supără cântecul meu sunt gata să tac – vorbi repede fata. Iacă, n-am să mai cânt...

– Nu te osteni – grăi însă Moartea. Știu tot ce-ai să-mi spui. De mii și mii de ori am auzit ce spun oamenii când vin să-i iau și nu tu ai să născocеști vorbe pe care nu le știu... Hai, bea! Și Moartea scoase de sub zăbranic o cupă neagră, și brațul ei osos se dezgoli, când apropie cupa de buzele fetei.

Fata se dădu însă cu un pas îndărăt și strigă:

– La ce mă-mbii? Ce băutură tremură în cupa ta?

– E licoarea uitării – spuse Moartea. Nu-i pe lume ciorchine să dea vin mai dulce... Privește!

Și Moartea își roti brațul pe dinaintea ochilor albaștri ai fetei și fata nu se mai putu împotrivi. O toropeală ciudată o cuprinse și, atingând cupa cu buzele, sorbi fără să știe licoarea.

– Cum te cheamă? întreb Moartea.

– Nu... nu știu – răspunse fata, rotindu-și privirile, de parcă atunci, pentru întâia dată ar fi văzut odăița în care se născuse. Am uitat...

– Nici n-ai nevoie să știi – rânji Moartea și, apucând coasa, izbi.

Dar fata nu căzu. Rămase în picioare, cercetând la fel de mirată cele din jur.

– la te uită! mormăi Moartea și, înciudată, mai izbi o dată.

Zadarnic! Fata rămânea tot în picioare; cu aceeași mirare privea masa și scaunele scunde, și-n ochii albaștri nu i se citea nici urmă de teamă.

Dacă văzu așa, cercetă Moartea cu luare-aminte tăișul coasei și-l află tocit, zimțat ca un fierăstrău. Și cum să te prindă mirarea? De-amar de vreme, de când secera viețile împăraților și cerșetorilor, viețile pruncilor și moșnegilor, viețile tuturor dobitoacelor, viețile fiarelor de pădure, viețile păsărilor și viețile găzelor, avusese vreme să se tot știrbească!

– Mda! își spuse Moartea. Tu, fetico, nu pierzi nimic de mai aștepți oleacă... Și, înfășurându-se mai bine-n zăbranicul ei, se răsuci și porni din nou pe ulița satului, în căutarea unui fierar.

Acu, un singur fierar locuia în sat, și cu fierarul acela trebuia să se mărite fata a doua zi. Moartea se opri în dreptul ușii lui și bătu cu putere. Apoi se ghemui, ascunzându-și cum putu mai bine ciolanele și așteptă.

Fierarul nu dormea. Întins pe culcușul lui se gândea la bucuria zilei de mâine, iar dacă auzi bocănituri în ușă îndată se sculă și, deschizând zări o bătrână gârbovită.

– Ce-i, mătușă? întrebă el. Ce te aduce la mine-n miez de noapte?

– Nevoile, maică... Iacă, fie-ți milă de-o biată bătrână. Am o coasă și i s-a cam știrbit tăișul...

Fierarul apucă mirat coasa.

– Da' bine, mătușă, dimineața nu puteai să vii?

Bătrâna chicoti răgușit:

– Puteam, puteam, cum de nu... Dar dimineața nu puteai dumneata să-mi faci treaba! Sau ai uitat că mâine te-nsori?

– Pe toate le știi! se minună fierarul. Fie, dacă tot m-ai găsit treaz... Și era gata s-o poftescă înăuntru pe bătrână, când o văzu sărind din loc, ca mușcată de șarpe.

– Ulița! Ulița! strigă bătrâna, săltând când pe un picior, când pe celălalt.

Se clătina și, ca și cum ar fi fost gata să cadă, își întinse brațele. Atunci zăbranicul alunecă și fierarul văzu pentru o frântură de clipă hârca și oasele celei ce-i bătuse la ușă. Înspăimântat, făcu un pas îndărăt și izbi ușa-n nasul cârnei, care-n van striga și blestema. Apoi, privind printr-o crăpătură a ușii, fierarul o văzu alergând, alergând până ce pieri pe după niște case.

– Din ce-am scăpat! își spuse fierarul. Numai de Moarte nu-mi ardea mie... Și, cum nu-i venea să se culce, se apucă să rânduiască toate cele, ca să-și întâmpine mireasa cum se cuvine.

Atunci dădu peste coasa de care Moartea uitase. Era o sculă ca toate celelalte, numai că pe fierul coasei se aflau săpate niște semne ciudate. Iar tăișul, ce-i drept, era stricat.

– Ptiu, drace! spuse fierarul și, fără a se gândi prea mult, piti coasa pe după niște fiare vechi, în fierărie; iar dacă făcu bună rânduială peste tot, așteptă să se lumineze de zi.

Acu, să nu uităm că în casa din capul satului ușa rămăsese dată de perete, așa cum o lăsase Moartea când pornise-n căutarea fierarului. Și fata ieși pe ușă, minunându-se de bolta înstelată și, ca una ce sorbise licoarea uitării, nu-și mai aminti nimic din câte văzuse și trăise până-atunci, în lumea oamenilor. Doar cu-o zi înainte mai știa că prin mijlocul satului trece ulița noroioasă pe care în atâtea rânduri o bătuse cu tălpile, dar ulița i se păru acu o dihanie lungă, întinsă la pământ. Ca s-o-nspăimânte, își bătu palmele și strigă:

– Fugi! iar ulița zvâcni ca un șarpe și prinse a se târî printre case. (Atunci, pasămite, se clătina Moartea, nepricepând ce duh rău intrase în ulița cea liniștită. Și ulița o dusesse cu ea!).

Gonea neauzit, frecându-și trupul de uluci, gonea șerpuind, iar fetei nu i se păru ciudat că ulița pierrea lăsând în urmă-i o fâșie de iarbă, smălțată de flori. Căci, pe măsură ce ulița se depărta, iarba și florile se iveau între cele două rânduri de case...

Și fata păși pe covorul verde și culese florile; dar nu mai știa că floarea e floare. Pășea încetșor, cântând un cântec pe care niciodată nu-l auzise, iar când se sătură de mireasma florilor, zvârli spre stele florile culese, șoptindu-le:

– Zburați! Și florile zburară ca niște fluturi, topin-du-se în văzduhul luminat de seceră lunii.

Fata însă nu mai știa ce-i o seceră, cum nu mai știa ce e luna. Întinse brațul către sclipirea aceea și, neputând-o ajunge, ridică un picior, ca și când ar fi voit să urce o treaptă. Și-o treaptă nevăzută se-nfiripă de bună seamă sub talpa fetei, o treaptă și-ncă una, și-apoi alta și alta, un șir întreg de trepte nevăzute pe care sui, înălțându-se treptat în văzduh.

Și-n dreptul secerii lunii se-opri și se așeză în scobitura secerii de aur, ca-ntr-un leagăn, și-n leagănul lunii, străjuită de stele, adormi. Iar noaptea se scurse cu încetul până ce zorii stinseră stelele, cum stinseră și luna. Cerul era albastru, soarele strălucea și luna nu se mai vedea, dar fata tot mai dormea în leagănul lunii...

Firește, dimineața oamenii s-au mirat nespuse, pe pământ, când ridicându-și privirile au zărit sus, sus de tot, pe cer, o fată care părea că atârna de boltă. Înțelepții se-ncuiară în casă și chibzuiră îndelung, nebunii se bucurară și babele scorniră minciuni, dar nimeni nu dezlegă taina fetei adormite pe cer; iar fata dormea netulburată.

Și-apăi în satul lui de munte, deschizând în zori ușa, fierarul se minună întâi de ulița care pierise, lăsând în locu-i un tăpșan. Apoi își ridică privirile spre soare și văzu fata. Și-un junghi îi împunse inima, că prea semăna arătarea cu mireasa lui!

Alergă atunci ca ieșit din minți, alergă până la căsuța din capul satului și văzu ușa dată de perete și opaițul fumegând și încăperea goală.

– Ea e, își spuse fierarul, privind din nou către fata de pe boltă. Dacă-i vrajă la mijloc, oi sparge și vraja! Și chiui de răsunară munții și-și mișcă brațul, încercând să-și cheme iubita.

Dar glasul nu-i răzbătea până-n cer, și fata, bag sama, nu-l auzi, căci, liniștită, dormea înainte.

Și-și aminti fierarul de vorbele bătrânilor, care povesteau că undeva, departe, se află o scară ce suie la cer. Spuneau că scara e din fire de aur, că pornește din coarnele unui taur și că nimeni n-o poate vedea până ce nu-și ucide umbra...

Îngândurat, fierarul plecă spre fierăria lui. Și pentru întâia oară își privi cu ochi răi umbra, care-i luneca neauzit în urmă. Se răsuci deodată și-ncercă s-o calce în picioare, dar umbra se feri în lături. Apucă un bolovan și-l izbi în pieptul umbrei, dar umbra nu se sinchisi și-l urmă credincioasă. Atunci, intră în fierărie și luă din cui un paloș greu, cu care se sili să hărtănească umbra. Lovea strașnic, înverșunându-se, și curând pământul de lângă el semăna cu o țarină răscolită de fierul plugului. Iar, când se depărtă cu trei pași, umbra îl urmă nevătămată, neagră și tăcută ca o pisică.

– N-am să scap de tine? strigă fierarul și, dez-nădăjduit, dădu cu pumnul în mormanul de fiare vechi, sprijinite de-un perete al fierăriei.

Fiarele se prăbușiră zdrăngănind, iar după ele se ivi o coasă.

– Coasa Morții! izbucni fierarul, grăbind să apuce scula uitată de cruntul oaspe din vremea nopții.

Și-ndată potrivi fierul pe nicovală și-ncepu a-l izbi cu putere. Ciudate sunete smulgea barosul din fierul Morții! Aici i se părea fierarului că aude un țipăt de cucuvaie, aci deslușea urletul jalnic al unui câine, aci prindea un geamăt de om care-și dă duhul, aci se ridica un vaiet ce nu semăna cu nimic și care-i îngheța sângele în vene. Și, cum izbea o dată cu barosul, cum plesnea acela și cădea la pământ. Nouă baroase a schimbat fierarul, nouă pile și nouă cute, până ce tăișul fierului ajunsese ca un brici.

Atunci își șterse fierarul sudoarea de pe frunte și, privind-și umbra, ridică încet coasa. Și izbi în pata neagră, lungită la picioare. Umbra zvâcni

odată, fâlfâi prin fierărie, încercând parcă să fugă, dar se prăvăli. Iar, dacă se mișcă fierarul, umbra rămase nemișcată, iar dacă se depărtă de nicovală, umbra nu se clinti. Zăcea la pământ, ca un om negru. Avea cap și trunchi și mădulare, dar înțepenise acolo, pe vecie.

Și fierarul ieși din fierărie și-avu o strângere de inimă când văzu că stă drept în soare, fără ca trupul lui să lase umbră. Dar își ridică privirile și zări fata adormită, atârând între cer și pământ, și se bucură la gândul c-o va putea ajunge.

– Așteaptă! strigă el. Am să urc eu și-n cer, așteap-tă-mă!

Dar fata nu-i răspunse, și-atunci, punându-și coasa Morții pe umăr, o porni la drum. Și, iacă, de când n-avea umbră, de când lepădase tot ce e negru și greu îl trăgea în jos, pășea mult mai sprinten, de parcă abia atingea pământul. Mai degrabă sărea, decât pășea. Într-o zi merse ca-n două, în două merse ca-n nouă și-n nouă ca-n nouăzeci și nouă, până se pomeni în vârful unui munte.

Și numai ce puse piciorul pe stânca cea mai înaltă, că zări un taur de aur, din coarnele căruia pornea o scară ce se-nălța, pierzându-se-n cer. Și scara era alcătuită din fire de aur.

– Nu gândeam să-ajung ziua când oi vedea un om în stare să se despartă de umbra lui spuse taurul.

– De dragul iubitei – răspunse fierarul.

Și-i sări în spinare. Și vârând coada coasei în brâu, prinse a sui pe scările de aur. Se-ntunecă, iar secera lunii strălucea așa cum mai strălucise și-n nopțile cât fierarul bătuse cale lungă. În nopțile acelea își văzuse mireasa odihnind în leagănul lunii, apoi o văzuse deșteptându-se și jucând printre lumânările stelelor și fierarul nu pricepuse cum de zboară; și mai vârtos încă, nu se dumirise de ce, dacă poate zbura, nu se întoarce la el, pe pământ. Mai încercase s-o strige când și când, dar fata nu-l auzise și nu-i rămăsese decât să-și urmeze drumul, așa cum și-l urma și-acu, suind pe scara de aur.

Și sui, sui, sui, până-ajunse aproape de secera lunii. Fata-l privea liniștită și-oleacă mirată.

– He-hei! strigă fierarul.

– He-hei! răspunse fata, zâmbind. Cine ești tu?

Iar dacă-i auzi vorbele, osteneala îndelungatei călătorești îl cuprinse parcă deodată pe fierar. I se păru că văzduhul răsună de surle și tobe și că glasul nu-i izbutește să acopere larma aceea năprasnică.

– Nu mă cunoști? strigă el. Pentru tine mi-am ucis umbra și-am suit scara de aur... Am venit să te duc înapoi, pe pământ!

– Pe pământ? râse fata. Ce-i aceea pământ?

Surlele și tobele țipară într-o izbucnire sălbatică. Fierarul văzu negru înaintea ochilor.

– Mireasa mea, ai uitat de pământ?

Dar, în loc să răspundă, fata sări de pe secera lunii și pluti prin văzduh, oprindu-se lângă fierar.

– Cine ești? vorbi ea din nou. Te aud ca pe-un cântec uitat...

– E-o vrajă – șopti fierarul pentru sine. O vrajă rea...

– Nu te-ntrista – spuse însă fata. Vino! Și-l luă de mână și fierarul se miră de răceala mâinii ei.

Și pășiră împreună prin văzduh, iar fierarul nu se mai întrebă cum de poate călca în gol, ca pe-un drum bătut... Dacă merșeră o vreme, se opriră la malul unui râu de foc. O luntre de jar aștepta la mal și ei suiră-n luntre, fără să simtă arsura focului, și luntrea de jar îi trecu peste râul de foc și-i opri în dreptul unei porți uriașe, de piatră. Poarta era deschisă și dinăuntru venea un val de aer rece.

– Să nu intrăm – se rugă fierarul. Dar fata-și întoarse privirile către el și rosti încet:

– Trebuie să intru. Mă cheamă-ntr-acolo...

Hotărât să n-o lase singură, fierarul nu mai spuse nimic. Și fata intră pe poarta de piatră, dar, când voi s-o urmeze și el, îi fu cu neputință: își mișca picioarele ca și cum ar fi pășit, dar nu înainta nici cu o palmă.

– Vino – îl chema fata, și el se străduia din toate puterile; însă, cât se străduia, nu izbutea decât să facă pași pe loc.

– Nu pot intra – spuse cu durere fierarul.

– Păcat, răspuse fata. E bine cu tine... Și, pe măsură ce vorbea, se depărta încet.

– Oprește-te! strigă fierarul. Întoarce-te!... Încearcă să ieși!

– Nu pot ieși – rosti fata și-și mișcă mâna în chip de bun rămas, și depărtarea dintre ei sporea mereu.

Curând trupul fetei se văzu ca prin sită, apoi ca prin ceață, apoi se topi în neguri. Deznădăjduit, fierarul izbi cu pumnii-n poarta de piatră, se jelui și răcni, dar poarta se-nchise încet, surdă la zbugiumul și durerea lui, și fierarul se prăbuși înaintea porții uriașe.

Zăcu acolo multă vreme, iar când se ridică se lumina de zi. Cerul era mohorât și doar fâșiile norilor călătoreau alene.

– Cine mi-ar putea da o mână de-ajutor? se frământa fierarul. Dacă n-o scot din lumea înghețată, care începe dincolo de poarta asta, mireasa mea-i pierdută pe vecie...

Atunci simți, lipită de trup, coada coasei și-și aminti de negrul mușteriu din vremea nopții.

– Da, da, își vorbi fierarul. Cine alta decât Moartea-mi poate spune ce-am de făcut?... Dar cum să-i dau de urmă?

Norii treceau leneși pe lângă el.

– Norilor, norilor, pe unde-ați umblat n-ați văzut o nălucă neagră și cumplită foarte?

– Nici aproape, nici departe – răspunseră norii.

Și norii trecură și se ivi Vântul, care-i mâna din urmă.

– Vântule, Vântule, pe unde-ai umblat n-ai văzut o nălucă neagră ce tăcere-mparte?

– Nici aproape, nici departe – răspunse și Vântul.

Și vântul trecu și, limpezindu-se cerul, Soarele se ivi deodată pe boltă.

– Soare, Soare, pe unde-ai umblat n-ai văzut o nălucă neagră și-n ochi cu văi deșarte?

– Ce vrei de la Moarte? întrebă Soarele, și fierarul îi povesti durerea lui.

Povesti amănunțit, iar din ce povestea, dintr-atât Soarele se mârșea.

– Tare mi-e milă de tine, fierarule – zise el, când acela sfârși – tare mi-e milă și tare mă doare că nu te pot ajuta. Puterea mea se-ntinde asupra a tot ce-i supus pieirii, a tot ce lasă umbră, și tu ți-ai jertfit umbra și-ai ieșit din hotarele puterii mele... Nu te pot ajuta, dar un sfat nu mă rabdă inima să nu-ți dau: iacă, prinde-te de coada stelei călătoare!

Și fierarul văzu o stea călătoare gonind către el și, dacă auzi sfatul Soarelui, nu mai stătu pe gânduri. În clipa când coada stelei trecu prin dreptul lui, își întinse mâinile și se-agăță de snopul luminos, pe care aceea îl târa după dânsa.

– Rămâi cu bine, Soare, și-ți mulțumesc pentru sfat!

– Cu bine, fierarule, și-ți doresc izbândă!

Așa porni fierarul într-o nouă călătorie prin văzduh. Steaua cu coadă gonea mai repede ca vântul, mai repede ca gândul și-ntr-o clipă-nconjură pământul! De iuțeala aceea nebunească îi țiuiau fierarului urechile și-l cuprinse o amețeală strașnică, de era cât pe ce să-și descleșteze degetele și să lunece-n hău. Dar se ținu tare și-și păstră firea. Iar când izbuti să ia seama la cele din jur, steaua năzdrăvană și-nconjurase pământul de șapte ori. A opta oară porni în zbor, și de astă dată, preț de cât ai bate din pleoape, fierarul zări sub el un soi de balaur negru, ce șerpuia purtând o mogâldeață-n spinare; și pricepu că vede ulița satului de munte, care-o luase razna, ducând Moartea cu ea.

Și steaua dădu pentru a opta oară ocol pământului, iar când se avântă pentru a noua oară în mersul ei nebunesc, fierarul prinse clipa potrivită și, ajungând deasupra uliței buiece, își descleștă degetele și-și dădu drumul să cadă. Și se rostogoli prin văzduh ca o pasăre lovită, se rostogoli și nu se opri decât pe ulița zburătoare, la doi pași de Moarte.

Târâtă de-atâtea zile pe unde vrei și pe unde nu vrei, de mânie, Moartea era parcă și mai neagră ca de obicei. Dacă văzu că ceva se prăbușește lângă ea, se plecă să vadă ce și cum.

– Tu erai, fierarule? strigă Moartea, mai mirată văzându-l, decât dacă ciudata ei călătorie s-ar fi sfârșit tot atât de fără veste cum începuse.

– Eu – răspuse fierarul. Ce, ai uitat că mi-ai poruncit să-ți ascut coasa?...

Abia atunci își zări Moartea coasa și-o bucurie cumplită o cuprinse.

– Dă-mi-o, dă-mi-o – strigă ea, întinzând cu nerăbdare oasele degetelor către fierar.

Dar acela se trase îndărăt și vorbi liniștit:

– Stai nițel, că din preț încă nu ne-am înțeles.

– Ne-om înțelege, ne-om înțelege! grăi repede Moartea, și fieraru-i răspuse îndată:

– Nădăduiesc! Mai întâi doresc să-mi înapoiezi mireasa și să-i înapoiezi amintirile.

Dar Moartea-și îndreptă oasele și-ncrucșându-și brațele, spuse cu trufie:

– Nici gând!

– Ai să mă duci dincolo de poarta de piatră – urmă netulburat fierarul – și-am s-o primesc din mâinile tale, așa cum o știu de pe pământ.

– Nebunule! râse Moartea. La poarta de piatră ajung doar umbrele cărora le-am ucis trupul, sau trupurile care și-au ucis singure umbra, câștigându-și viața fără capăt. Și, încă și-acelea, doar cu-ngăduința mea!

– Privește! spuse fierarul.

Ulița însuflețită își urmase calea-n tot acest timp și ajungând în dreptul soarelui Moartea văzu cu spaimă că omul din fața ei nu are umbră.

– Ce-ai făcut, fierarule? șopti Moartea.

– Te-am învins, răspuse fierarul – și pe ulița ce urma să șerpuiască prin văzduh tăcură amândoi, prinși de gânduri grele.

– Nu mă mai pot împotrivi, rosti în cele din urmă Moartea. Noi doi, acu, suntem de-o seamă... Jertfindu-ți umbra te-ai scos din rândurile celor ce pier.

Și-n vreme ce Moartea tăcea, muncită de-ndoieli, fierarul se apucă să mâne ulița, îndemnând-o cu coada coasei ba spre stânga, ba spre dreapta, după cum se cerea ca să poată ajunge în dreptul porții de piatră. Moartea făcu

un semn și poarta se deschise, și ei intrară pe poartă, așa cum se aflau, în picioare pe ulița mișcătoare.

Dincolo de poarta aceea începea o țară de neguri. Era frig și umbre de copaci se clătinau ici-colo și umbre de păsări treceau în zbor; umbre de oameni lunecau fără țintă, și peste toată lumea de neguri plutea o tăcere albă. Prin țara aceea ulița șerpuia încet, ca-nvinsă de oboseală. Umbrele se apropiau de ea și și mișcau buzele, încercând să grăiască, dar nici un sunet nu trecea dincolo de umbra buzelor și nălu-cile-și mișcau zadarnic brațele, fluturându-le ca pe niște fâșii de pânză. Așa cum se iveau din neguri, așa se pierdeau în neguri și fierarul le cerceta cu inima strânsă.

– Uite-o! strigă el deodată, și glasul îi răsună ca o trâmbiță în inima negurilor, acolo unde glas de om nu răsunase nicicând.

La sunetul acela o umbră se apropie și trupul fetei se văzu întâi ca prin ceață, apoi ca prin sită, apoi așa cum fusese pe pământ. Fierarul o apucă de mână și-o trase pe ulița mișcătoare, iar fata i se cuibări la piept, oftând abia auzit:

– E bine cu tine...

Moartea se întoarse atunci către fierar:

– Pleacă-ți coasa – spuse ea. Și, arătându-i fetei semnele ciudate săpate pe fierul coasei, porunci: Tu, trece-ți de-a-ndăratelea degetul peste semne, de la coadă spre cap!

Și fata o ascultă și-și purtă de-a-ndăratelea degetul peste semnele acelea și, pe măsură ce-și mișca degetul, un tremur nestăpânit îi cuprindea trupul.

– Mi-e frig, se plânse fata.

– Îndată, îndată, o mângâie fierarul.

Și Moartea-l îndemnă să mâne ulița către poarta de piatră și cu toții ieșiră din țara de neguri. Și-n clipa când poarta se închise în urma lor, fata scoase un țipăt și cuprinse cu brațele gâtul fierarului:

– lubitule, unde-ai fost?... Mi-era frig, frig...

– S-a isprăvit acu, lasă – o mângâie acela. Dar fata dădu cu ochii de Moartea ce-i privea nerăbdătoare.

– Iar mi te-arăți? strigă fata. Ce m-ai pus să beau, de mi-ai luat mințile?

Moartea dădu din umeri și rosti apăsător:

– Fierarule, m-am ținut de cuvânt. Dă-mi coasa!

– Îndată, spuse fierarul.

Da înainte de a-i întinde scula ucigătoare, izbi o dată în umbra care-nsoțea fiecă mișcare a fetei. Umbra-i fâlfâi așa cum și umbra lui fâlfâise, acolo, în fierărie, și se lungi apoi la picioarele ei, pe uliță. Fierarul mai izbi o dată în lutul uliței și doar apoi îi înmână Morții coasa.

Și ulița se opri fără veste undeva, între cer și pământ, pentru a se prăbuși din văzduh, ca o piatră. Fata închise ochii și când îi deschise din nou, peste o clipă, se afla pe ulița cunoscută a satului ei de munte, chiar în dreptul căsuței în care văzuse lumina zilei. Iar mirele o cuprindea cu brațul pe după umeri.

– Ciudat – spuse fata, cuibărindu-se – parcă m-aș deștepta dintr-un vis... un vis pe care l-am uitat...

Și amândoi pășiră pe uliță, și fata nu văzu pata întunecată care-abia se deosebea pe pământul negru, o pată-n chip de fată, o pată cu cap, cu trunchi și mădulare...

Și la nunta lor se iviră pe cer două stele, care mai ard pe boltă și-n ziua de azi. În juru-le toate-au îmbătrânit, s-au stins și s-au schimbat, dar fierarul și femeia lui au rămas tineri, ca-n anul depărtat când Moartea pătrunsesse, la vremea cireșelor coapte, în satul lor de munte. Și, de-ai să-i cauți la fierărie, ai să-i găsești. Uneori vântul se oprește din drum și gustă din pâinea lor, alteori visul le vine-n ospeție și-i dăruiește cu mantale albastre. Nevătămați au trecut prin ciumă și războaie și nevătămați vor dăinui în veci, căci nu au umbră.

Auzi? Sună fierul pe nicovală, undeva, într-un sat de munte, un sat în care se făuresc inele ce păstrează dragostea și potcoave ce nu se desprind niciodată... Hai, cine mai pornește drumul într-acolo?

Povestea Țesătorului

Trăia odată de azi pe mâine și n-avea zilnic o coajă de pâine, trăia odată un țesător, mare meșter în țesutul mătăsurilor grele și-al feluritelor soiuri de catifele. Despre meșteșugul lui se dusesse vestea-n cele patru colțuri ale lumii și strașnic se mândrea stăpânul țesătoriei cu meșterul lui, dar vezi că nu ușor îi venea aceluia să trăiască doar din mândria stăpânului. Că de plătit îl plătea cum apuca și să plece de la dânsul nu-l lăsa...

„Tii, la grea cumpănă am încăput! își spunea țesătorul, umblând într-o seară hai-hui pe ulițele târgului. Dacă mai rămân la el o lună, parcă văd că stăpânul îmi pune pielea pe băț. Dacă fug, are el arnăuți de credință să-mi ia urma și să mă-ntoarcă din drum. Cum o întorc și cum o sucesc, scăpare tot nu găsesc!“.

Iacă-așa umbla țesătorul zăpăcit de gânduri, când, înșelat de întuneric, se împiedică de-o piatră și căzu, cât era de lung. Iar dacă se propti în mâini să se ridice, simți sub palma dreaptă ceva moale și-n lumina stelelor văzu că mâna i se potrivește peste o bucată de țesătură.

„Ce fel de țesătură-i asta?“ se întrebă meșterul, cercetând-o cu luare-aminte, în raza lunii.

Și tare se miră. Ar fi zis că-i o bucată de catifea vișinie, țesută cu fir de aur, dar firul era tot atât de moale ca și catifeaua. Bucata nu părea ruptă dintr-o țesătură mai mare, căci avea marginile cu grijă-ncheiate, iar firul de aur închipuia o față legată cu cătușe de aur de-un copac.

Și numai ce palmele-i încălziră țesătura, că meșterul auzi un glas subțirel:

– De când te tot aștept, țesătorule!

– Pe mine? se miră meșterul. Cine mă așteaptă? Și-și răsuci capul, străduindu-se să zărească făptura care-i vorbise.

– Nu privi în jur, țesătorule – se înalță însă din nou glasul. Privește în fața ta!

Și-și plecă țesătorul privirile și văzu că pe țesătura vișinie fata se mișcă, vie.

– la te uită, frate! spuse el, nevenindu-i să-și creadă ochilor.

Dar fata nu-i lăsă răgaz pentru mirare.

– Nu te mai mira – spuse ea – ci mai bine atinge cu degetul cătușele de aur care-mi strâng încheieturile!

Și țesătorul atinse cu degetul cătușele de aur și cătușele sunară, sfărâmate, și se așezară cumiți la picioarele fetei, de parcă acolo fuseseră țesute de când lumea.

– Știu ce te doare – mai spuse fata. Pentru că m-ai scăpat de cătușe, am să te scap și eu de stăpân. Hai, dă-mi mâna! Și-ntinse mâna ei micuță, pe care țesătorul o cuprinse cu sfială-n palma lui.

Atunci simți deodată cum trupul i se-mpuținează și, până să știe ce și cum, se pomeni alături de fată, în țesătura vișinie, care se legănă, se-nălță și prinse-a pluti peste acoperișurile târgului. Trecu pe deasupra țesătoriei, zbură peste un lac și-apoi se tot duse lin, ca purtată de-o boare, până ce fata întrebă:

– Ei, încotro ai vrea să te duc?

Numai că totul se petrecuse atât de fără veste, că bietul țesător nu-și putea veni în fire. Ținea cu amândouă mâinile copacul de care fata fusese încătușată și, ce să zic, mă tem că tremura de-a binelea. Iar țesătura zbură, zbură mereu cu ei amândoi...

Când meșterul izbuti să-și alunge tulburarea, trecuseră peste șapte mări și șapte țări și se aflau tocmai deasupra unei cetăți cu turle aurii.

– Ce-ar fi să ne oprim aici? întrebă el, dornic să pună capăt zborului cu care, mi se pare, nu se prea-mpăca.

– Să ne oprim – încuviință fata.

Și țesătura coborî binișor în curtea pietruită a unui palat.

– la te uită!... Ce-i asta? O țesătură căzută din cer, strigă un oștean, apucând uimit catifeaua. Nădăjduiesc că mai-marele oștilor va binevoi să mă cinstească pentru asemenea dar...

Și, nici una, nici două, oșteanul alergă și-înfățișă mai-marelui țesătura, pe care se vedeau doi tineri stând de-o parte și de alta a unui copac.

– Halal, băiete! zise mai-marele. Ține-un gologan și du-te de-l bea sănătos!

Și numai ce plecă oșteanul, că mai-marele se ferchezui, își unse barba cu mirodenii și-alergă fuguța la-mpărat, căruia-i înfățișă țesătura.

– Nici că se potrivea mai bine! strigă împăratul.

Apoi, dăruindu-i mai-marelui o moșie, își chemă degrabă împărăteasa, posuncindu-i să coasă țesătura aceea căzută din cer, și vezi bine, aducătoare de noroc, pe rochia de mireasă a domniței.

Că, pricepi, se nimerise ca-n ziua aceea domnița să se mărite cu un fecior de împărat din lumea mare.

– Tii, ce ne facem? întrebă în șoaptă țesătorul, în vreme ce împărăteasa trecea din încăpere-n încăpere, zorind să-i înmâneze croitoresei peticul de catifea vișinie.

– Om vedea noi – îi răspunse tot în șoaptă fata. Deocamdată, acu, taci mâlc!

Privi împărăteasa cam nedumerită-n jur, că parcă, parcă auzise glasuri lângă dânsa, dar, dacă văzu că-i singură, se încredință că totul fusese o părere și intră în iatacul domniței, unde croitoreasa tocmai mântuia rochia de nuntă.

– Prinde și peticul ăsta pe rochie, îi spuse împărăteasa. Măria sa nădăjduiește că-i va purta noroc domniței...

Și nu trecu mult că domnița-și îmbracă rochia, pe care catifeaua vișinie strălucea în dreptul inimii. Țesătorul se ținea de copac și privea cu ochi mari alaiul nuntașilor în frunte cu împăratul și împărăteasa, iar, nu știu, să fi fost de vină călătoria prin văzduh sau umezeala palatului; ce știu, e că odată simți că-i vine să strănute. Își stăpâni el strănutul cât putu, dar până la urmă tot izbucni într-un răsunător:

– Hapciu!

– Vai de mine, a răcit domnița! strigă mirele, și nuntașii se-mbulziră care mai de care să-i dea sfaturi, ba unii se-ndesară și cu niște șipuri de care, pasămite, nu se despărteau nici în somn.

– Am răcit?... Da' de unde! Parcă domnia ta ai strănutat – îi întoarse însă vorba domnița.

– Nici unul, nici altul, îi împacă împărăteasa. Mai degrabă cred că a strănutat măria sa!

– Eu? spuse și-mpăratul. Nici gând! Dar îndată-și luă seama, se îngălbeni și strigând: Te pomenești... îi făcu semn unui slujbaș care se-nfățișă cu-o batistă de mătase și-i șterse cu nespus de multă băgare de seamă nasul, în vreme ce bietul țesător, mai mult mort decât viu, prindea să răsufle ușurat.

Și-apoi porni alaiul pe ulița cea mare a cetății și, prinzând o clipă când trâmbițele sunau mai tare, fata se apucă să-l certe pe țesător.

– Ce era să fac? se dezvinovăți acela și, ca dracu', mai strănută o dată, chiar atunci când trâmbițașii încetară să mai sune din trâmbițe.

Strănutul se auzi atât de limpede și-n liniștea ce se lăsase răsună atât de strașnic, că mirele se-nspăimântă de-a binelea:

– De astă dată, domniță, pot pune mâna-n foc că ai răcit! Te-am auzit cu urechile mele.

Și din nou se-mbulziră nuntașii cu sfaturi și cu șipuri de leac, și domnița mărturisi din nou că-i sănătoasă tun și că-l bănuiește pe mire de strănutul cu pricina.

– De-altminteri – spuse domnița – ați auzit cu toții strănutul, c-a răsunat ca o bubuitură de tun. Doar nu veți crede că o domniță subțirică poate strănuta atât de cumplit!

– Mulțumesc! rosti cam înțepat feciorul de-mpărat. Eu, care va să zică, aș strănuta cumplit...

– Doamne, da' copii mai sunteți! se-amestecă în vorbă împărăteasa, băgând de seamă că cei doi par puși pe harță. Oare n-a strănutat și adineauri măria sa? Departe de-a suna cumplit, al doilea strănut mi s-a părut măreț, măreț în toată puterea cuvântului...

– Zău? Măreț? strigă și împăratul. E limpede! Măreț nu pot strănuta decât eu...

Iar, auzindu-i vorbele, slujbașul cu batista de mătase nu mai așteaptă porunca și-ndată se și repezi, ștregând plin de râvnă împărătescul nas. Boierii cei mari de credință îl împresurază apoi pe împărat, arătând că o răceală nu-i de ici de colo și că s-au văzut oameni murind din mai puțin decât două strănuturi.

– Să ne-ntoarcem, dar, din drum, măria ta – grăi sfetnicul cel mai de seamă. Viața măriei tale e prea scumpă ca să mai stăm în cumpănă și nunta se poate face și peste câteva zile...

Împăratul mai șovăia, nehotărât, când țesătorul strănută pentru a treia oară, punând capăt tuturor șovăielilor.

– Sunt bolnav, bolnav greu – șopti măria sa, și-ntregul alai se-ntoarse din drum și împărăteasa îl duse pe împărat în iatac, unde-l vârî sub șapte plăpumi și-l obloji cum știu mai bine și-i turnă pe gât șapte ceaiuri de la șapte vraci, pe care-i ținea de iscuși deopotrivă.

Cât despre domniță, zadarnic vărsă lacrimi de ciudă, că nunta tot îi fu amânată. Mânioasă foarte, intră valvârtej în încăperile ei și, zvârlindu-și rochia pe un jilț, se apucă să spargă vreo două oale mari de cleștar, răsturnă o măsuță cu sulimanuri și zvârli un scaun într-o oglindă lungă cât un perete întreg. Dar, cum mânia nu i se potoli doar cu atât, căută alte podoabe pe care să-și verse focul. Atunci îi căzură privirile pe rochia zvârlită peste jilț și văzu țesătura de catifea vișinie, pe care împăratul i-o trimisese ca să-i poarte noroc.

– Noroc? strigă înciudată domnița. Și-apăi, năpustindu-se ca o furtună, smulse rochia de pe jilț și-i făcu vânt pe fereastră.

Iar rochia de mireasă a domniței zbură pe fereastră taman în clipa în care pivnicerul palatului ieșea pe poartă. Și nu puțin se-nspăimântă acela, când rochia îi căzu în cap, acoperindu-i ochii. Iar, socotind dintâi că vreun dușman încearcă să-l doboare cu vicelșug, pivnicerul își smulse de la brâu cheia cea mare a beiului împărătesc și prinse a izbi orbește.

– Ține! Și încă! Mai na! Poftește! răcnea pivnicerul, lovind aprig în gol și răsucindu-se ca un prâsnel.

Și-apoi așa se război cu vrăjmașul, copleșindu-l sub o ploaie de lovituri, până ce, istovit, se opri, judecând după osteneala ce-l cuprinsese că, pe bună dreptate, celălalt se cuvine să fie frânt. Și-și trase atunci rochia de pe cap și, văzând că-i singur, se bucură că-și pusese vrăjmașul pe goană; și, văzând rochia, o pături degrabă și-o vârî sub haină că, pricepi, o zărise pe domniță-n alai și-i cunoscuse rochia, după peticul de catifea vișinie.

– Într-adevăr, mi-a pus norocul mâna-n cap – își spuse el. Rochia domniței face pe puțin o pungă de galbeni... adică, de ce o pungă? Face și două!... Ba, la drept vorbind, face și trei. Trei pungi cu galbeni sunt o nimica toată pentru un obraz subțire de domniță... Mare mirare să nu fi dat și patru pungi pentru rochia de nuntă, că doar o dată se mărită și ea, ce naiba! Eu, unul, să fi fost în locul ei, nu mă uitam nici la cinci... Că, la urma urmei, ce sunt cinci pungi? Cinci pungi cu galbeni, ca cinci pumni de boabe: o nimica toată! Cine s-ar scumpi la cinci pungi?... Numai că dacă așa-i domnița noastră, strânsă la mână? Parcă se făcea gaură-n cer dacă dădea și ea, acolo, șase pungi pentru o rochie ca asta... Când colo, nu și nu, că ea dă cinci, numai și numai să mă păgubească pe mine... Dar dacă a dat șase?

Și mergea pivnicerul în neștire, mergea socotind pungile pe care le-ar putea dobândi pentru rochia căzută din cer și-n vremea asta fata cusută cu fir îl luă la rapanghel pe țesătorul care da din colț în colț.

– N-ai fost în stare să-ți stăpânești și tu strănutul? Iacă-n ce bucluc am nimerit din pricina ta. Puteai să fii socotit aducător de noroc, să stai undeva, la loc de cinste...

– Nu mă mai osândi! strigă țesătorul, și pivnicerul se opri deodată locului, închipuindu-și că el gândise vorbele acelea și că se aflase vrednic de osândă.

– Cine să mă osândească? își șopti, făcându-și inimă. Ce, m-a văzut careva? Și-apoi, am furat rochia? Asta-i bună! Pot zice chiar că am primit-o și că, vorba aceea, a căzut din cer...

Dar fata se răsti la țesător:

– Ar fi fost cu cale să te las să pieri! Să-ți pună stăpânul pielea pe băț!

Iar, auzindu-i vorbele, se înspăimântă pivnicerul de-a binelea:

– Vai de mine! Pielea mea pe băț?

– Unde-ai fi putut să te ascunzi? urmă fata, în vreme ce, amărât, țesătorul asculta în tăcere. Nici în gaură de șarpe!

– Cum? Să intru și-ntr-o gaură de șarpe? se-ntrebă pivnicerul, iar bietul țesător rosti cu năduf:

– Of! Îmi vine să mă iau la palme!

De astă dată pivnicerul se opri locului și prinse-a tremura ca varga.

– Nu-i a bună – își spuse el. Prea năstrușnice gânduri îmi fulgeră prin minte!

– Cum vrei – grăi atunci fata – dar socot că o pereche de palme-i prea puțin. În locul tău m-aș arunca într-o fântână, cu capul înainte...

Dacă auzi așa, atât de cumplit se-nsăimântă pivnicerul, că o porni în goană, răcnind pe cât îl ținea gura:

– Feriți! Feriți! Oameni buni, sunt stăpânit de-un duh rău... Feriți!

Acu târgoveții își scosese capetele pe ferestre și-și chemară plozii care se jucau pe uliți, în vreme ce pivnicerul alerga înnebunit încoace și-ncolo, vestind lumea să se ferească de el. Și-așa alergă, alergă bezmetic până se pomeni înaintea dughenei celui mai de seamă neguțător de pânzeturi din cetate. Și, zărind acolo pe-o tarabă niște colaci de frânghie, se puse pe zbierat, ca un apucat:

– Oameni buni, face-vă-ți milă și pomană și cetlui-ți-mă zdravăn, că a intrat în mine un duh rău!

Neguțătorul auzi strigătele și, din fundul dughenei, le porunci ucenicilor:

– la vedeți, măi, ce-i cu răcnetele celea!

Iar ucenicilor, ca unor băieți gata de pozne, atât le trebui. Unde nu se năpustiră, să zici că erau niște lei-paralei, apucară doi colaci de frânghie și mi-l legară pe bietul pivnicer și de mâini și de picioare, de nu se mai putu mișca, ba-i vârără și-un căluș în gură. Și-l luară apoi pe sus, trântindu-l ca pe-un sac la picioarele neguțătorului.

– Ce-ai pățit, omule? Întrebă neguțătorul.

Acela, firește, mormăia și nu putea rosti o vorbă. Îi scoaseră atunci călușul și, pentru că-l legaseră mai-mai să-i frângă oasele, pivnicerul le mulțumi cum știi mai frumos. Apoi le povesti despre duhul cel rău care intrase în el și-l îndemna să se ia la palme, să se ascundă în gaură de șarpe, ba-i făgăduia și că stăpânul avea să-i pună pielea pe băț.

– Și de când te chinuiește duhul cel rău? Întrebă neguțătorul.

– De când am primit rochia de nuntă a domniței...

– Chiar ea ți-a dat-o? se minună neguțătorul, privindu-l cam dintr-o parte.

– Ehei, dar cum socoți dumneata? se fuduli celălalt. M-a chemat, mi-a pus-o-n brațe și mi-a zis: „Binevoiește, om de treabă, și primește darul ăsta, care face pe puțin șapte pungi cu galbeni. Și mă iartă că n-am la îndemână un dar mai de preț, vrednic de-un pivnicer de seamă, ca tine...“.

Dacă auziră vorbele pufniră ucenicii, dar neguțătorul le făcu semn să tacă.

– Îmi îngădui să văd și eu rochia aceea? Întrebă el și, cum pivnicerul era legat fedeleș, îl căută fără sfială și-i află sub haină rochia cea scumpă.

Și neguțătorul pricepu dintr-o ochire că rochia domniței făcea, nu șapte, ci zece pungi cu galbeni. Dar își luă îndată o înfățișare pe care nu se putea citi decât o nespasă milă și oftă cum știi mai sfâșietor.

– Ce-i? se sperie pivnicerul.

– Hei, mai bine tac...

– Vai de mine! Spune – se rugă celălalt, Doar nu socoți că de la darul domniței mi se trage nenorocirea?

Neguțătorul se făcu a chibzui, se-ncruntă, se codi și până la urmă zise:

– Iacă ce-i, pivnicerule, ești un om de treabă și nu se cuvine să te las pradă duhului rău. Cât despre domniță, putea să găsească un ticălos oarecare și nu să te nenorocească de pomană... Căci duhul cel rău sălășluiește în rochia ei de nuntă, și ca să scape de dânsul ți-a făcut darul, de care prea devreme te-ai bucurat.

Auzind una ca asta, izbucni pivnicerul într-un șuvoi de sudălmi, pe care neguțătorul le ascultă în tăcere, clătinându-și capul a încuviințare. Iar pivnicerul sudui ce sudui și, la urma urmei, se rugă de celălalt.

– Doamne, neguțătoarele, scapă-mă de belea și ți-oi mulțumi până la sfârșitul zilelor! Ești om priceput și-ai să știi să pui cu botul pe labe duhul cel rău. Primește rochia asta blestemată și îngăduie-mi să-mi văd de drum...

– Cum? Să mă lupt eu cu duhul cel rău? strigă neguțătorul. Ia-ți gândul, omule, și nu mă vârî-n nenorocire, numai pentru că m-am milostivit și ți-am deschis ochii...

Iacă-așa începură a se târgui cei doi, în vreme ce ucenicii își dădeau coate și-și stăpâneau anevoie răsul. Și-atâta se rugă pivnicerul, atâta se rugă, încât după un ceas de tocmeală celălalt se-nvoi să primească rochia, dacă pivnicerul îi dă o pungă cu galbeni și se leagă să-i aducă de pomană, până la sfârșitul zilelor lui, câte o oală cu vin din beciul împărătesc. Pivnicerul se-nvoi bucuros, ucenicii îl dezlegară și omul fugi ca din pușcă, fără a mai privi îndărăt, fără a se mai gândi la pungile cu galbeni pe care le râvnise și fericit că scăpase doar cu-atât!

Iar neguțătorul își frecă mâinile și-nchise rochia cea scumpă într-un sipet. Dar să vezi cum s-au potrivit lucrurile, că neguțătorul acela era chiar fratele stăpânului țesătoriei, cel de care țesătorul nostru încercase să fugă. Și, cum de mult plănuia să-i facă fratelui un dar de preț, neguțătorul hotărî că cel mai cuminte lucru e să trimită rochia de nuntă a domniței, însoțită de-un răvaș în care-l întreba de sănătate, poftindu-i viață lungă și chiverniseală.

Zis și făcut. Chemă un ucenic, îi dădu sipetul în seamă și-l trimise la drum. Iar în sipet, pe catifeaua vișinie, fetei cusută-n fir și țesătorului nu le rămase decât să aștepte, mulțumiți că lemnul cel vechi al sipetului crăpase ici și colo și că prin crăpăturile acelea puteau răsufli în voie...

Și-apoi străbătu ucenicul cele șapte țări și șapte mări câte despărțeau cetatea cu turle aurite de târgul țesătorului, le străbătu în șapte ani și, într-un târziu, se-nfățișă stăpânului țesătoriei.

– Așa și-așa – grăi ucenicul – iacă ce-ți trimite fratele domniei tale!

Și se bucură acela deschizând sipetul, citind răvașul și despăturind rochia cea scumpă, dar și mai tare se bucură dând cu ochii de peticul de catifea vișinie.

– Acesta într-adevăr e un lucru rar – zise el – și dacă-i dăruie soției rochia domniței, descusu cu mâna lui bucata de catifea și-o vârî până una-alta în buzuna-rul mantalei că, vezi, se pricepea la țesături și cunos-cuse că un petic ca acela nu se-ntâlnește în fiecă zi.

Acu, văzând unde-l dusesese nenorocul, bietul țesător se da de ceasul morții.

– Ce mi-i că stăteam închis în țesătoria stăpânului sau că stau închis în buzunarul lui? i se plânse fetei cusută-n fir. Oare n-am să mai fiu niciodată om ca toți oamenii și n-am să mai pot țese mătăsuri grele și catifele?

– Fii pe pace – răspunse fata.

Și-apoi nu trecu mult că stăpânul țesătoriei puse de-i prinse peticul de catifea peste buzunarul de la piept al surtucului și numai ce-și îmbracă surtucul așa împodobit, că ieși în uliță, dornic să se fălească.

– Ei, acu-i acu! șopti atunci fata și, nici una, nici două, stăpânul se pomeni săltat de la pământ.

– Ține-mă-ți! răcni el, simțind cum se-nalță. Văleu!

N-apucă însă nimeni să-l mai țină, că se și ridicase până-n dreptul acoperișurilor țuguiate ale târgului. Dădea stăpânul din mâini și din picioare, de parcă-nota prin văzduh, țipa de mama focului, dar măcar că țipa, măcar că se zvârcolea, nimic nu folosea.

Și-așa se zbatu, că bumbii surtucului săriră unul după altul și trupul lui lunecă din surtuc, lunecă și veni de-a berbeleacul, de nu se opri decât pe-un maidan plin de scaieți, de unde nu se mai sculă. Iar surtucul coborî și el, coborî ușurel și se lăsă cuminte lângă trupul stăpânului.

– Sai de pe peticul de catifea! șopti atunci fata și țesătorul o ascultă.

Și numai ce sări pe pământ, că prinse a crește; și cresc, cresc, până se făcu așa cum fusese înainte de-a afla catifeaua vișinie. Și desprinse atunci

peticul de pe surtucul stăpânului și, cu peticul în mână, ieși din târg și pătrunse în târgul vecin.

Acolo se puse și țesu din nou mătăsurii grele și catifele, de i se duse vestea, și nu se lăsă până nu văzu toți târgoveții umblând în straie mai mândre decât straiile tuturor împăraților de pe pământ.

Frumoase peste seamă fuseseră și-nainte țesăturile lui, dar neînchipuit de frumoase erau acu, de se minuna lumea și nu credea că două mâini omenești le putuseră țese. Și la capătul fiecărui val niciodată nu uita să aleagă chipul fetei stând lângă un copac și-având la picioare o pereche de cătușe sfărâmate...

– Dar fata?

Zic unii că fata a sărit și ea de pe peticul de catifea, că a crescut până a ajuns fată ca toate fetele și că din clipa aceea nu s-a mai despărțit de țesător. Să crezi? Nu-i ușor... Că alții iarăși vin și zic că nu-i adevărat nimic! Fata, cică, era o zână bună și stă și azi în catifeaua ei... Ce-o fi minciună, nu mai știu nici eu.

Alegeți voi, că mie, zău, mi-e greu!

Pruncul Năzdrăvan

În vreme veche, pe când bătrânii se făleau că-s tari de ureche, pe când curca da cu țurca și pisicile, mai toate, jucau leapșa pe ouate, în vreme veche, cum vă spui, veni pe lume un băiat cu ochi căprui. Și tare i s-au minunat părinții, dacă-au văzut că pruncul nici nu țipă, nici nu plânge, așa cum e datul puilor de om.

– De ce nu plânge? De ce nu țipă? Întrebă, cam cu teamă, tatăl.

Și, n-apucă mama să-i dea răspuns, că pruncul odată rosti potolit:

– Eu, tată dragă, n-am să plâng și n-am să țip nicicând!

Tatăl, firește, se-nspăimântă atunci de-a binelea și strigă:

– Taci! Taci!... De ce grăiești? Pruncii prind a grăi abia târziu, încolo...

– Nu te speria – zise pruncul – dar cred că-i bine să afli din capul locului. Tată dragă, eu sunt năzdrăvan!

Și, dac-o mai auzi șe pe asta, se lăsă tatăl amărât pe o laiță, iar mama strigă cu mânie:

– Năzdrăvan? Ce vorbă-i asta, năzdrăvan?... Satu-i plin de copii și nici unuia nu i-a trăsniț prin minte să fie năzdrăvan! Tocmai tu te-ai găsit mai cu moț?

– Și-apoi, ce poți ști? spuse tatăl. Stai să vedem cum ți-or meni ursitoarele...

Acu, să nu uit, pe vremea aceea omul nu-și făcea viața după cum îl tăia capul, că trăiau undeva, într-un bordei, trei babornițe ursitoare, și-ntâia era surdă, a doua oarbă, iar a treia sărită din minți. Și oamenii se plecau de veacuri înaintea vrerii celor trei ursitoare și nici cu-o iotă nu le ieșeau din cuvânt. De ce? Iacă-așa apucaseră ei din bătrâni și-așa socoteau că se cuvine... Câte bordeie, atâtea obicei!

Și-apoi, într-o bună zi, spuse ursitoarea cea surdă:

– Am auzit, suratelor, că s-a născut un prunc!

– Păi... să-l vedem, zise oarba.

– Hi-hi, râse nebuna. Haideți degrabă să-i menim!

Și-ncălecând cele trei ursitoare pe trei cozi de mătură, zburară prin văzduh și nu se opriră decât pe acoperișul casei în care se născuse pruncul. Își lăsară cozile de mătură acolo, pe acoperiș și, dându-și drumul pe gura hornului, se pomeniră cât ai bate din palme în încăperea în care pruncul odihnea în leagăn. Părinții le auziră hurducăind prin horn, dar se făcură că nu le văd, ca nu care cumva să le stingherească. Și ursitoarele se apropiară de leagăn.

– Văd că-i fată – zise oarba.

– Așa parcă-am auzit și eu – încuviință surda.

– Hi-hi, râse nebuna. Să-i menim ca unei fete!

Doar că pruncul se ridică atunci în capul oaselor și rosti deslușit:

– Ce le tot încurcați, ursitoarelor? Eu sunt băiat.

– Hi-hi, vâra-ți mințile-n cap, băiete – râse nebuna. Ești fată. Și-ai să se măriți c-un negustor de haine vechi...

– Pe dracu'! râse pruncul.

– Taci! zise însă oarba. Te văd sfioasă și temătoare... Ai să mori de spaimă la treizeci de ani.

– Nici prin gând nu-mi trece! râse pruncul, dar surda răcni pe cât putu:

– Mai taci, taci că mă asurzești!... Ai să ai trei copii.

– Of, sfârșiți odată! strigă pruncul și, dacă văzu că n-are cu cine se-nțelege, odată se ridică din leagăn, se duse către vatră, apoi se cățără prin horn și, ajun- gând pe acoperiș, puse mâna pe cele trei cozi de mătură și strigă: Duce-vă-ți, ursitoare, la culcare. Lasă că de-acu' am să mai menesc și eu!

Și-ncălecă pe cele trei cozi de mătură, care-ndată se schimbară în-tr-un armăsar cu trei picioare. În loc de copite, însă, armăsarul avea aripi, și cu aripile acelea se-nălță în văzduh, pierind cât ai bate din buze.

Acu, ursitoarele nici nu prinseseră de veste că pruncul fugise. Dar dacă se pomeniră fără cozile de mătură, tăbărâra toate trei asupra părinților pruncului năzdrăvan.

– Cozi de mătură să vă faceți, auzitu-m-ați? strigă surda.

– N-am ochi să vă văd! strigă oarba. Unde-i coada mea?

– Hi-hi, pune-ți sare pe coadă! râse nebuna.

Își cerură iertare bieții oameni pentru batjocura făcută ursitoarelor, iar tatăl înhămă boii la car și le duse cu carul cu boi până la bordeiul lor, de unde babornițele nu mai ieșiră, că le crăpau obraji de rușine...

Cât despre pruncul năzdrăvan, dacă zbură ce zbură prin vămile văzduhului, își îndemnă armăsarul să coboare și, când se lumină de zi, ajunse într-o poiană, pe care păștea o cireadă. Și mare-i fu mirarea văzând în mijlocul cirezii o fată care apucase un taur de coarne și-l săltase pe umeri.

– Ce fel de fată-i fi, de salți în spinare ditai taurul? o întrebă pruncul.

Fata se zăpăci și scăpă taurul, care o zbughi ca din pușcă.

– Să nu mă spui, pruncule – îl rugă fata. Așa cum mă vezi, sunt un flăcău de-ajuns de voinic... Dar ursitoarele mi-au venit ca unei fete și-ai mei m-au îmbrăcat cu fotă și cu ie, temându-se să le iasă din cuvânt. Of, vai de viața asta, pruncule, că pe mine fota aduce mai degrabă a nădrag, furca – naiba știe cum! – se face spadă-n mâna mea, năframa se schimbă-n coif și, dacă mă silesc să mă sperii și eu, ca o fată ce se cuvine să fiu, numai ce strig: văleu! că de strigătul meu se zguduie pământul, copacii se scutură de frunze, apele ies din mătcile lor și oamenii se prăbușesc cu fețele-n colb...

– Așa? râse pruncul. Ei, află că de azi înainte eu singur am căderea să urdesc, așa că te menesc să fii Voinicul-Voinicilor, fratele calicilor și dușmanul fricilor!

– U-iu! chiui flăcăul și, de bucurie, zvârli cât colo cu o singură mână vreo cinci vaci, pe care le prinse apoi cu mâna cealaltă, ca nu cumva să le smintească vreun oscior.

– Știi ceva? mai zise pruncul năzdrăvan. Dă-o-ncolo de cireadă și vino cu mine.

– Cum de nu! strigă Voinicul-Voinicilor. Vin bucuros.

Și-ncălecă și el pe armăsarul cu trei picioare și-o porniră amândoi, în zbor, peste păpușoi. Și, iacă, nu zburară cine știe cât, că la malul unui lac dădură peste un flăcău, încins cu zale de fier. Și tare se mirară văzând că flăcăul coase pe-un gherghef.

– Ce fel de flăcău îi fi, de coși pe gherghef? întrebă pruncul, iar flăcăul înzăuat scoase un țipăt de spaimă și se grăbi să pitească ghergheful.

– Să nu mă spuneți, oameni buni – se rugă flăcăul. Sunt o fată harnică și cuminte... Dar ursitoarele mi-au venit ca unui flăcău și-ai mei m-au înveșmântat în zale, temându-se să le iasă din cuvânt. Of, vai de viața asta, oameni buni, că zalele sclipesc pe mine ca fluturii pe ie, spada – naiba știe cum! – se face ac în mâna mea, pavăza se schimbă-n gherghef și, dacă mă silesc să chiui, ca un flăcău ce se cuvine să fiu, nimeni nu se-nspăimântă și lumea zice că asemenea dulce cânt n-a mai auzit...

– Așa? râse iarăși pruncul. Ei, află că de azi înainte eu singur am căderea să ursesc, așa că te menesc să fii Fata-Fetelor, doamna Lisavetelor și stăpâna pletelor!

– Oare? strigă fata, și strigătul ei răsună ca un cânt, pe care-l prinse vântul, colindând cu el pământul.

– Știi una? mai zise pruncul năzdrăvan. Dă-le-ncolo de zale și vino cu noi...

– Cum de nu! strigă Fata-Fetelor. Bucuroasă!

Și-apăi, luând de la Voinicul-Voinicilor fota și ia, îi dădu aceleia zalele, spada și pavăza. Și-ncălecă și ea pe armăsarul cu trei picioare și-o porniră câteștrei la drum, din cătun în cătun, o porniră-n zbor cu sânge, de la târg și pân' la târg, ca oamenii să mai trăiască și după firea lor. Iar unde dădeau peste-o viață strâmbată o-ndreptau și unde se naștea un copil îi menea să crească-n voie.

Și-acu, să vezi comedie, dacă nu-i mai menea nimeni să fie tâlhari, se stinse sămânța tâlharilor și judecătorii se amărâră peste poate, nemaiavând pe cine judeca și osândi, pe când boierii se mâniară cumplit, nemaiaflând cu nici un chip vânzători și slugi. Pricepi? Lăsați de capul lor, oamenii creșteau oameni de treabă...

Și se pomeni atunci într-o bună zi la palat împăratul cu boieri, judecători, călăi și jandari, care cu toții se jeluiau și suduiau, cerând cu răcnete ca minciuna, hoția și prostia să se-ntoarcă pe pământ.

– Ce să facem noi cu o lume bântuită de dreptate, de-adevăr și de istețime? Cu ele murim de foame, măria ta, se jelui căpetenia boierilor.

– Dă-ne pâinea noastră cea de toate zilele – se rugă și fruntea judecătorilor. Dintr-o singură hoție, dintr-un singur omor ne-am putea hrăni un an de zile, cu neveste și copii...

– Fie-ți milă – strigă și mai-marele jandarilor. Dă-ne oameni de schingiuit și de-nchis în beciuri... E mai mare jalea, măria ta. Ni-s beciurile pustii!

– Nici nu mai ținem minte de când am retezat ultimul cap, măria ta – plânse și cel mai vechi călău al împărăției. Ne-om uita meșteșugul și-om ajunge de râs și de batjocură!

Iar împăratul îi ascultă pe toți și-și clătină capul, oftând cu mare năduf.

– Vă-nțeleg, iubiți boieri, judecători, călăi și jandari – spuse luminăția sa. Voi sunteți brațele și degetele împărăției, iar dacă plângeți voi, plânge împărăția. Eu sunt împărăția. Și, precum vedeți, plâng... Și lacrimi prinseră a picura din ochii împăratului.

– Nu mai plânge, măria ta – spuse atunci căpetenia boierilor. Răul are leac... Ascultă! Și boierul făcu semn către mai-marele jandarilor.

Acela bătu din călcâie și grăi așa:

– Măria ta, jandarii mei au pândit, au iscodit și s-au lămurit. Toată vina o poartă un prunc năzdrăvan, care zboară pe-un armăsar cu trei picioare și-i însoțit de Voinicul-Voinicilor și de Fata-Fetelor. De răul lor, ursitoarele nu-și mai pot face slujba...

– Auzi, dumneata, neobrăzare! strigă împăratul.

– Întocmai, măria ta. Neobrăzare și alt nimic...

– Și de ce, mă rog, nu i-ați prins pe ticăloșii aceia? întrebă împăratul, iar mai-marele jandarilor se tulbură, tuși, se-ngălbeni și roși. Întreb: de ce? mai strigă împăratul.

– Să vezi, măria ta – bâigui celălalt, până la urmă. Am vrut... Cum de nu, am vrut din toată inima noastră de jandari...

– Și?

– Și n-am putut...

Se făcu îndată liniște și împăratul, boierii, judecătorii, călăii și jandarii își clătinară atât de tare capetele, că mulți își ciocniră capul de capul vecinului, ceea ce născu o larmă de tărtăcuțe izbite între ele. Apoi se uitară mânioși unii la alții, ba câțiva mai întărâtați prinseră a scutura și-a smulge și bărbile celor din jur.

– Liniște! porunci însă împăratul. Lăsați în pace bărbile. Și degrabă să mi le-nfățișați pe cele trei ursitoare!

Iar auzind porunca, plecă însuși mai-marele jandarilor de le sui în-tr-o caleașcă pe cele trei babornite și sosi cu ele la curte.

– Voi sunteți ursitoarele? întrebă împăratul.

– Văd că ne-ai cam uitat – zise oarba. Ce-i drept, ți-am merit să fii uituc...

– Gura! strigă însă împăratul, trăgând cu coada ochiului către cei din încăpere. Cine vă împiedică să vă faceți slujba?

– Aud că trei nelegiuți, dragă împărate – zise surda. Un prunc, un flăcău care trebuia să fie fată și o fată care trebuia să fie flăcău...

– Hi-hi, dă-ne cozile de mătură! râse și nebuna. Fără cozile de mătură suntem ca fără picioare...

– Așa? Ei las' pe mine, ursitoarelor! zise împăratul. Ia să faceți voi bine și să rămâneți aici, în palat, că v-oi chema eu la vremea vremii...

Iacă-așa rămaseră la palat ursitoarele. Iar, neavând încredere în alți slujbași, împăratul înțesă palatul cu boieri, judecători, jandari și călăi, pe care-i piti care cum îi veni mai bine. Mișcai o perdea? Dădeai peste-un boier. Te uitai pe sub mese? Te pomeneai nas în nas c-un judecător. Dulapurile gemeau de jandari și pe sub paturi se aciuiaseră călăii; ba unii, mai iscusiti, își găsiseră loc și pe sub covoare, de se-mpiedica de câte o sută de ori pe zi măria sa, căzând și fă- cându-și vânătai, în vreme ce călăul ascuns sub covor își ițea capul și-și cerea smerit iertare. Mă rog dumitale, ce s-o mai lungesc, aducea palatul a viespar. Și toți boierii, judecătorii, jandarii și călăii aveau săbii, buzdugane și pistoale și țineau în dinți câte-un cuțit.

Iar, dacă văzu împăratul că-și aflaseră locul cu toții, porunci de i se făcu o păpușă de ceară, pe care-o îmbrăcă în straie scumpe. Așeză păpușa într-un leagăn de aur și vesti că i se născuse un cocon. Clopotele sunară, trâmbițele strigară și, acolo pe unde se afla, pruncul năzdrăvan zise către tovarășii lui:

– Măi, măi, ce-i dădu prin minte împăratului!

– Cum așa? întrebă Voinicul-Voinicilor, fratele calicilor și dușmanul fricilor.

– Iacă, a tocmit o capcană, să ne vină de hac.

– Dacă nu știe că cine râde la urmă râde mai bine – zise Voinicul-Voinicilor. Hai să-l învățăm noi minte!

– Hai! se-nvoi și pruncul.

Fata-Fetelor, doamna Lisavetelor și stăpâna pletelor se cam codi întâi, dar când îi văzu hotărâți, nu se puse împotriva și armăsarul îi duse pe tustrei până la palatul împăratului, unde pătrunse pe fereastra deschisă și se opri înaintea leagănului de aur. Lângă leagăn adăsta împăratul.

– Fiți bineveniți! zise acesta. Apoi, întinzând mâna către leagănul în care odihnea păpușa de ceară, adăugă: Meniți-i coconului meu cum vă pricepeți mai bine!

– Chiar așa – rosti pruncul năzdrăvan și, întorcându-se cu fața către leagăn, grăi: Scoală, cocon de ceară!

Iar împăratul – să cadă din picioare și mai multe nu! Că unde nu se sculă păpușa de ceară și prinse-a țipa ca din gură de șarpe.

– Săriți! răcni atunci împăratul, acoperind țipetele păpușii. Boieri, judecători, jandari și călăi, pe ei!

– De ce răcnești, împărate? zise Voinicul-Voinicilor. Coconul va purta coroană și se va așeza pe tron...

Dar cum împăratul o ținea una și bună și din „Săriți!” nu ieșea, cei pitiți în încăpere se iviră, care de pe unde se ascunsese, și năvăliră asupra celor trei. Erau vreo nouă cu toții și, până să-și tragă săbiile sau să sloboadă pistoalele,

Voinicul-Voinicilor îi și apucase cu-o singură mână și le făcuse vânt pe fereastră. Ceea ce văzând împăratul, se puse pe răcnit mai cu temeii:

– Săriți! Săriți!

Iar în toate încăperile palatului, auzindu-i glasul, prinseră a sări de după perdele boierii, de sub mese judecătorii, din dulapuri jandarii, de sub paturi și covoare, călăii.

– Sărim, măria ta! strigau cu toții, dând năvală și tropăind pe scări. Sărim de zor!

Și-atâta larmă făceau, că ursitoarele-i auziră și-și deschiseră ușa încăperii pe care le-o hărăzise împăratul.

– Ce s-a-ntâmplat? întrebă oarba.

– Sărim! strigau înainte boierii, judecătorii, jandarii și călăii. Sărim, măria ta!

Ursitoarea cea oarbă se-ntoarse atunci înspăimântată către celelalte două.

– Vedeți? E foc, suratelor! S-a aprins palatul, și de aia strigă cu toții: „Sărim! Sărim!“.

– Aud – zise și surda. Sar pe fereastră, bag sama...

– Să sărim și noi! râse nebuna.

Celelalte n-așteptară să le spună de două ori, că îmbulzindu-se nevoie mare se și suiră pe prichiciul ferestrei, sărind tocmai din turla palatului (că-n turlă le-așezase împăratul). Iar dacă văzu așa, sări și nebuna după ele.

Acu, lângă leagănul de aur al coconului de ceară, care țipa, țipa întruna de mama focului, împăratul se mira auzind larma oamenilor lui și nevăzând în încăpere pe nici unul.

– Da' săriți odată! răcnea împăratul. Ce tot mocoșiți atât?

– Sărim, măria ta!

Ei, într-un târziu se dumeri și împăratul că boierii, judecătorii, jandarii și călăii nu puteau intra în încăpere pentru bunul cuvânt că Fata-Fetelor încuiase ușa cu cheia. Cei de afară izbeau ei în ușă, dar mare brânză nu făceau, că ușa

era de fier. Și-n toată vremea coconul de ceară țipa, țipa în leagănul lui de aur, țipa de-ți venea să-ți iei lumea-n cap...

– Chemați ursitoarele! porunci atunci împăratul, și de-afară se auziră îndată strigătele boierilor, judecătorilor, jandarilor și călăilor: „Chemăm, măria ta!” și „Ursitoare! Ursitoare!”.

Pruncul năzdrăvan, Voinicul-Voinicilor și Fata-Fetelor se stricau de răs și până și armăsarul cu trei picioare râdea pe cât putea, nechezând voios. Iar ursitoarele nu mai soseau...

– Măria ta, strigă atunci de cealaltă parte a ușii căpetenia boierilor, ursitoarele au sărit din turla palatului și, naiba știe de ce, acu nu mai suflă nici una...

– Cum, nu mai suflă? întrebă împăratul. Nu suflă deloc, deloc?

– Deloc, măria ta...

– Și vraciul? Ce zice vraciul? mai întrebă împăratul.

– Vraciul? răspunse căpetenia boierilor. Vraciul zice că, dacă nu mai suflă, atunci e cu puțință să fi murit de-a binelea.

– Vai de mine!

– Vai de noi, măria ta, că odată cu ele au murit și minciuna, și prostia, și hoția!

Auzind așa, prinse împăratul a plânge cu sughițuri, de sărea hlamida pe el.

– Ce mă fac eu fără minciună?... Și fără prostie? Și cum trăiesc fără hoție?... Vai mie, vai mie...

– Nu te-ntrista – vorbi atunci Fata-Fetelor. Împreună cu tine, boierii, judecătorii, jandarii și călăii rămân tot mincinoși, tot proști și tot hoți...

– Oare? se luminează împăratul. D-apăi atunci se mai poate trăi...

– Trăiește! râse pruncul năzdrăvan.

Și-n vreme ce coconul de ceară țipa înainte, calul cu trei picioare sări pe fereastră și se făcu nevăzut, împreună cu cei trei tovarăși.

Și să-ți spun eu dumitale că din ziua aceea toate gălceville și toate hoțiile s-au purtat numai între împărat și boieri, judecători, jandari și călăi. Că

oamenii ca mine și ca tine se țineau de-o parte și-și vedeau de treburi: nu-i puteai înșela, dar nici ei nu trăgeau la înșelăciune. Și-apăi, iacă, mult n-a trecut, că împăratul cel bătrân a adormit pe vecie și-n scaun s-a înălțat coconul de ceară. Din vremea aceea, pasămite, au prins a fi împărații moi ca ceara în mâna boierilor, de-i suceau aceia cum poșteau și toate se-ntâmplau după voia inimii lor... Și s-au mâncat între ei boierii, judecătorii, jandarii și călăii, s-au mâncat între ei, până n-a mai rămas oscior de boier, judecător, jandar și călău. Iar, dac-au văzut așa, l-au dat oamenii jos și pe-mpărat, că tot nu mai avea nimeni nevoie de el...

– Dar pruncul năzdrăvan?

– D-apăi grija lui o duceți? Fiți numai voi sănătoși și la față roși, că năzdrăvanul de ce-i năzdrăvan? Să trăiască o mie de ani... Așa că pruncul-i bine sănătos, mulțam de întrebare. Pe câte știu, a oblicit că pe aiurea mai sunt ursitoare și umblă să scape oamenii de ele, de ponoase și belele. Iar Voinicul-Voinicilor și cu Fata-Fetelor îi dau o mână de-ajutor, că, năzdrăvan-năzdrăvan, dar unde-s doi puterea crește și unde-s trei...

Na, sfârșiți vorba-n locul meu, că uitai de meleșteu!

